

STOPNICKI REJESTR KONWERTYTÓW XVII—XIX W.

Wstęp

Prezentowane źródło jest drugim w kolejności publikowanym spisem konwersji na katolicyzm dokonanych za sprawą lub przy udziale małopolskich franciszkanów-reformatów¹. Spis ten powstał w klasztorze w Stopnicy i obejmuje osoby, które przystąpiły do Kościoła rzymskiego w latach 1655—1863.

Stopnica leżąca w powiecie wiślickim województwa sandomierskiego była miastem królewskim lokowanym w 1362 r.² Z rejestrów pogłównego wynika, iż w siedemdziesiątych latach XVII w. była to osada co najwyżej średniej wielkości. W 1673 r. odnotowano tam bowiem 296 podatników chrześcijan, trzy lata później 77 Żydów, zaś 31 osób zadeklarowało swój związek z tamtejszym dworem³. Ranga miejscowości nie uległa istotnym zmianom w ciągu kolejnego stulecia. Stopnicę omijały ważne szlaki komunikacyjne⁴. Z końcem XVIII w. liczyła ona szacunkowo mniej niż tysiąc mieszkańców, włączając ludność żydowską, a w pierwszych dziesięcioleciach XIX w. liczbą ludności zbliżyła się do głównych miast tej części Małopolski (1827 r. — 2180). W okresie zaborów Stopnica pełniła rolę ośrodka administracji państwowej i kościelnej. W latach 1816—1837 stanowiła siedzibę obwodu w województwie krakowskim, a następnie — powiatu w guberni krakowskiej, którą w 1841 r. przemianowano na kielecką. Rzemieślniczo-rolnicza osa-

¹ Zob. Pińczowski spis konwertytów XVII—XIX wieku, opr. W. Kowalski, „Nasza Przeszłość” (dal. cyt. NP) t. 73: 1990 s. 5—33.

² A. Berdecka, *Lokacje i zagospodarowanie miast królewskich w Małopolsce za Kazimierza Wielkiego (1333—1370)*, Wrocław 1982 s. 32.

³ Z. Guldón, *Ludność żydowska w miastach województwa sandomierskiego w II połowie XVII w.*, „Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego” 1982 nr 3—4 s. 26; Z. Guldón, K. Krzysztanek, *Ludność żydowska w miastach lewobrzeżnej części województwa sandomierskiego w XVI—XVIII wieku*, Kielce 1990 s. 202.

⁴ L. Stępkowski, *Z badań nad siecią dróg województwa sandomierskiego w II połowie XVIII w.*, „Studia Kieleckie” nr 1/53, 1987 s. 53—54.

da utrzymała rangę powiatowej także w utworzonej w 1845 r. guberni radomskiej⁵. Według podziałów administracji kościelnej Stopnica leżała pierwotnie na terenie dekanatu pacanowskiego diecezji krakowskiej⁶. Po zniesieniu istniejącej w latach 1807—1818 diecezji kieleckiej Stopnica awansowała w 1819 r. na centrum dekanatu biskupstwa krakowskiego (od 1842 r. — kielecko-krakowskiego)⁷.

Nawracanie na katolicyzm miało być głównym zadaniem sprowadzonego do Polski zakonu Braci Mniejszych Ściślejszej Obserwancji. Nie przypadkiem więc w 1633 r., czyli w jedenaste lat po założeniu pierwszego domu tego zakonu w Zakliczynie, reformaci sprowadzeni zostali do Stopnicy. Z inicjatywą tą wystąpił starosta stopnicki, wojewoda sandomierski, Krzysztof Ossoliński, a intencją jego było, by ojcowie oddziaływali na tak potężne gniazdo herezji, jakim był ówczesny Raków⁸. Klasztor wraz z kościołem p.w. św. Marii Magdaleny należał początkowo do małopolskiej kustodii, a od 1639 r. prowincji, pod tytułem Matki Boskiej Anielskiej. W 1864 r. utworzono tam klasztor etatowy, który zlikwidowano w 1899 r. Reformaci odzyskali placówkę w 1916 r.⁹

Stopnicki rejestr, dokumentując znaczący fragment duszpasterskiej działalności tamtejszych franciszkanów, stanowi także przyczynek do poznania losów małopolskiej reformacji w jej schyłkowym okresie. Na terenie powiatu wiślickiego w pierwszej połowie XVII stulecia miała ona oparcie jeszcze w jedenastu zborach. Liczba ta gwałtownie malała w ciągu kolejnych dziesięcioleci, a podobnie było i na sąsiednich terenach¹⁰. W XVIII w. w całej

⁵ Z. Guldon, K. Krzystanek, *dz. cyt.*, s. 89—92; 202; St. Marcinkowski, *Miasta Kielecczyny. Przemiany społeczno-gospodarcze 1815—1869*, Warszawa—Kraków 1980, *passim*.

⁶ E. Wiśniowski, *Prepozytura wiślicka do schyłku XVIII wieku. Materiały do struktury organizacyjnej*, Lublin 1976 s. 113—115.

⁷ D. Olszewski, *Przemiany społeczno-religijne w Królestwie Polskim w pierwszej połowie XIX wieku. Analiza środowiska diecezjalnego*, Lublin 1984 s. 17—25.

⁸ A. Błażkiewicz, *Powstanie małopolskiej prowincji reformatów (1587—1639)*, NP t. 14: 1961 s. 114—116; J. Kracik, *Raków katolicki, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”* (dalej OiRwP) t. 30, 1985 s. 100.

⁹ A. Koralewicz, *Additament do Kronik Braci Mniejszych s. Franciszka*, Warszawa 1722 s. 27; A. Błażkiewicz, *dz. cyt.*, s. 132—133; G. Wiśniowski, *Franczkanie-reformaci między pierwszym a trzecim rozbiorem Polski (1772—1795)*, w: *Zakony św. Franciszka w Polsce w latach 1772—1970*, cz. 3. *Zakon Braci Mniejszych-Franciszkanów*, Warszawa, 1982 s. 135; Tenże, *W Królestwie Polskim, tamże*, s. 172, 179, 181, 218.

¹⁰ W. Urban, *Zródła do dziejów reformacji w województwie sandomierskim*, w: *Dzieje Kielecczyny w historii ografii Polski Ludowej. Baza źródłowa*, cz. 1, pod red. Z. Guldon i M. B. Markowskiego, Kielce 1987 s. 51; W. Müller, *Dzieje Kościoła na terenie*

diecezji krakowskiej zostało jedynie kilka zborów. Świątynie ewangelickie w Wielkanocy, Wiatowicach, Sieczkowie-Grzymale, Wielkim Tursku, Szczepanowicach i Piaskach przetrwały rozbiory, a kres wegetacji większości z nich przyniosła w 1849 r. decyzja Synodu. Do wieku XX dotrwał jedynie zbor w Sielcu¹¹.

Publikowana kronika nie łączy ojców stopnickiego konwentu z Rakowem. Opowiada bowiem o wydarzeniach późniejszych niż znana skądinąd obecność zakonników w tym mieście. W 1641 r. Bonawentura Dzierżanowski przebywać miał „w konwencie rakowskim, prędko opuszczonym”¹². W następnych latach jego konfratry wyręczali miejscowych księży w pracy parafialnej¹³. Jako wysoce prawdopodobne przyjąć należy, iż z miastem Sienieńskich związana była Zuzanna Abramowiczowa, która wyrzekła się arianizmu wobec stopnickich księży w 1671 r.¹⁴ Również zasadne wydaje się przypuszczenie, że reformacji przestali interesować się Rakowem od 1644 r., kiedy to decyzja bpa Gembickiego odebrała im nadzieję na założenie tam kolejnego konwentu. Operatywność duszpasterzy rakowskiej parafii nie wymagała też chyba stałego wsparcia z zewnątrz¹⁵; nadto na pierwszy plan wysunęła się konieczność walki z herezją na innych frontach.

W pobliskim sąsiedztwie, w Sieczkowie-Grzymale, w parafii Tuczepy zbor kalwiński powstał przed 1613 r. Istniał on — a przy nim szkoła — dzięki opiece Komorowskich, Karwickich, Strzeszkowskich, które to nazwiska z czasem zaczęły pojawiać się na stopnickiej liście nawróconych. Po zlikwidowaniu zboru Gołuchowskich w Chmielniku w 1690—1691 r. jego audytorzy przeszli do Sieczkowa. Tam też podczas wizytacji w 1699 r. odnotowano świątynię luterańską z dzwonnica¹⁶. Wizytacje z lat 1748 i 1783 wymieniają zbor murowany w Grzymale. Ponadto pierwsza z nich

dzisiejszej diecezji kieleckiej w XVI—XVIII wieku, w: *Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej (1883—1983)*, Kielce 1986 s. 225.

¹¹ *Katalog rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie* t. 3 cz. 1, opr. H. Kozerska i W. Stummer, Warszawa 1987 (dalej KR BUW) nr 651; J. Kracik, *Duszpasterstwo parafialne w dekanacie Nowa Góra w pierwszej połowie XVIII wieku*, „*Studia Kościelnohistoryczne*” t. 2, 1977 s. 153; H. M(erczyn)g, *Zbory i senatorowie protestancy w dawnej Rzeczypospolitej*, Warszawa 1904 s. 73, 74, 76—77, 79.

¹² A. Koralewicz, *dz. cyt.*, s. 42.

¹³ J. Kracik, *Raków katolicki*, s. 100. Istniała tam więc zapewne niewielka placówka misyjna, która poprzedzić miała powstanie nowego klasztoru, do czego jednak nie doszło.

¹⁴ Zob. zapis pod tym rokiem.

¹⁵ J. Kracik, *Raków katolicki*, s. 100—103; W. Urban, *Zmierzch arińskiego Rakowa*, „*Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*” R. 30: 1975 nr 2 s. 265.

¹⁶ Określenie „świątynia luterańska” może być wynikiem dość powszechnego mylenia obu wyznań ewangelickich przez ówczesny kler katolicki, dla którego stanowiły one jeden i ten sam żywioł.

wspomina kalwinistów tamże, zaś przy okazji następnej liczbę dysydentów w parafii oszacowano na 16 osób. Od końca XVII stulecia był Sieczków miejscem licznych konwokacji, synodów prowincjalnych, kongregacji. W tamtejszej parafii ewangelicko-reformowanej w 1822 r. przebywali przedstawiciele wyznania augsburskiego. W 1834 r. właścicielem dóbr Grzymała był Krzysztof Lossow¹⁷.

Innym, leżącym nieopodal Stopnicy, ważnym ośrodkiem reformacji był Sielec w parafii Koniemłoty. Zbór ewangelicko-reformowany istniał tam już w 1625 r., a jego patronami byli Dębicy. Czynna była także przyborowa szkoła. W 1758 r. Sielec zakupił od Dębickich August Czartoryski, który zobowiązał się do utrzymania miejscowego zboru i ministra. W 1748 r. istniała tam drewniana świątynia. W roku 1780 rozpoczęto budowę nowej, murywanej, którą objąć mieli kalwiniści, zaś drewniany zbór zamierzano przekazać „lutrom”. W 1787 r. w parafii Koniemłoty było jedenastu dysydentów¹⁸.

Z publikowanego tu źródła wynika, że w co najmniej równym stopniu jak krusząca się sieć zborów, kierunki i efekty działań stopnickich reformatów określały stosunki własnościowe. Te pozostają jednak w zasadzie zupełnie nieznane.

Statystykę rekatolizacyjnych dokonań prezentuje tabela 1. Dane, jakie zbiera, nie wyczerpują z pewnością sukcesów zakonników na tym polu. Dane te orientują jednak w istotnych, postępujących przemianach, gdy idzie o pochodzenie geograficzne i wyznaniowe konwertytów. Jednocześnie nie sposób obecnie jednoznacznie stwierdzić czy i w jakim stopniu spadek ilości nawróceń wynikał z osłabnięcia działań społeczności klasztornej, na ile zaś był konsekwencją prawie zupełnego zduszenia małopolskiej reformacji do schyłku XVII w. Do tego czasu bowiem, czyli na pierwsze trzy dziesięciolecia rejestrowania osiągnąć w tym względzie, przypada nieco ponad 40 proc. nawróceń. Ponadto, o ile we wspomnianym

O. Bartel, *Marcin Luter w Polsce*, OIRWP t. 7: 1962, s. 41 wspomina o czterech takich wspólnych kościołach na terenie Małopolski w połowie XVII w.

¹⁷ *Akta synodów różnowierczych w Polsce*, t. 3 (Małopolska 1571—1632), opr. M. Sipayłło, Warszawa 1983, wg indeksu; E. Wiśniowski, *dz. cyt.*, s. 121; H. M(erczyg), *dz. cyt.*, s. 73; J. Łukasiewicz, *Dzieje kościołów wyznania helweckiego w dawnej Majej Polsce*, Poznań 1853 s. 303—308, 408—409; St. Tworek, *Działalność oświatowo-kulturalna kalwinizmu małopolskiego (połowa XVI—połowa XVIII w.)*, Lublin 1970 s. 313, 357, 368; KR BUW, nr nr 592, 593, 596, 607, 646, 674.

¹⁸ H. M(erczyng), *dz. cyt.*, s. 74; A. Szefer, *Zarys historii zboru ewangelicko-reformowanego sieleckiego*, „Zwiastun Ewangeliczny” R. 4: 1901; St. Tworek, *dz. cyt.*, s. 297; E. Wiśniowski, *dz. cyt.*, s. 98; W. Kriegseisen, *Zbór kalwiński w Sielcu koło Staszowa*, OIRWP t. 35: 1990 s. 157—178.

początkowym okresie nawracano przede wszystkim okoliczną szlachtę i jej służbę, to w następnych dziesięcioleciach przeważa plebs różnych zawodów, żołnierze pochodzący z odległych terenów. Równolegle na przełomie XVII—XVIII w. znacznie maleje liczba byłych kalwinistów, a istotnie rośnie grupa eks-luteran. Sumując, od końca XVII w. potencjalni kandydaci do konwersji pośród okolicznej ludności osiadłej na stałe stanowili zastęp niewielki, a przez to, być może, bardziej zwarty i odporny na perswazję. Stąd też następujące później nawrócenia zawdzięczać należało prawdopodobnie nie tylko duszpasterskim zabiegom, ale i sprzyjającym okolicznościom. Emigranci, którzy zerwali z odległym miejscem pochodzenia, żołnierze z Saksonii czy Prus przebywający w polskim i katolickim otoczeniu, stanowili lepszy materiał na konwertytów. Kolejnym znakiem czasu jest dominacja od końca XVIII w. nawróceń z judaizmu¹⁹.

Powyższa szkicowa charakterystyka jakościowych i ilościowych przemian zbieżna jest z wynikami wycinkowych obserwacji poczynionych dla innych małopolskich miejscowości. Godne podkreślenia jest, iż reformaci w Stopnicy nie ustępowali w tym względzie swym współpracownikom z tak niewspółmiernie znaczniejszych ośrodków miejskich jak Pińczów czy Kraków²⁰.

Zgodnie z duchem epoki największą wagę przywiązywano do skrupulatnego odnotowywania zgodności przebiegu ceremonii z literą prawa²¹. Do Kościoła więc przyłączali nowo nawróconych ojcowie posiadający sankcję abszolucji z herezji²². Odosobniony przypadek wezwania w nagłej potrzebie w 1713 r. jezuitę z Sandomierza legitymującego się takimi uprawnieniami dobrze świadczy o duszpasterskiej trosce reformatów. Odpuszczenie grzechów, złożenie wyznania wiary uzupełniało przyjęcie komunii świętej jako konsekwencja wyraźnego akceptowania nauki o prawdziwej, rze-

¹⁹ Por. J. Flaga, *Działalność duszpasterska zakonów w drugiej połowie XVIII wieku*, Lublin 1986 s. 241. Autor stwierdza, iż ponad 50 proc. nawróconych przez jezuitów małopolskiej prowincji tego zakonu w latach 1767—1770 stanowili Żydzi. Stan ten tłumaczy wysokim odsetkiem ludności żydowskiej na tych terenach. Jest to jeden z czynników — z pewnością jednak nie najważniejszy.

²⁰ J. Flaga, *dz. cyt.*, s. 231—252; *Pińczowski spis*, passim; J. Pasięcznik, *Działalność klasztoru franciszkanów-reformatów w Krakowie 1625—1978*, Kraków 1980 s. 103—107; zob. też H. Błażkiewicz, *Dzieje parafii Piłica w okresie przedrozbiorowym*, NP t. 57: 1982 s. 196, gdzie na podstawie analogicznego spisu o 31 osobach nawróconych w latach 1747—1796 przez tamtejszych franciszkanów ścisłej obserwacji.

²¹ Zob. szerzej J. Kracik, *Chrzest w staropolskiej kulturze duchowej*, NP t. 74: 1990 s. 181—196; Tenże, *Duszpasterstwo parafialne*, s. 171 oraz passim.

²² Treść takich zezwoleń przekazuje Formularz aktów kościelnych przeważnie diecezji krakowskiej z lat 1643—1713, Biblioteka Czartoryskich w Krakowie, rkps 2065 k. 50v.

Tabela 1
Konwersje dokonane w latach 1655—1863 za sprawą lub przy udziale stopnickich reformatów

Lata	Wyznanie												Ra- zem		
	Aria- nie		Kalwiński		Luteranie		Schizmatycy		Żydzi			Mahometanie		Nieokreślone	
	M	S	M	S	M	S	M	S	Bd.	M	S				Bd.
												Bd.		Bd.	
1655—1664	3	10	4	4	1	2	5	1	1	3	2	1	1	1	34
1665—1686	1	8	4	4	4	1	3	4	2	5	1	3	1	3	37 ^a
1688—1725			5	5	4	1	11	6	3	3	1	3	2	3 ^b	39
1726—1780		2	2	2	4		17	2	1	1	1	2	1	3	38
1782—1863			1	1			1 ^d		1	1	11	2	3	2	21
Razem	4	20	16	13	4	4	37	13	3	10	5	20	2	9	169
Ogółem	4		49	54		18		31		4		9		169	

Objaśnienia do tabeli:

M — miejscowi tj. z terenu pow. wiślickiego, pilzneńskiego i sandomierskiego tegoż województwa

S — spoza powyższego terenu

Bd. — brak danych o pochodzeniu terytorialnym

^a oraz jeden ateista

^b w tym dwie osoby zapisane jednocześnie jako kalwini i luteranie

^c ponadto ochrzczone dwuletnie dziecko Żydówki-konwertytki

^d ponadto ochrzczone trzyletnie dziecko luteran z Plocka

Podstawa tabeli — publikowany spis konwertytów

czywistej i substancjalnej obecności Chrystusa pod postaciami eu-
charystycznymi²³. W omawianym źródle znaleźć można przykłady,
w jaki sposób stosowna nauka teologów katolickich wykorzystywa-
wana była w praktycznym działaniu. Cudowne objawienie jako
polemiczny argument zasługiwało nie tylko na szczegółowy opis,
ale także, z pewnością, na rozgłoszenie z kazalnicy. Stopnicka kro-
nika konwersji potwierdza przestrzeganie ugruntowanej od końca
XVI w. zasady niepowtarzania chrztu bez względu na obrządek
w jakim go udzielono²⁴. Stąd też sakrament ten przyjmują w
każdym przypadku nawróceni z religii mojżeszowej. Arianie nie
mieli ściśle ustalonych zasad w tym względzie. Ogólnie akceptowa-
na praktyka stanowiła, iż chrzczono wstępujących do zboru nie-
chrześcijan, zaś innych — tylko na ich własne życzenie. Dzieci
urodzonych z rodziców socyniańskich nie chrzczono w ogóle —
ani w niemowlęctwie, ani w wieku dojrzałym²⁵. Także stanowisko
Socyna nie było w tej kwestii do końca jasne²⁶. Z tych powodów
bracia polscy zmieniający wyznanie, jeśli nie byli uprzednio
chrzczeni, musieli dopełnić tego obowiązku. Z tym wiązała się
zmiana imienia. Nie było to jednak regułą i zależało, zdaje się,
od inicjatywy szafarza²⁷. Akt przyjęcia nowej religii miał na ogół
uroczystą oprawę, co wynikało z wagi konwersji dla Kościoła²⁸,
przywiązania do celebry i ufności w jej propagandowe walory.

²³ Por. Z. Zalewski, *Komunia święta wiernych w Polsce w okre-
sie reformy trydenckiej*, „Studia Liturgiczne” t. 5: 1988 s. 77, 120; J.
Flaga, dz. cyt., s. 251.

²⁴ Zob. U. Borkowska, *Bracia mniejsi i prawostawie*, w: *Zako-
ny franciszkańskie w Polsce*, red.: J. Kłoczowski, t. 1. *Francisz-
kanie w Polsce średniowiecznej, cz. 1 Franciszkanie na ziemiach pol-
skich*, [Kraków—Lublin 1983] s. 397—404; por. R. Letham, *Baptism
in the writings of the reformers*, „Scottish Bulletin of Evangelical
Theology” vol. 7, no. 1, 1989.

²⁵ Chrzest obowiązywać miał — jak twierdzili — jedynie pierwszych
chrześcijan; J. Tazbir, *Socynianizm w Prusach Książęcych XVII
wieku*, OIRWP t. 17: 1972 s. 170—171; Tenże, *Bracia Polscy w Sie-
miogrodzie 1660—1784*, Warszawa 1964 s. 112 i n.

²⁶ „Socinus war hie ein rechter Proteus und nahm alle Farben an.
Er billigte es, dass sich die Leute noch einmal tauffen liessen, er
selbst aber, war mit seiner kinder Taufe, zufrieden, und da im gleich
oft zugesesst worden, warum er das, was er andere thun heisse,
auch nicht selber an sich thun liesse, wuste er sich doch immer mit
Ausreden zu behelffen, und blieb wie er war.”; S. F. Lauterbach,
*Ariano-Socinismus olim in Polonia. Der ehmalige Polnische Arianische
Socinismus*, Frankfurt u. Leipzig 1725 s. 449—455. Zob. też J. Kra-
siński, *Zarys dziejów polskiego arianizmu przedsocyniańskiego*,
„Studia Sandomierskie” t. 1, 1980 s. 131—134.

²⁷ Por. J. Tazbir, *Polski kryptoarianizm*, OIRWP t. 10: 1965, s.
196—197; W. Urban, *Zmierzch*, s. 261.

²⁸ Zob. P. Szczaniecki, *Nawrócenie Kwadrantyna*, w: *Tegoż,
Służba Boża w dawnej Polsce. Studia o Mszy św.*, Seria druga, Po-
znań—Warszawa—Lublin 1966 s. 187.

Nawrócenia przybierały niekiedy charakter falowy w tym znaczeniu, iż porzucenie dotychczasowego wyznania przez jedną osobę bywało wzorem, za którym szło najbliższe otoczenie. Zofia z Komorowa Grabkowska, otwierająca stopnicki rejestr, jest tego dobrym przykładem, acz — nie jedynym. Inaczej rzecz się miała z Żydami. Dotychczasowa literatura przedmiotu podkreśla wysiłek, jaki łączył się z pozyskiwaniem neofitów. W Stopnicy tylko nieliczni z nich przekroczyli dwudziesty rok życia. Skąpe na ogół zapisy niewiele mówią o okolicznościach, jeszcze mniej o motywach przestąpienia klasztornych progów²⁹. W kilku przypadkach jednak zakładać można inicjatywę szlachty, która następnie asystowała podczas aktu chrztu i od której oczekiwać można było dalszej opieki. Wkład zakonników, według ich własnego świadectwa, ograniczał się tu do rutynowej katechezy, która dopiero w XIX w. trwała więcej niż dwa, trzy tygodnie.

Komentowane źródło sugeruje, że konwersje — nie tylko z mozaizmu — bywały częściej udziałem ludzi młodych niż zaawansowanych wiekiem. Można to było założyć nawet mając na uwadze fakt, iż określenie *iuvenis* przydawane było na ówczas tak kilkunastoletnim chłopcom, jak i ponad trzydziestoletnim mężczyznom, zaś *virgo* oznaczać mogło kobietę niezamężną bez względu na wiek. Także sporadycznie występujące, a znane skądinąd, określenia w rodzaju *ex Lutheranism sive Calvinism* nie raziły ówczesnych brakiem precyzji, gdyż nie pociągało to żadnych praktycznych skutków³⁰. Przypadki takie przestrzegają jednak przed bezkrytyczną analizą statystyczną opartą o taki materiał źródłowy.

W porównaniu z analogicznymi rejestrami, które powstały w klasztorach franciszkańskich, a przetrwały do dziś, stopnicki za-

²⁹ Por. J. Flaga, dz. cyt., s. 241—242; J. Goldberg, *Zydowscy konwertyci w społeczeństwie staropolskim*, „Społeczeństwo staropolskie” t. 4, pod red. A. Izydorczyk i A. Wyczańskiego, 1986 s. 195—247; J. Tazbir, *Świat panów Pasków*, Łódź 1986 s. 195—241. G. Hundert, *The implications of Jewish economic activities for Christian-Jewish relations in the Polish Commonwealth*, w: *The Jews in Poland*, ed. by Ch. Abramsky, M. Jachimczyk, A. Polonsky, Oxford—New York 1986 s. 60 przytacza ostrzeżenia, jakie rabini kierowali do Żydów, którzy ubiorem i zwyczajami upodabniali się do chrześcijan.

³⁰ Odwrotnie niż znane z akt lubelskiego grodu określenia „...sectae vero Arianicae sive Calvinisticae”; A. Kossowski, *Dokumenty z życia różnowierców polskich w latach 1658—1663*, OIRwP t. 2: 1957 s. 192, 196, 206; zob. też H. Wisner, *Dysydenci litewscy wobec wybuchu wojny polsko-szwedzkiej (1655—1660)*, OIRwP t. 15: 1970 s. 106. Być może pozostawało to w związku ze wspólnym traktowaniem różnych konfesji przez część barokowej katolickiej literatury polemicznej, czego przykład dał F. E. Preiss, *Jasne dowody między niezliczonymi w chrześcijaństwie sektami* [— — —], Sandomierz 1766.

pis ma konstrukcję nietypową. Faktom, mającym miejsce do roku 1677 włącznie, towarzyszą bowiem niekiedy stosunkowo znacznie rozbudowane opisy. Narracja nie tylko informuje o przebiegu wydarzeń, ale także wspomina o ich motywach. To zaś podnosi wartość poznawczą tej partii źródła, które posiada cechy ówczesnych przekazów kronikarskich, diariuszy³¹. Część ta powstała jako indukta przed 19 października 1677 r. Od tego okresu źródło — zgodnie z powszechnym zwyczajem zakonu — kontynuowane było na zasadzie metryki i zawiera wpisy różnych rąk. Wpisów tych dokonywano na ogół bezpośrednio po wydarzeniach, które upamiętniają. Bywało jednak, iż akt „rewokacji” czy chrztu od udokumentowania w księdze dzielił dłuższy okres, który dochodził nawet do trzech lat. Ingrossowano wtedy zapewne stosowne, czynione doraźnie, notatki. Pociągało to za sobą zakłócenia w chronologii wpisów, wypełnianie marginesów stron całymi wpisami lub glosami do nich. Praktykę taką tłumaczy po części wykonywanie przez zakonników swych czynności poza Stopnicą, a nie były to przypadki sporadyczne. Wszystko to stawia pod znakiem zapytania kompletność wykazu.

Autorem wzmiankowanej wyżej indukty, lub też wiernej w szczegółach redakcji, na podstawie której indukta powstała, był według wszelkiego prawdopodobieństwa prowincjał małopolski Walerian Rzewuski. On bowiem poświadcza nawrócenia z lat 1676—1677. Niektóre z wcześniejszych wypadków mogły być mu znane z autopsji. Zapewne wykorzystywał też bieżące zapiski, a może i istniejące wcześniej redakcje tekstu, z których trzy udało się obecnie odnaleźć. Oznaczone w niniejszym wydawnictwie jako R 1 i R 2 przechowywane są aktualnie wśród luźnych akt konwentu z XVII—XIX w. w tej samej teczce opatrzonej napisem „Stopnica”. Na trzech kartach (R 1) zatytułowanych *Catalogus Conversorum ad Fidem Nostram Orthodoxam in Conventu Stopnicensi* zapisano nawrócenia z lat 1655—1661 w kolejności takiej jak w indukcie. Pominięty został jedynie Daniel Struś — tak jak i cała opowieść o próbach nawrócenia jego ojca. Stąd też poświadczenie

³¹ Por. J. Wiesiołowski, *Polskie dziejopisarstwo mieszczańskie w późnym średniowieczu*, w: *Mente et litteris. O kulturze i społeczeństwie wieków średnich*, Poznań 1984 s. 281—298; W. Baczkowska, *Z rozważań nad historiografią mieszczańską XVI — początków XVIII w.*, „Zeszyty Naukowe UJ”, DCCXIV Prace historyczne, z. 77, 1985 s. 53—67; K. Górski, A. M. Borkowska, *Historiografia zakonna a wzorce świętości w XVII w.*, „Textus et Studia Historiam Theologiae in Polonia Excoltae Spectantia” vol. 15, 1984; K. Górski, *Zarys dziejów duchowości w Polsce*, Kraków 1986; Cz. Hernas, *Barok*, Warszawa 1976 s. 151—152; J. Szymański, *Nauki pomocnicze historii*, Warszawa 1983 s. 48.

łączącej się z tym konwersji Jerzego Komorowskiego (nazwanego Janem) sprowadzono do skrótowej noty. Drugą i ostatnią godną odnotowania różnicą jest zmienione wyznanie Andrzeja Świechowskiego, który w redakcji tej występuje jako luteranin. Wyłączenie do drobnych retuszy stylistycznych sprowadzają się natomiast zmiany, jakie w stosunku do podstawy wydania zauważono w redakcji 2. Jej objętość — w porównaniu z R 1 — jest znacznie skromniejsza. Obejmuje bowiem tylko nawrócenie Zofii z Komorowa Grabkowskiej i jej rodziny oraz opisy dwu cudownych wydarzeń, o których w indukcje. Wielce hipotetyczna datacja, oparta na formie graficznej pisma, pozwala przypuszczać, że źródło to mogło powstać w siedemdziesiątych latach XVII w. Wspomnianą treść poprzedza informacja o rebelii kozackiej 1648 r. i o zaradzie z tego okresu. Wreszcie redakcja 3 to trzy zszycie karty zatytułowane *Occurrentiae aliquae in hoc conventu*, na których zamieszczono wierny podstawie wydania opis tego, co spotkało w 1676—1677 r. Krystynę Dębicką. Karty te włączono w wiązkę, zawierającą *varia* konwentu stopnickiego z XVII—XIX w. Ta, jak i wyżej wymieniona jednostka archiwalna, przechowywana jest bez sygnatur w zespole akt konwentu stopnickiego, w Archiwum Prowincji Franciszkanów-Reformatów w Krakowie. Do tego samego zespołu należy też publikowany tu spis konwertytów (również bez sygnatury).

Wydarzenia ukazane w jego pierwszej części zyskały zainteresowanie dziejopisów zakonu. Aleksy Koralewicz nadmienił o losach stopnickiego konwentu w latach „potopu”, więcej miejsca poświęcając konwersjom Komorowskich, Strusiów i Krystyny Dębickiej³². Fakty te, jako cenne dla biografistyki, wykorzystał Stanisław Kleczewski. Ekspozował je jako dowody wzorowej, duszpasterskiej aktywności kreśląc sylwetki Franciszka Wolskiego, Franciszka Rychłowskiego, Ludwika Różyckiego³³. Autor ten wydarzenia sprzed stu lat podporządkował wymogom piśmiennictwa swych czasów³⁴. Streściwszy opowieść o Danielu Strusiu, który na łożu śmierci odwlekał, mimo ponagleń zakonników, konwersję i zmarł jako ewangelik, Kleczewski dodaje następujący komentarz: „Bóg też sprawiedliwy, aby pokazał wolność swoją w użyczeniu łaski, że ją daje komu chce i kiedy chce oraz, aby nikt nie rozumiał, że nawrócenie człowieka od woli Jego tylko zawisło, rozumiejąc, że każdego czasu obowiązany Bóg przy łasce do-

³² A. Koralewicz, *dz. cyt.*, s. 55, 95—96, 116—117, 140.

³³ S. Kleczewski, *Kalendarz seraficzny*, Lwów 1760 s. 58—61, 196—205, 216—218, 342—344.

³⁴ Por. A. J. Zakrzewski, *Idee Oświecenia w kazaniach polskich*, Częstochowa 1986 s. 19—25.

statecznej dać oraz łaski wspomagające. Odwrócił twarz swoją od zbyt dufającego i umknął sposobności do nawrócenia tak dalece, że ów już nawrócony, w przytomności stojących, nieszczęśliwą duszę po desperacku piekłu oddał”³⁵. Jak więc widać, utrwalone niegdyś fakty żyły własnym życiem w nowej interpretacji. Według niej ingerencja boska musiała mieć miejsce, gdyż praca ojców nie mogła iść na marne. Florian Jaroszewicz, któremu również nie były obce dokonania stopnickich reformatów, poprzestał natomiast jedynie na stosunkowo suchej relacji³⁶. Na podstawie m.in. nieopublikowanego zarysu dziejów prowincji pióra Jaroszewicza, A. H. Błażkiewicz wspominał o dysputach religijnych i kaznodziejstwie, jako metodach oddziaływania na innowierców przez członków pierwszych konwentów reformackich. Autor ten sygnalizuje też istnienie interesującego nas źródła³⁷.

Jego tekst jest publikowany z niewielkimi skrótami. Pominęto więc trzydziestą informację o Szwedach ciągnących z łupami wywożonymi z Krakowa (s. 4), która to wzmianka nie wnosi nic nowego — tak jak i następujący po niej opis zniszczeń czerwcowej burzy 1658 r. (s. 5). Podobnie pominęto ogólniki o Szwedach i wojskach Rakoczego zamykające opis napadu na klasztor w październiku 1657 r. (s. 7) oraz dekret powizytacyjny z 1665 r. (s. 12). Tak samo postąpiono z opisem pożaru, który 8 grudnia 1723 r. zniszczył część kościoła (s. 25)³⁸. Nic wspólnego z zasadniczą treścią księgi nie ma też zeznanie br. Rufina Woycikowskiego o cudownym pojawieniu się w konwencie ryb i wina podczas uroczystego wyprowadzenia z kościoła parafialnego w Stopnicy obrazu św. Jakuba w Marchii w czasie jego kanonizacji w czerwcu 1768 r.³⁹ (s. 30—31). Kopię wydawniczą zamyka wpis z 1863 r., który to rok stanowi kres pierwszego długiego etapu dziejów konwentu. Do innej epoki należą natomiast zamykające rejestr nawrócenia rodziny żydowskiej w 1919 r. i ze schizmy w roku 1921 (s. 40—41). Znikoma jest nadto ich wartość poznawcza.

Szczegółowe przekazy z okresu „potopu” zdecydowano się utrzymać m.in. ze względu na powszechnie znany konfesyjny aspekt tej wojny⁴⁰. Podobnie pozostawiono opisy cudów. W przypadku Elż-

³⁵ S. Kleczewski, *dz. cyt.*, s. 217.

³⁶ F. Jaroszewicz, *Matka świętych Polska*, Kraków 1767 s. 367—370, 530—531.

³⁷ Występuje ono jednak pod innym tytułem: „Liber convertitorum”; A. H. Błażkiewicz, *dz. cyt.*, s. 157—158. Zgadza się natomiast ilość stron.

³⁸ Pod tym inną ręką dopisano: „Non hic erat adnotandus iste casus”, s. 26.

³⁹ W źródle błędna data 1758.

⁴⁰ Tak widzieli ją też S. Kleczewski, *dz. cyt.*, s. 342—344 i F.

biety z Kątów (s. 16) brak jest informacji, że pociągnęło to za sobą praktyczne następstwa. Jednak poprzez analogię do nadprzyrodzonego objawienia, które przekonało Zofię Grabkowską, można założyć, że kolejny cud odnotowano z podobnych motywów.

Dla dalszych badań nad dziejami reformacji i rekatolizacji w tej części Małopolski celowa wydaje się kwerenda w aktach biskupów i oficjałów krakowskich. Korzystne byłoby również ustalenie stanu zachowania i przydatności badawczej podobnych publikowanemu spisów, które powstawały w domach zakonnych innych miast województw sandomierskiego i krakowskiego⁴¹. Dokumentację taką prowadzono również w parafiach administrowanych przez księży diecezjalnych⁴². W Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, w zespole akt konsystorza, znajdują się akta neofitów z lat 1848—1937⁴³. Sygnalizowane najważniejsze kierunki dalszych poszukiwań archiwalnych nie mogą pominąć spuścizny Kościoła ewangelicko-reformowanego przechowywanej obecnie w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie⁴⁴.

Wydawnictwo przygotowano w oparciu o ogólnie obowiązujące zasady. Interpunkcję i ortografię sprowadzono do wymogów łaciny klasycznej, czego, podobnie jak i drobnych błędów pisarza, nie sygnalizowano w przypisach. Nie modernizowano jednak pisowni nazw własnych, wyjątek czyniąc dla tych toponimów, w których

Jaroszewicz, dz. cyt., s. 530—531. Pisząc biogram Hiacynta Bobrownickiego obaj autorzy zgodnie podkreślają, że „od szwedzkich [—] heretyków przez same nienawiść ku Wierze Św. był zbity”. Por. też J. Tazbir, *Świat*, s. 27 i n.; Tenże, *Szlaki kultury polskiej*, Warszawa 1986 s. 161. Kolejnym argumentem są tu walory źródła dla poznania dziejów lokalnych, a w nich — stosunków między konwentem a gminą żydowską.

⁴¹ Znane są takie źródła bernardyńskie z Kalwarii Zebrzydowskiej, Alwerni, Sokala; zob. *Katalog Archiwum Prowincji oo. Bernardynów w Krakowie*, opr. H. E. Wyczański, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 3—6, 1961—1963. Ustępuje im wartością poznawczą analogiczna dokumentacja kapucynów z Krakowa i Rozwadowa; zob. *Inwentarz Archiwum Prowincji Krakowskiej Zakonu oo. Kapucynów*, opr. K. Gadacz, Tamże, t. 2, 1961. Poszukiwania utrudnia znacznie brak opublikowanych pomocy archiwalnych archiwów zakonnych. Także zasób Archiwum Prowincji Franciszkanów-Reformatów w Krakowie nie został jeszcze do końca uporządkowany, stąd też potrzeba dalszej kwerendy w jego zbiorach. Zob. też J. Flaga, dz. cyt., s. 231—252.

⁴² W nieodległym od Stopnicy Staszowie w latach 1765—1795 zanotowano 18 nawróceń — 12 luteran, Niemców zatrudnionych w manufakturach sukienniczych, oraz 6 Żydów; A. Makowska, *Prywatne miasto Staszów i dobra staszowskie*, Warszawa 1981 s. 162.

⁴³ Sygn. OJ 2/1; tam też akta nawróconego w Stopnicy Mośka Fajwłowicza z Wodzisławia.

⁴⁴ Zob. przypis 11.

błąd był oczywisty. Ujednolicono stosowanie następujących skrótów: a. — annus, adm. — admodum, BMV — Beata Maria Virgo, con. — conventus, d. — domina, dominus, ep. — episcopus, fam. — famata, famatus, fr. — frater, gen. — generosa, generosus, guar. — guardianus, hon. — honesta, honestus, ill. — illustris, mag. — magnifica, magnificus, nob. — nobilis, p. — pater, pill. — perillustris, rev. — reverendus, reverendissimus, s. — sacer, sacra, sancta, sanctus, SCM — Sacra Caesarea Maiestas, sp. — spectabilis, SRM — Sacra Regia Maiestas, ss. — sanctissima, sanctissimus, ven. — venerandus, venerabilis.

Publikowane tu źródło stanowi część papierowego kodeksu o wymiarach 29 × 18,5 cm. Oprawę wykonano z tektury, a grzbiet i naroża pokryto skórą. Na wierzchniej stronie okładki, na naklejce, naniesiono tytuł: „Imo Numerus Conversorum, Arianorum, Judaeorum et Haeticorum. 2ndo Initiati Sacris Ordinibus. Tomus IVtus”. Prawdopodobnie krótko po zaprowadzeniu księgi strony otoczono marginesami i naniesiono na nie paginację. Stron jest ogółem 116, zaś spis ciągnie się od 1 do 41. Stron 35—36 brak, gdyż karta — być może nie zapisana — została wycięta. Papier, który wykorzystano do sporządzenia kodeksu, to według wszelkiego prawdopodobieństwa import spoza Korony. Powtarzający się na nim znak wodny na przemian z syglami(?) L D nie jest znany literaturze przedmiotu⁴⁵. Znak ten to wpisany w podwójny okrag krzyż trójlistny. Między jego ramionami, w polach wyznaczonych przez okręgi, umieszczono kolejno litery V i I, a po przekątnej — rozety (miniaturowe krzyże trójlistne?).

Pismo pierwszej części źródła cechuje staranność właściwa duktowemu kładzionemu. Dalszy ciąg manuskryptu, dzieło wielu rąk, sporządzono pismem pospiesznym, niekiedy lekko kursywnym, choć na ogół dobrze czytelnym. Dobry jest też stan zachowania księgi nieco tylko podniszczonej przez korniki.

Wydawcy pozostaje na koniec miły obowiązek wyrażenia wdzięczności za pomoc w powstawaniu niniejszej pracy. Dr Maria Garbaczowa była uprzejma podjąć się trudu korekty filologicznej. Łaskawości Ojca mgra Grzegorza Wiśniowskiego zawdzięczam możliwość korzystania ze zbiorów Archiwum Prowincji Franciszkanów-Reformatów w Krakowie, zaś prof. dr hab. Alicji Falniowskiej-Gradowskiej informacje o szlachcie województwa krakowskiego. Publikacja ta nie powstałaby jednak, gdyby nie zachęta i życzliwe zainteresowanie Redakcji „Naszej Przeszłości”.

⁴⁵ Jedynie E. Laucevičius, *Popierius Lietuvoje XV—XVIIIa. Atlasas*, Vilnius 1967, nr 1750 notuje zbliżony graficznie filigran bliżej nieznaney papierni. Jej papier wykorzystany został w 1664 r.

Wykaz skrótów stosowanych w przypisach rzeczowych

Wykaz ten obejmuje przeważającą część wykorzystanych źródeł i literatury. Zamieszczono w nim bowiem pozycje, do których sięgnięto więcej niż raz. Nie pomieszczono tu wyjątkowo publikacji dotyczących „potopu” ze względu na ich wąski zakres chronologiczny.

- Akta synodów — Akta synodów różnowierczych w Polsce, t. 3 (Małopolska 1571—1632), opr. M. Si-payłło, Warszawa 1983.
- Bar — J. Bar, *Udział Polski w literaturze franciszkańskiej (Bibliografia)*, „Studia Theologica Varsaviensia”, A. 1963, F. 2, A. 1966, F. 1 — A. 1966, F. 2.
- Biecz — J. Pasiecznik, *Kościół i klasztor Franciszkanów-Reformatów w Bieczu*, Kraków 1984.
- Boniecki — A. Boniecki, A. Reiski, *Herbarz polski*, t. 1—16, Warszawa 1899—1913.
- CIP, I/3, I/4 — *Corpus Inscriptionum Poloniae*, t. I. *Województwo kieleckie*, pod red. J. Szymańskiego, z. 3. *Busko-Zdrój i region*, wyd. U. Zgorzelska, Kielce 1980; z. 4. *Miechów i Pińczów wraz z regionem*, wyd. B. Trelińska, Kielce 1983.
- DOD 1856 — *Directorium Persolvendi Rite Officii Divini* [—] *Ad Usum Universi Cleri Saecularis Dioeceseos Kielcenso—Cracoviensis pro Anno 1856*, Varsaviae br.
- DOD 1863 — *Directorium Persolvendi Rite Officii Divini* [—] *ad Usum Universi Cleri Saecularis Dioeceseos Kielcenso—Cracoviensis pro Anno 1863*, Varsaviae br.
- DTKP — *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*, pod red. M. Rechowicza, t. 2. *Od odrodzenia do oświecenia*, cz. 2. *Teologia neoscholastyczna i jej rozwój w akademiach i szkołach zakonnych*, Lublin 1975.
- Genealogia — *Genealogia*, opr. W. Dworzaczek, Warszawa 1959.
- Jaroszewicz — F. Jaroszewicz, *Matka świętych Polska* [—], Kraków 1767.
- Kamińska — M. Kamińska, *Nazwy miejscowe dawnego województwa sandomierskiego*, cz. 1—2, Wrocław 1964—1965.
- Kleczewski — S. Kleczewski, *Kalendarz seraficzny* [—], Lwów 1760.

- Koba-Ryszewska — T. Koba-Ryszewska, *Przeszość administracyjna województwa kieleckiego*, w: *Z dziejów ziemi kieleckiej (1918—1944)*, Warszawa 1970.
- Konarski — Sz. Konarski, *Szlachta kalwińska w Polsce*, Warszawa 1936.
- Koralewicz — A. Koralewicz, *Additament do kronik Braci Mniejszych ś. Franciszka*, Warszawa 1722.
- Kraków—działalność — J. Pasiecznik, *Działalność klasztoru Franciszkanów-Reformatów w Krakowie 1625—1978*, Kraków 1980.
- Kraków—kościół — J. Pasiecznik, *Kościół i klasztor Reformatów w Krakowie*, Kraków 1978.
- KR BUW I, II — *Katalog rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie*, t. 3, cz. 1, 2, opr. H. Kozerska, W. Stummer, Warszawa 1987.
- Krzepela I — J. Krzepela, *Księga rozszkolenia rodów ziemiańskich w dobie jagiellońskiej*, cz. 1. *Małopolska*, t. 1, Kraków 1915.
- Krzepela II — J. Krzepela, *Małopolskie rody ziemiańskie*, Kraków 1928.
- Ledebur — L. von Ledebur, *Adelslexicon der Preussischen Monarchie*, 3. Bd., Berlin br.
- Litak — St. Litak, *Struktura terytorialna Kościoła łacińskiego w Polsce w 1772 roku*, Lublin 1980.
- LTK — *Lexikon für Theologie und Kirche*, hrsg. v. M. Buchberger, Bd. 1—10, Freiburg im Breisgau 1930—1938.
- Lustracja 1789 — *Lustracja województwa sandomierskiego 1789*, cz. 3. *Powiat wiślicki*, wyd. H. Madurowicz-Urbańska, Wrocław 1968.
- Łętowski — L. Łętowski, *Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich*, t. 1—4, Kraków 1852—1853.
- Łukaszewicz I — J. Łukaszewicz, *Dzieje kościołów wyznania helweckiego w dawnej Małej Polsce*, Poznań 1853.
- Łukaszewicz II — J. Łukaszewicz, *O kościołach braci czeskich w dawnej Wielkiej Polsce*, Poznań 1835.
- Merczyng — H. M[erczyng], *Zbory i senatorowie protestancy w dawnej Polsce*, w: W.

- Kraśiński, *Zarys dziejów powstania i upadku Reformacji w Polsce*, Warszawa 1905.
- Mysłkowski** — O. Myskowski, *Dalszy ciąg przydatku do Kronik Braci Mniejszych*, [Warszawa] 1806.
- Niesiecki** — K. Niesiecki, *Herbarz polski*, t. 1—10, wyd. J. N. Bobrowicz, Lipsk 1839—1845.
- NP** — „Nasza Przeszłość”. Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce.
- ODO 1822** — *Ordo Divini Officii* [—] *Pro Anno Christi 1822* [—] *Ad Usum Dioeceseos Cracoviensis* [—], Varsaviae br.
- ODO 1823** — *Ordo Divini Officii* [—] *Ad Usum Dioeceseos Cracoviensis Pro Anno* [—] 1823, Varsaviae br.
- ODO 1824** — *Ordo Divini Officii Ad Usum Dioeceseos Cracoviensis Pro Anno (1824)*, Varsaviae br.
- ODO 1825** — *Ordo Divini Officii Ad Usum Universi Cleri Dioecesis Cracoviensis* [—] *Pro Anno Christi 1825*, b.m.r.
- ODO 1827** — *Ordo Divini Officii Ad Usum Dioecesis Cracoviensis* [—] *Pro Anno Christi 1827*, b.m.r.
- ODO 1863** — *Ordo Divini Officii Ad Usum Dioecesis Kielcenso—Cracoviensis*, Varsaviae 1863.
- OiRwP** — „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”.
- Olszewski** — D. Olszewski, *Przemiany społeczno-religijne w Królestwie Polskim w pierwszej połowie XIX wieku*, Lublin 1984.
- PH** — „Przegląd Historyczny”.
- Pińczowski** — J. Wiśniewski, *Historyczny opis kościołów, miast, zabytków i pamiątek w Pińczowskiem, Skalbmierskiem i Wiślickiem*, Mariówka 1927.
- Pińczów — spis** — *Pińczowski spis konwertytów XVII—XIX wieku*, opr. W. Kowalski, „Nasza Przeszłość”, t. 73: 1990.
- Polska XVI w., t. 1** — *Polska XVI wieku, t. 1. Wielkopolska*, opr. A. Pawiński, *Źródła Dziejowe*, t. 12, Warszawa 1833.
- Polska XVI w., t. 3** — *Polska XVI wieku, t. 3. Małopolska*, opr.

- A. Pawiński, *Źródła Dziejowe*, t. 14, Warszawa 1886.
- Polska XVI w., t. 7, cz. 2** — *Polska XVI wieku, t. 7, cz. 2. Ziemie ruskie. Ruś Czerwona*, opr. A. Jabłonowski, *Źródła Dziejowe*, t. 18, cz. 2, Warszawa 1903.
- Polska XVI w., t. 8** — *Polska XVI wieku, t. 8. Ziemie ruskie. Wołyń i Podole*, opr. A. Jabłonowski, *Źródła Dziejowe*, t. 19, Warszawa 1889.
- Polska XVI w., t. 10** — *Polska XVI wieku, t. 10. Ziemie ruskie. Ukraina*, opr. A. Jabłonowski, *Źródła Dziejowe*, t. 21, Warszawa 1894.
- PSB** — *Polski Słownik Biograficzny*, t. 1—, Kraków 1935—.
- RP pow. S.** — *Rejestr poborowy powiatu sandomierskiego z roku 1629*, wyd. Z. Guldon, L. Stępkowski, Z. Trawicka, „Teki Archiwalne”, t. 22, 1990.
- RP woj. K.** — *Rejestr poborowy województwa krakowskiego z roku 1680*, opr. E. Trzyna, S. Żyga, pod red. S. Inglota, Wrocław 1959.
- RwP** — „Reformacja w Polsce”.
- SgKP** — *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego*, pr. zb. pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, t. 1—15, Warszawa 1880—1900.
- Siek** — W. Siek, *Opis historyczny miasta i parafii Staszów*, Sandomierz 1937.
- Spis** — *Spis ludności diecezji krakowskiej z r. 1787*, wyd. J. Kleczyński, „Archiwum Komisji Historycznej”, t. 7, 1894.
- Spis szlachty** — *Spis szlachty Królestwa Polskiego*, Warszawa 1851.
- SPTK** — *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 1—4, Warszawa 1981—1983.
- Sroka** — A. Sroka, *Sanktuarium maryjne Franciszkanów — Reformatów w Kazimierzu nad Wisłą*, Kraków 1984.
- Statuta** — *Statuta nec non liber promotionum Philosophorum Ordinis in Universitate studiorum Jagellonica ab anno 1420 ad an. 1849*, ed. J. Muczkowski, Cracoviae 1849.
- Stopnickie** — J. Wiśniewski, *Historyczny opis koś-*

- ciotów, miast, zabytków i pamiątek w Stopnickiem, Mariówka 1929.
- Szefer — A. Szefer, *Zarys historii zboru ewangelicko-reformowanego sieleckiego*. „Zwiastun Ewangeliczny”, R. 4, 1901.
- Trawicka — Z. Trawicka, *Sejmik województwa sandomierskiego w latach 1572—1696*, Kielce 1985.
- Tworek, Działalność — St. Tworek, *Działalność oświatowo-kulturalna kalwinizmu małopolskiego (potowa XVI—potowa XVIII w.)*, Lublin 1970.
- Uruski — S. Uruski, A. A. Kosiński, A. Włodarski, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. 1—21, Warszawa 1904—1938.
- UWK — *Urzednicy województwa krakowskiego XVI—XVIII wieku. Spisy*, opr. St. Cynarski, A. Falniowska-Gradowska pod red. A. Gąsiorowskiego, Kórnik 1990.
- Wajsblum I, II — M. Wajsblum, *Ex registro arianismi*, „Reformacja w Polsce”, R. 7—8, 1935—1936; R. 9—10, 1937—1939.
- Węgierski — W. Węgierski, *Kronika zboru ewangelickiego krakowskiego*, [wyd. J. S. Bandtkie], [Kraków] 1817.
- Wielądko — W. W. Wielądko, *Heraldyka*, t. 1—4, Warszawa 1794—1798.
- Wierzbowski — T. Wierzbowski, *Synopsis legatorum a latere, legatorum natorum, nuntiorum* [—] *in Polonia terrisque adiacentibus 1073—1749*, Romae 1880.
- Wiśniowski — E. Wiśniowski, *Prepozytura wiślicka do schyłku XVIII wieku. Materiały do struktury organizacyjnej*, Lublin 1976.
- Wittyg — W. Wittyg, *Nieznana szlachta polska i jej herby, przy współudziale St. Dziedulewicza*, Kraków 1928.
- Zbudniewek — J. H. Zbudniewek, *Katalog domów i rezydencji polskiej prowincji paulinów*, „Nasza Przeszłość”, t. 31: 1969.
- ZFP — *Zakony św. Franciszka w Polsce w latach 1772—1970*, cz. 3. *Zakon Braci Mniejszych-Franciszkanów*, red.: J. R. Bar, Warszawa 1978.
- Zychliński — T. Zychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, R. 1—31, Poznań 1879—1908.

EDYCJA

Numerus conversorum haereticorum ad fidem Romanam et absolutorum ab haeresi per fratres nostros in hac ecclesia, et Iudaeorum ac Arianorum baptizatorum

Omnium divinorum est^a divinissimum: Deo cooperari in salute animarum. Aut quae gratia sublimior et Deo gloriosior conversatio esse potest, quam illius qui quotidiano exercitio alios ad Auctoris sui gratiam studet convertere et crebra animarum acquisitione gaudium Patris caelestis augere^{-b1}.

Idecirco s. patriarcha noster Franciscus, cum animarum salutem viscerosa pietate appeteret et fervida aemulatione zelaret, suavissimis se dicebat repleri odoribus et quasi unguento pretioso liniri. Cum sanctorum fratrum per orbem distantium odorifera fama multos audiret ad viam veritatis induci, ex talium auditu, exultabat in spiritu². Benedictionibus omni acceptione dignissimis fratres illos accumulans, qui verbo et opere ad Christi agnitionem, amorem et fidem inducerent peccatores, aemulos semper et genuinos s.p. Francisci filios, animarum lucrandarum, haereticorum convertendorum et Iudaeorum ac Arianorum baptizandorum ab initio foundationis alluit iste conventus zelatores, quorum etsi nomina ob simplicitatem et inadvertentiam non sunt adnotata, scripta tamen remanent in caelis. Quae tamen consignata reperi. Subicio.

Revocatione a Calvinismo mag. d. Grabkowska,
23 VII 1655 A. D. 1655 die 23 Iulii, post festum s. Mariae Magda-

^a Oznaczona kontrakcja regularna esse Or.; ^{-b} Na marginesie częściowo zaklejone S. D[...] de [...] S. Beda Or.

¹ Być może jest to nawiązanie do sentencji „Qui converti fecerit peccatorem ab errore viae suae, salvabit animam eius a morte”; *Liber Proverbiorum*, [W:] *Venerabilis Bedae, Anglosaxonis presbyteri opera omnia* [— —], [ed.:] J. P. Migne, vol. 1, *Patrologiae cursus completus* [— —] series secunda, vol. 90, Parisiis 1850, s. 1107, Q B1; *Venerabilis Bedae, Anglosaxonis presbyteri in omni disciplinarum genere sua aetate doctissimi operum tomus secundus, Coloniae Agrippinae 1612*, s. 196.

² Nawiązanie do Br. Tomasza z Celano, *Życiorys drugi św. Franciszka z Asyżu*, [W:] *Wczesne źródła franciszkańskie*, t. 1, [opr.:] S. Kafel, Warszawa 1981, s. 162, nr 155.

lenae [22 VII], huius loci patronae, mag. d. gen. Sophia de Komorow³ Grabkowska, gen. d. Alberti Grabkowski, subiudicis generalis terrestris Cracoviensis, capitanei Cichoviensis⁴ secundi thori consors⁵, pertinax heretissa sectae Calvinianae et sui antea dogmatis acerrima propugnatrix, utpote quae matrimonio secundo iungenda, hoc in suo sponso effecit, alias gravissimo et catholicissimo viro, ut suae copulationi haereticus [s. 2] minister, et non proprius parochus, et catholicus sacerdos.

Haec cum frequentius praefata in ecclesia verbo Dei, quod est gladio ancipiti penetrabilis, accesset^c. Tandem, cum doctis et religiosis coquens viris, acumino sagittae potentis acutae per dorsa^d[?] malleoque emollita, et per somnum consistere sub una specie utranque substantiam Corporis et Sanguinis Christi admonita. Ac e multo sub hoc tempus in pago eius, qui hac in mensa ubi Corpus Christi ante iacuerat, loquellam recepit, edocta, solam orthodoxam fidem catholicam Romanam cum operibus propriis promoveri^e vitam aeternam, contemptis et abiuratis Calvinistarum dogmatibus, non sine multorum admiratione et aedificatione, unam cum duabus filiabus suis, Susanna⁶, et Teresia Łukowskie⁷, per confessionem et absolutionem ad s. communionem S. Matris Ecclesiae gremio est adunata per p. Hippolytum

^c accesset Or.; ^d dossa Or.; ^e promeveri Or.

³ Komorów w., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Pacanów i Zborówek; Wiśniowski, wg indeksu; Spis, s. 371, 373.

⁴ Wojciech Grabkowski h. Jastrzębiec, podsedek ziemski krakowski od 1660, starosta czchowski 1642—1655, zm. 1670 i pochowany w kościele reformatów w Krakowie; Uruski, t. 4, s. 343; Boniecki, t. 6, s. 389; UWK, nr 267. Wg K. Chłapowskiego, Starostowie w Małopolsce 1565—1668, „Społeczeństwo staropolskie”, t. 4, 1986, s. 121 starostą czchowskim był w latach 1642—1666. Czchów m., diec. krakowska, dek. Lipnica Murowana, woj. krakowskie, pow. sądecki, par. w miejscu; Litak, s. 215; Krzepela I, s. 204.

⁵ Zofia z Komorowa, córka Pawła h. Łabędź, w 1631 r. poślubiła Jana Łukowskiego; Akta synodów, s. 560; Konarski, s. 132. Wg Bonieckiego, t. 11, s. 28 zm. 1655.

⁶ Zuzanna Łukowska, córka Jana z Wierzbicy i Zofii z Komorowa, ochrzczona w Sieczkowie 30 grudnia 1640 r., zm. 1655 i pochowana w Stopnicy; Konarski, s. 181; Boniecki, t. 11, s. 28.

⁷ Teresa Łukowska, siostra ww., ochrzczona w Sieczkowie 29 października 1643 r.; Konarski, s. 181. Boniecki, t. 11, s. 28 zna jedynie siostrę Zofii o takim imieniu zm. 1655. Mogły być one ofiarami pomoru; zob. S. Namaczyńska, Kronika kłesk elementarnych w Polsce i w krajach sąsiednich w latach 1648—1696, Lwów 1937, passim.

Myczkovium⁸. Filiae ambae per p. Franciscum Wolscium⁹. Ita est. Fr. Hippolytus Myczkovius, guar. Stobnicensis. Fr. Franciscus Wolscius, praedicator Stobnicensis.

^f Curatio miraculosa muti et surdi^f

31 III 1655 Anno eodem 1655 die 31 Martii in villa Skotniki¹⁰ Stanislaus Rutenus¹¹, homo rudis et simplex, et timens Deum, ab annis 12 amissam linguae loquellam miraculose recepit tali modo:

Iacebat in ea mensa, ubi Corpus Christi sub speciebus ad infirmum patrem familias allatum positum erat. Eo decumbente in ea mensa, nocte aliis sub eodem lecto decumbentibus, nec dum dormientibus, duae venerabiles advenerunt personae: masculus 33 annorum, sanguine ex pedibus, manibus et latere madens, et mulier veneranda, aegre ferentes et minitantes, quod illum locum non veneraret, ubi Christus sub specie panis quiescebat. Mulier illa, quam dixerat BV Mariam, movens eum loco tetigit palmis caput eius, extemplo loco surgens et clamans distincte benedixit Deum et domesticos, ac totum pagum ad stuporem perduxit.

Et hic homo singulare fuit motivum conversionis d. capitaneae Cichowska ab haeresi Calviniana, quem illa utpote ante bene notum saepius sciscitabatur, qualiter secum factum, et qua ex occasione auditum et loquellam recepit, quod ille multoties idem repetens. Etiam matri ac aliis causa fuit conversionis a Calvinismo.

Nam gen.[i]^g Komorowska, octogenaria mater praefatae capitaneae¹², frequentius hanc ecclesiam pro devotione visitans et cum viris doctis de fide conferens, ex in veterata et pertinaci sectaria Calviniana¹³ facta est cum

^{f-f} Na marginesie, częściowo nieczytelne. ^g Zostawione

⁸ Hipolit Myczkowski, zm. w Krakowie w 1667 r.; Koralewicz, s. 145.

⁹ Franciszek Wolski, kaznodzieja, zm. 1685 w Asyżu; Kleczewski, s. 196—205; Jaroszewicz, s. 367—370; Biecz, s. 34, 208; Kraków — działalność, s. 66, 104, 156; Bar, wg indeksu.

¹⁰ Skotniki Duże i Skotniki Małe, wsie, diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Szczaworyż; Wiśniowski, s. 72; Krzepela II, s. 96.

¹¹ Stanisław Rusin, bliżej nieznan.

¹² Zuzanna z Ożarówskich, żona Pawła Komorowskiego h. Łabędź, podwojewodzkiego sandomierskiego, związanego ze zborem w Sieczkowie; Akta synodów, passim; Konarski, s. 132; Trawicka, s. 273; Uruski, t. 7, s. 148; Boniecki, t. 11, s. 28.

¹³ Jan Kalwin (1509—1564), reformator i teolog.

summis lacrymis ac desiderio professa fidei Romanae et a nostris fratribus Cracoviae¹⁴ una cum filia Christina¹⁵ absoluta die 18 Septembris. Alia filia maritata, d. Anna^h Komornicka¹⁶, Tarnoviae¹⁷ eodem fere die absoluta. [s. 3] Iam vero gen. Ioannes Komorowski, nepos eiusdem, miles strenuus¹⁸, abiurata haeresi Calviniana a nostris fratribus Zakliciny¹⁹ in foro sacramentali absolutus die 1 Ianuarii 1656.

Baptisma Iudaei

12 XII 1655 A. D. 1655 die 12 Decembris ingenuus adolescens, Hebraeus, annorum circiter 16 in villa Skotniki, praefatae mag. d. capitaneae Grabkowska possessione, braxationem cervisiae per arendam administrans²⁰, Spiritus S. gratia praeventus et excitatus petiit dogmatibus catholicae fidei instrui et baptizari. Itaque ad conventum hunc Stobnicensem missus, a fratribus in rudimentis fi-

miejsce na wpisanie około dziesięciu liter Or.; ^hInnym atramentem i prawdopodobnie inną ręką Or.; ⁱzniszczona Kraków m., stolica województwa i diecezji. Kościół i klasztor reformatów na Garbarach; Kraków—kościół.

¹⁵ Krystynę Komorowską, córkę Pawła h. Łabędź i Zofii z Ożarówskich wspominają Uruski, t. 7, s. 148 i Boniecki, t. 11, s. 28.

¹⁶ Anna z Komorowskich Komornicka, bliżej nieznaną.

¹⁷ Tarnów m., diec. krakowska, dek. i par. w miejscu, woj. sandomierskie, pow. pilzneński; Litak, s. 209; Krzepela II, s. 110. Prawdopodobnie absolicję uzyskała w tamtejszym kościele bernardynów, o którym A. Chadam, Tarnów, [W:] *Klasztory bernardynskie w Polsce w jej granicach historycznych*, pr. zb. pod red. H. E. Wyczawskiego, Kalwaria Zebrzydowska 1985, s. 373—377.

¹⁸ Jan Komorowski, syn Jerzego(?), bliżej nieznanym. Być może tegoż wspomina L. Kubala, Jerzy Ossoliński, Lwów—Warszawa 1924, s. 439 jako dowódcę chorągwi husarskiej w 1646 r. Nazwisko to występuje często w małopolskich źródłach XVII stulecia, lecz brak podstaw do łączenia takich wzmianek z wymienionym tu Janem Komorowskim; por. Akta synodów, wg indeksu; RP woj. K., s. 101; Trawicka, s. 286; Tworek, *Działalność*, s. 316—317.

¹⁹ Zakliczyn m., diec. krakowska, dek. Wojnicz, woj. krakowskie, pow. sądecki par. w miejscu; Litak, s. 216; Krzepela II, s. 55. Klasztor reformatów ufundowano tam w 1622 r.; Schematyzm Prowincji Matki Boskiej Anielskiej Reformatów w Polsce 1971, Kraków 1971, s. 71.

²⁰ Zob. przypis 10. Prawdopodobnie chodzi tu o Skotniki Małe. Skotniki Duże (Wielkie) były królewską, od 1659 do co najmniej 1663 r. w posiadaniu Andrzeja Gołuchowskiego, miecznika sanockiego, i jego żony Katarzyny z Bronnic; *Lustracja województwa sandomierskiego 1660—1664*, cz. 2, wyd. H. Oprawko i K. Schuster, Wrocław 1977, s. 13. Arendarz żydowski tamże, bliżej nieznanym.

dei bene informatus, a p. Valeriano Rzewuscio, guar. loci²¹, rogante parochu²², hac in ecc[lesia]ⁱ [so]lemniterⁱ baptizatus. Cui nomen impositum Ioannes Ukrainski levante ex s. fonte. Patrini eius fuerunt gen. d. Hieronymus Komornicki²³ et gen. d. Sophia Grabkowska.

Periculum conventus Stobnicensis

Felix, quem faciunt aliena pericula cautum²⁴

15 VIII 1656 A. D. 1656 die 15 Augusti, ipso die Assumptionis BVM, conventus iste Stobnicensis haud longe fuit a periculo exustionis et depraedationis ac interfectionis fratrum. Nam dum exercitus noster, qui adhaeserat regi Suecorum, defecisset, iterum ad nativum regem Poloniae rediit. Irritatus hostis, profligato et dissipato ad Varsoviam exercitu, misit aliquot millia selectorum militum, ut ex praesidiis suas cohortes deducerent et Cracovia thesauros sibi asportarent. Furibundus miles obvia quaeque oppida, vicos, ferro et igne vastavit²⁵.

Venerunt duo plus millia Stobniciam²⁶, ne unicum hominem catholicum offenderunt praeter Iudaeos et quinque fratres relictos pro custodia conventus; alii enim ad securiora a p. guardiano expediti. Primarii militum cum quadringentis circiter descenderunt ad conventum. P. Valeriano Rzewuscio, guardiano, minitantur, ut pro persona sua 400 aureos det et deposita nobilium tradat. Caeteros cum iuramento, ut sibi traderentur thesauri et deposita nobilium, adigebant. Personam guardiani 400

czone Or.

²¹ Walerian Rzewuski, prowincjał małopolski, przetożony w Krakowie, pochowany tamże 1696; Kleczewski, s. 306—307; Koralewicz, s. 49, 91; Jaroszewicz, s. 146—147; Kraków—działalność, s. 104, 174—175.

²² Prawdopodobnie Jan Janowski, także pleban w Tuczępach i Bobowej; *Stopnickie*, s. 251.

²³ Hieronim Komornicki h. Gryf lub jego syn Hieronim Michał; CIP, I/3, nr 154; Boniecki, t. 10, s. 376.

²⁴ Zdanie to notuje H. Walther, *Lateinische Sprichwörter und Sentenzen des Mittelalters*, Tl. 2, Göttingen 1964, s. 47 oraz J. J. Dentzler, *Clavis linguae Latinae* [— —], Basilea 1716, s. 945, gdzie nieco zmieniona wersja.

²⁵ Załoga szwedzka w Warszawie skapitulowała 1 lipca 1656 r. Z końcem tego miesiąca Polacy ponownie poddali m'asto. W ciągu sierpnia Szwedzi ściągali rozrzucone w terenie załogi, przewidując odwrót do Prus; St. Herbst, *Wojna obronna 1655—1660*, [W:] *Polska w okresie drugiej wojny północnej 1655—1660*, t. 2, Warszawa 1957, s. 83—95; L. Kubala, *Wojna brandenburska i najazd Rakoczego w roku 1656 i 1657*, Lwów—Warszawa br., s. 1—27.

²⁶ Liczba ta wydaje się przesadzona — byłoby to sześć brygad szwedzkiej piechoty; St. Herbst, dz. cyt.

aureis ut redimerent, ecclesiasticam supellectilem, calices etc., etc. traderent comminabantur. Omnes unanimiter p. guardianum melius nosse [s. 4] si aliquid suscepti ad conservandum asserverunt. Sed eo in veritate negante, quia nulla deposita ob pericula hostium susceperat. Et velle magis mori, quam redimi auro contra professionem, aut ante porcos mittere margaritas, supellectilem altaris; post discussionem sacristiae, cellarum aliarumque camerarium ligatum cum p. Hyacintho Bobrovicio, sacerdote seniculo²⁷, duxerunt ad occidendum ad montem versus Zborow²⁸, ubi centenaria legio sclopetariorum pro custodia constituta erat. In itinere vulneratus in capite p. Bobrovicius, p. guardianus pugione ad latus transfossus, solo pallio et habitu vulneratus, dum nil terroribus, sclopetis directis ad occidendum proficiunt. Cum spe in reditu sibi tradendi depositi nobilium, si aliquid deponeretur in silvis ad Zborow, liberum primo p. Bobrovicium senem, post p. guardianum dimittunt in [libertat]em¹. Dum ecclesiam lustrarent, unus illorum virgula rubea characteres faciebat in pariete et dixit thesauros esse. Sed quia pactum magicum erat in terra, iam autem calices, monstratorium in fornice desii, per fratres collocarunt, non potuit assequi. Ideo licet p. guardianus ex ciborio argenteum fractum, calicem monstravit. A ligamentis non fuit absolutus. Nil tamen ex rebus monasterii acceperunt, praeter victualia et aliqua Iudaeorum deposita.

Ante duos menses dum exercitus Polonus insequeretur Sueciae regem fugientem, Iudaeos ob perfidiam, praesertim gregarii milites et Valachi occidebant, mactabant. Adveniente centurione cum cohorte Valochorum omnes Iudaei cum feminis et pueris ad conventum fugerunt, quos p. guardianus recepit, defendit et tutatus est. Memores illi beneficii vivere tunc p. guardianum volebant, sed non valebant, quia tres illorum, etiam primarius rabbinus Boruch²⁹, horrende in conventu sunt

²⁷ *Hiacynt Bobrownicki wspomniany jest przez dziejopisów zakonu jedynie przy okazji odnotowywania opisywanych tu wydarzeń; Koralewicz, s. 140; Jaroszewicz, s. 530—531; Kleczewski, s. 342—344.*

²⁸ *Zborów w., diec. krakowska, dek. Opatowiec, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Solec; Wiśniowski, s. 204—205. Zborów leży przy drodze łączącej Stopnicę i Solec, wiodącej w kierunku południowo-zachodnim; tamże, mapy.*

²⁹ *Boruch, rabin stopnicki, bliżej nieznany. Bożnica istniała tam już przed 1616 r., kiedy to odnotowano także trzy-*

cruciati³⁰. Tamen dum ducerentur patres ad mactandum, aliquos primarios colonellos rogarunt et aliquod donarunt, ut ipsimet retulerunt, ne patres intericerent.

Nec mirum, si Marochiae rex ad persuasionem filii, qui naturali clementia, ad illos ss. fratres martyres inclinatus, liberos prima instantia dimisit³¹. Iudaei cum tota synagoga et multitudine, in conventu a p. guardianus conservati, gratitudinem exhibere potuerunt. Ecclesiae parochialis et circumcirca vicinae omni splendore, auro, argento vi spoliatae.

[s. 5] Conversio haereticorum

24 IX 1656

A. D. 1656 die 24 Septembris gen. d. Sophia Swiechowska³² de Szczaworzysze³³, vidua sexagenaria, quondam ministri Lutheranorum sectae uxor, dum differret conversionem, a Suecis hostiliter grassantibus crudeliter igne adusta ad latera et alia membra, ut proderet thesauros, quos non habebat, fecit votum revocandi ab errore. Nondum perfecte sana, hac in ecclesia praemissa confessione et omnibus caeremoniis in rituali Ecclesiae descriptis³⁴, solemniter ad librum Evangelii, dogma perversum Lutheri abiuravit, absolutionem recepit, a p. Francisco Kwintovio³⁵ s. synaxim recepit et Ecclesiae Romanae adunata est. Ad maiorem Dei gloriam, BVM

naście domów żydowskich. Ich liczba wzrosła do połowy XVII w.; Z. Guldon, K. Krzystanek, Ludność żydowska w miastach lewobrzeżnej części województwa sandomierskiego w XVI—XVIII wieku, Kielce 1990, s. 31.

³⁰ *Z kroniki wynika, że najeźdźcy zawitali do klasztoru więcej niż jeden raz. Napady te musiały mieć miejsce z początkiem kwietnia 1657 r. W okolicy grasowali wtedy tak Wołosi jak i Szwedzi; St. Herbst, dz. cyt., s. 104—105; L. Kubala, Wojna ..., s. 150—152; Węgierski, s. 131—132. Prześladowania Żydów w miastach małopolskich omawia L. Lewin, Die Judenverfolgungen im zweiten schwedisch-polnischen Kriege 1655—1659, „Zeitschrift der historischen Gesellschaft für die Provinz Posen”, Bd 16, 1901, s. 14—16. Nic nie mówi jednak o Stopnicy. Po drugiej wojnie północnej w mieście było dwunastu Żydów — gospodarzy; Z. Guldon, K. Krzystanek, dz. cyt.*

³¹ *Nie jest znane źródło tego nawiązania.*

³² *Zofia Swiechowska, bliżej nieznana.*

³³ *Szczaworyż w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Wiśniowski, s. 71—73; Spis, s. 405.*

³⁴ *Agendorum ecclesiasticorum liber in usum Provinciae Gnesnensis conscriptus, Coloniae 1578, s. 35.*

³⁵ *Franciszek Kwintowicz, kaznodzieja w Zakliczynie i Biecu, gdzie zm. 1662; Jaroszewicz, s. 434; Kleczewski, s. 264; Biecz, s. 47, 212, 282.*

honorem. Ita est. Fr. Valerianus Rzewuscus, guar. Stobnicensis.

28 XI 1656 Eodem anno die 28 Novembris mag. d. Boguslaus Zboski³⁶ ex palatinatu Lublinensi, iter tendens versus Cracoviam, obsessam pro tunc a Suecis, ad castra Polonica³⁷, visitando ecclesiam hanc s. Mariae Magdalenae Fratrum Reformatorum Ordinis S. Francisci, in ea coram rev. p. Paulo Jezierscio, pro tunc guardiano con. Stobnicensis³⁸, sectam perversam Lutheri Martini³⁹ abiuravit et ab ea absolutionem per dictum patrem accepit Sanctaeque Romanae Ecclesiae adunatus est, ac s. poenitentiae et Eucharistiae sacramentis munitus. Quod cedat ad maiorem veri et unius Dei gloriam. Ita est. P. Paulus Jezierscius, guar. Stobnicensis, ¹postea provincialis¹.

Occasionata conversio et horrenda desperatio d. Strus, Calvinistae

5 I 1657 A. D. 1657 die 5 Ianuarii mag. d. Georgius^k Komorowski, suprascriptae gen. d. capitaneae Cichoviensis frater germanus, homo in Republica promeritus, vicecapitaneus Neocorcensis, multoties pro Tribunali Regni deputatus et pro comitiis generalibus nuntius electus⁴⁰, quamvis in conversione gen. d. Swiechowska hac in ecclesia eruditae et devotae concioni praesens spiritum concepit [s. 6] et postea multis rationibus a patribus nostris et theologis convictus conversionem differebat.

¹⁻¹ Na marginesie mniejszym modulem Or.; ^k Nadpisane nad przekreślonym Joannes Or., Joannes R1.

³⁶ Bogusław Zboski to być może Jan Bogusław Zboski h. Nałęcz, podkomorzy lubelski; Niesiecki, t. 10, s. 123; Zychliński, R. 11, s. 294.

³⁷ Okupowany przez Szwedów Kraków oblegały wówczas wojska polskie pod wodzą marszałka wielkiego koronnego Jerzego Lubomirskiego; J. Bieniarzówna, J. M. Malecki, Dzieje Krakowa, t. 2. Kraków w wiekach XVI—XVIII, Kraków 1984, s. 384; A. Kamiński, Zniszczenia wojenne w Małopolsce i ich skutki w okresie najazdu szwedzkiego 1655—1660, [W:] Polska w okresie drugiej wojny ..., s. 360—361; L. Kubala, Wojna brandenburska ..., s. 229.

³⁸ Paweł Jezierski h. Nowina (ok. 1623—1686), w zakonnie od 1644, autor podręcznika teologii ascetycznej i mistycznej (1647), kaptan od 1651, definitor 1677—1680, prowincjał 1680—1683, zm. w Stopnicy; SPTK, t. 2, s. 210—211; H. Błażkiewicz, Szkoła franciszkańska, DTKP, s. 316.

³⁹ Marcin Luter (1483—1545) teolog i reformator.

⁴⁰ Jerzy Komorowski, syn Pawła h. Łabędź, sędzia grodzki 1654 i podstarości nowokorczyński 1662, zm. 1667; Uruński, t. 7, s. 148; Boniecki, t. 11, s. 28. Nie jest znany jako poseł na sejmik generalny małopolski ani jako deputat na Trybunał Koronny.

Donec adesset obitui et desperatissimae morti gen. nob. ac decrepitae aetatis viri, d. Danielis Strus⁴¹, archiepiscopi Calvinistarum, cum quo aderat tota familia eiusdem d. Strus, filiorum et filiarum, nepotum, consanguineorum et affinium⁴². Qui exhalando spiritum coepit detestari sectam, in qua vivebat. Maledicere ministris et pseudopphetis, qui fidem destruxerant, advocare sacerdotem, theologum, qui eum in agone rectificaret et in fide confirmaret, ab errore absolveret. Adstantes Lutheri phreneticum, ut moris, dixerunt. Puella christiana Romanae fidei⁴³ denunciavit hoc proxime manenti in Chroberz parochi⁴⁴, qui eadem hora rigidissima hieme, circa media noctis, misit equos cum vehiculis Stobniciam, obsecrando viros doctos mitti a p. guardiano pro salvanda anima.

Adfuit tunc rev. p. Franciscus Rychłovius, provinciae vicarius, theologus insignis⁴⁵, qui assumpto p. Ludovico Rozycio, lectore philosophiae⁴⁶, venit Chrobrum. Visitat infirmum in agone, qui gratanter eos primo accepit consulturus de fide cras. Sed cum instarent, ut tunc proponeret dubia et teneret doctrinam sanam, ad cras differebat. Tandem sibi parum molestos, nec invitatos patres cedere iubet, quod adstantes sectatores Calvinistae videntes, cogunt recedere. Faciunt patres ad devotum parochum recessum. Infirmus iterum maledicit fidei suae, ministris orat summopere sacerdotem Romanum theologum advocari. Non valentes secretum occultare Calvinistae miserti animae patris sui, venit filius agonizantis d. Daniel Strus cum dicto d. Georgio^k Komorowscio, rogantes p. Rychlovium, ut succurreret animae desperanti patris sui.

Veniunt patres confestim, offendunt lacrymantem amicorum turbam, desperantem in morte suum patrem, avum, etc. etc. Zelus et prudens pater alloquitur primo obcaecatos Calvinistas, quod fateantur se et suos secure mori in sua secta: ecce habetis exemplum vivum in suo patre et archisectario qualiter desperat. Consternati om-

⁴¹ Daniel Strus, bliżej nieznanany.

⁴² Kalwinistów Jana, Andrzeja i Kazimierza Strusiów h. Jelita wymienia Wajsblum II, s. 236; zob. też Akta synodów, wg indeksu.

⁴³ Dziewczyna, katoliczka, bliżej nieznanana.

⁴⁴ Wawrzyniec Perowski, proboszcz w Chrobrzu od 1651 do 1673, w którym zm.; CIP, I/4, nr 22. Chroberz w., diec. krakowska, dek. Sokolina, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Litak, s. 211; Krzepela I, s. 171.

nes rogant, ut iuuet patrem desperantem, agonizantem et maledicentem sectae et sectariis ⁻¹ Calvinistis. Alloquitur agonizantem pater et siib adhuc bene praesentem, ut proponeret dubia vel se committeret fidei et suae conscientiae. Cras facturum iterum et iterum promittit, modo non adesse tempus. Sed cras ac multas fatigationes impletum in illo, illud ^m

Vocavi et renuistis. Extendi manum meam et non erat, qui aspiceret. Ego quoque in iteritu vestro ridebo ⁴⁸. Abeuntibus patribus desperatam et miseram animam emisit an amisit, non obtendo cras.

In crastinum, summo mane, preafatus gen. d. Georgius ^k Komorowski, consensu equo, Stobniciam ad conventum venit. Perversum dogma Calvinistarum ^o abiuravit ac a p. Paulo Jezierscio, guar. loci, ab haeresi Calviniana et peccatis absolutus, s. synaxi reffectus et Ecclesiae Romanae catholicae [s. 7] adunatus, quam postea secuta eius uxor gen. Sophia Dębicka, quae et post mortem in hac ecclesia sepulta ⁴⁹ ac filius Georgius, nunc Casimirus, natu maior. Non solum parentes in fide secutus, sed maturior factus habitum s. Francisci instituti Reformatici recepit, professionem fecit, suam et parentum salutem apud Deum quaesiturus ⁵⁰. Simpliciter filius praefati d. Strus et alii ex consanguineis facti sunt licet sero catholici Romani. Ita est. Fr. Paulus Jezierscius, guar. loci Stobnicensis.

⁻¹ Przekreślone pseudo Or. ^m Zdanie niedokończzone Or.; ⁿ obtento Or.; ^o Lutheri RI.

⁴⁵ Franciszek Rychłowski h. Nałęcz (1611—1673) w zakonie od 1633, bernardyn, a po przyjęciu święceń w 1640 reformator, polemista, mariolog, definator 1644—1647, kustosz 1647—1649, prowincjał 1649—1652, wikariusz prowincji 1657—1658; SPTK, t. 3, s. 535—536; zob. też K. Kantak, Franciszek Rychłowski i Bernardyn Gutowski, najznakomitsi kaznodzieje reformaccy XVII wieku, „Przegląd Homiletyczny”, R. 17: 1939, s. 213—226.

⁴⁶ Ludwik Różycki w zakonie od 1647, kapłan od ok. 1654, kanonista, blisko związany z F. Rychłowskim, zm. 1698; SPTK, t. 3, s. 516—517.

⁴⁷ Daniel Struś, bliżej nieznan syn Daniela.

⁴⁸ Prov. 1, 24; 1, 26.

⁴⁹ Zofia Dębicka h. Gryf wg Bonieckiego, t. 4, s. 272 była żoną Jerzego Komorowskiego w 1660 r. Tenże, t. 11, s. 28 twierdzi, iż zm. w 1666 r. i pochowana została u reformatorów w Krakowie.

⁵⁰ Jerzy Komorowski, syn Jerzego h. Łabędź, żołnierz, po złożeniu profesji w 1676 r. w zakonie jako Kazimierz do r. 1689, w którym zm.; Koralewicz, s. 197.

10 I 1657 A. D. 1657 die 10 Ianuarii d. Honicki ⁵¹, servus gen. d. Firlejiowa ⁵², schismaticus, reiecto suae sectae errore, S. Romanae Ecclesiae est adiunctus et absolutus per p. Paulum Jezierscium, pro tunc guar. Stobnicensem. Ita est. Fr. Paulus Jezierscius, guar. Stobnicensis.

10 X 1657 Aliud periculum conventus A. D. 1657 die 10 Octobris veniens exercitus centum millium plus Hungarorum, Kozacorum, Moldavorum cum Dacis seu Valachis ex Transylvania ⁵³ cum principe Rakocio ⁵⁴ a finitimis montibus, a civitatibus Stryi, Sambor, Premyslia ⁵⁵, aliisque oppugnatus Cracoviam versus huc recta veniebat ⁵⁶, atque civitatem hanc Stobniciam, ipsumque conventum nostrum in praedam misit militibus.

Occisus ab eis est fr. Tiburtius, Camenecensis laicus in infirmaria degens ⁵⁷. P. Bernardinus, confessarius senex ⁵⁸, tortus variis cruciatibus, aliquoties vulneratus, vir ossibus haerens, venit spoliatus in Rythwiany ⁵⁹. Unus e familia Carmelitarum mitigatorum occisus ⁶⁰, caeteri nostri spoliati in fugam lapsi ⁶¹. Quae supererant in conventu, ex supellectili ecclesiastica, domestica et victualibus omnia absumpta sunt. Exoneravit se hic exercitus versus arcem Rythwiany, tandem in promontoriis Vistulae

⁵¹ Honicki, stuga Firlejowej, bliżej nieznan.

⁵² Zofia Barbara z Dąbrowicy Firlejowa h. Lewart, zm. 1695; Genealogia, t. 95—96, 126.

⁵³ Siedmiogród, księstwo na Wyżynie Siedmiogrodzkiej zależne od Turcji.

⁵⁴ Jerzy II Rakoczy (1621—1660), książę Siedmiogrodu od 1648.

⁵⁵ Stryj, Sambor i Przemyśl, miasta w diec. przemyskiej, w woj. ruskim, leżące u podnóża Karpat oddzielających Koronę i Siedmiogród; Polska XVI w., t. 7, cz. 2, wg indeksu; Litak, s. 336.

⁵⁶ Kraków wyzwolony został 30 sierpnia 1657 r.; L. Kubala, Wojna brandenburska ..., s. 229; J. Bieniarzówna, J. M. Małecki, dz. cyt., s. 387; A. Kamiński, dz. cyt., s. 360—361.

⁵⁷ Tyburcy Ciszowski lub Ciszowski, laik kamieniecki, wspomniany przez Koralewicza, s. 55 przy okazji opisywania tychże wydarzeń.

⁵⁸ Bernardyn Piskovius, w zakonie lat 30, zm. 1662; Koralewicz, s. 55, 139.

⁵⁹ Rytwiany w. i zamek, diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Staszów; Spis, s. 37; Wiśniowski, s. 110.

⁶⁰ Karmelita, bliżej nieznan.

⁶¹ O. Stanisław Pudnicki, torturowany, o. Krzysztof Czaykowski i br. Maciej Ruszkowski zabici i pochowani przez chłopów w lesie pod Bobrownikami; Koralewicz, s. 55.

fluvii, Suecis unitus in Podlachiam ac post in Lithuaniam secesserat.

[s. 8]

Baptisma Ariani

VI 1658

A. D. 1658 mense Iunio, sub guardianatu mag. ven. p. Bernardini Wilczewii⁶², nob. ac gen. d. olim Zbigneus, post Petrus de Chomontow⁶³ Chomontowski, Arianus⁶⁴, vir sexagenarius, venerandaque canitie decorus, verbi divini praedicatione motus, cuius avidissimus et studiosissimus in ecclesia nostra Stobnicensi praesertim erat auditor, propositis quibusdam circa fidem dubiis mag. ven. p. Bonaventurae Swieczanscio, pro tunc conventus eiusdem praedicatori⁶⁵, acceptaque ab eo congrua et sufficienti resolutione ad omnia et singula puncta, post longos contradictiones et insidias Sathanae superatas, tandem petita facultate et licentia a pill. et rev. d. Nicolao Oborski, episcopo Laodicensi, suffraganeo Cracoviensi⁶⁶, per adm. rev. p. Franciscum Rychlovium, pro tunc vicarium provinciae Minoris Poloniae, cui praedictus d. Chomontowski ingens suum hac in parte desiderium lacrymosus et querulosus aperuit, moxque obtenta et in scriptis eidem patri praedicatori transmissa.

8 VI 1658

Solemniissime die 8 Iunii, quae erat vigilia Pentecostes, praesentibus patribus, fratribus, magnificis, illustribus ac nobilibus viris, aliisque utriusque sexus fidelibus, ab eodem p. praedicatori baptizatus est, s. quoque synaxi refectus. Patrini sacro de fonte gen. d. Chomontowski levantes fuere nob. ac gen. d. Iacobus Kotarski⁶⁷ et gen. d. Sophia Cimińska⁶⁸. Eius facti celeberrimi memoriam in hunc librum retuli. Fr. Bonaventura Swieczanscius, praedicator Stobnicensis.

12 III 1659

A. D. 1659 die s. Gregorii Magni, 12 Martii, Andreas

⁶² Bernardyn Wilczewius, bliżej nieznany.

⁶³ Chomętów w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Sędziejowice; Litak, s. 210; Wiśniowski, s. 68; Kamińska, s. 43.

⁶⁴ Zbigniew Piotr Chomętowski, bliżej nieznany. *Dziedziczyli tam Chomętowscy h. Lis*; Krzepela I, s. 165.

⁶⁵ Bonaventura Święcański, guardian w Krakowie 1662—1664, 1674—1675, zm. 1704 w Bieczu; Kraków—działalność, s. 174; Biecz, s. 208—283.

⁶⁶ Mikołaj Oborski h. Pierzchała (1611—1689), sufragan krakowski od 1657, prekonizowany na bpa laodycejskiego 1658; PSB, t. 23, s. 449—450.

⁶⁷ Jakub Kotarski, bliżej nieznany.

⁶⁸ Zofia Cimińska, bliżej nieznana.

natione Hungarus⁶⁹, religione Lutheranus, divina gratia motus renuntiavit sectae et S. Matri Ecclesiae adunatus est, ss. sacramentis munitus, praesentibus magnificis dominis, illustrissimis viris, totoque conventu. Qui et absolutus est a me, p. Hieronymo Woiakowio, pro tunc guar. loci⁷⁰, facta sibi potestate ab ill. et reverendissimo nuntio apostolico⁷¹, sum eius rei testis. Fr. Hieronymus Woiakovius, guar. Stobnicensis.

16 IV 1659

A. D. 1659 16 Aprilis in hac nostra ecclesia gen. ac strenuus d. Ernestus Karp, natione Pruthenus, religione Saxo, confessionis Wittembergicae, ^protomagister SRM ac tribunus militum⁷², publice suam sectam Saxoniam et errorem Wittembergicum damnavit, abiuravit, fidem orthodoxam professus est, a me absolutus ab haeresi et ss. sacramentis munitus. Ita testor fr. Hieronymus Woiakovius, guar. Stobnicensis.

27 III 1660

A. D. 1660 die 27 Martii ad gremium S. Matris Ecclesiae admissus est Adamus, Lutheranus, servus gen. d. Hieronymi Komornicki⁷³, per p. Paulum Jezierscium, pro tunc praedicatorem conventus in ecclesia nostra Stobnicensi. Ita est. Fr. Ioannes Polanius, guar. Stobnicensis⁷⁴.

[s. 9]

11 VI 1660

Eodem anno et die 11 Iunii Andreas Okonsky nob.⁷⁵, per eundem p. Paulum Jezierscium, praedicatorem conventus, ex perversa secta dicta evangelica est Ecclesiae Romanae adunatus, et s. synaxi munitus ad laudem Dei. Fr. Ioannes Polanius, guar. Stobnicensis.

2 VII 1660

Eodem anno et die 2 Iulii, ipso die Visitationis BVM,

^poffo ze znakiem skrótóu Or.

⁶⁹ Andrzej, Węgier, bliżej nieznany.

⁷⁰ Hieronim Wojakowski, syn Remigiana h. Brochwicz, znany jako kaznodzieja w Kazimierzu, gdzie zm. 1669; Koralewicz, s. 142; Jaroszewicz, s. 331—332, gdzie błędna data śmierci (1644); Kleczewski, s. 166—167; Sroka, s. 146.

⁷¹ Piotr Vidoni, ep. Laudensis, nuncjusz 1652—1659; Wierzbowski, s. 63.

⁷² Ernest Karp, bliżej nieznany. Być może jest to znieszczone nazwisko Rapp. Ernest Rapp, Prusak, był kolejno dowódcą regimentu, chorążym pułkownikiem, generałem majorem i żył jeszcze prawdopodobnie w 1696 r.; J. Wimmer, *Materiały do zagadnienia organizacji i liczebności armii koronnej*, „Studia i Materiały do Historii Wojskowości”, t. 4—9, 1958—1963, passim.

⁷³ Adam, sługa Hieronima Komornickiego, bliżej nieznany.

⁷⁴ Jan Polański, znany jako guardian w Kazimierzu, zm. tamże w 1670 r.; Sroka, s. 54, 146.

⁷⁵ Andrzej Okoński, bliżej nieznany.

visitavit Deus cor mag. d. Andreae Swiechowski nob. residentis in Sczaworyz, filii superius adnotatae gen. d. Sophiae Swiechowska⁷⁶. Qui sectae perversae Calvinistarum renuntiavit^{-a} et catholicae S. Romanae Ecclesiae adunatus, absolutus, et in gremium eius admissus est per p. Paulum Jezierscium, pro tunc con. Stobnicensis praedictorem in ecclesia s. Mariae Magdalena praedicti con. Stobnicensis Fratrum Minorum. Fr. Ioannes Polanius, guar. Stobnicensis.

21 III 1661 A. D. 1661 Sigismundus Wrona, Hungarus, aulicus^r ill. et^r mag. d. hrabiae^s in Tarnow⁷⁷, revocavit et Ecclesiam Romanam admissus, a perversaque secta Evangelicorum absolutus est per p. Paulum Jezierscium, praedictorem con. Stobnicensis die 21 Martii. Fr. Andreas Niedzwieccius, guar. Stobnicensis⁷⁸.

10 IV 1661 Eodem anno et die 10 Aprilis gen. d. Stephanus Cerkas⁷⁹, schismaticus olim, in ecclesia nostra Stobnicensi coram p. Paulo Jezierscio praedictore pro tunc conventus, suum schisma damnavit et Ecclesiae Romanae per eundem patrem adunatus est, et a schismate absolutus. Fr. Andreas Niedzwieccius, guar. Stobnicensis.

26 V 1661 Eodem anno et die ac festo Ascensionis Domini nostri Iesu Christi [26 V] in ecclesia Stobnicensi^s coram p.

^{-a} et damnavit publice R1. ^{r-r} Inną ręką na marginesie Or.; ^s Tak Or., pod tym tą samą ręką, o której w poprzednim przypisie, dodano comitis Or.

⁷⁶ Andrzej Swiechowski, syn Zofii, bliżej nieznan.

⁷⁷ „Hrabia na Tarnowie” to Jan Stanisław Amor Tarnowski (1642—1676), rotmistrz królewski, syn Michała Stanisława h. Leliwa i hr. Anny Csbor, żonaty z Zofią Barbarą Firlejówną. Tytuł hrabiowski bezprawnie przyjął jego dziad Stanisław. Pozostawił on klucz wielowiejski, do którego należał m. in. Dzików w pow. sandomierskim i Zborów w pow. wiślickim (zob. przypis 28). Jan Stanisław Amor rezydował z pewnością w pierwszej z wymienionych wsi, ale, być może, i w Zborowie. Po roku 1567 Tarnów wraz z całym hrabstwem stał się, drogą dziedziczenia, własnością książąt Ostrogskich; W. Dworzaczek, Leliwici Tarnowscy, Warszawa 1971, passim; tenże, Hetman Jan Tarnowski. Z dziejów możnowładztwa małopolskiego, Warszawa 1985, s. 420—426; Genealogia, t. 1. 95—96; St. Wróbel, Tarnów w XVII i XVIII wieku, [W:] Tarnów. Dzieje miasta i regionu, pr. zb. pod red. F. Kiryka i Z. Ruty, Tarnów 1981, s. 329—336. Zob. też przypisy 17, 52 i 145. Zygmunt Wrona, służący Tarnowskiego, bliżej nieznan.

⁷⁸ Andrzej Niedzwiecki, gwardian w Bieczu 1674—1675, w Krakowie 1688—1690, definito 1667, 1677, zm. 1698 w Solcu; Koralewicz, s. 91, 113, 204; Kleczewski, s. 218—219; Biecz, s. 277, 278; Kraków—działalność, s. 175.

⁷⁹ Stefan Cerkas, bliżej nieznan.

Paulo Jezierscio, pro tunc con. praedictore, ^td. Ioannes⁸⁰, schismaticus^t, fidei suae renuntiavit et Ecclesiae Romanae incorporatus est. Fr. Andreas Niedzwieccius.

Baptisma Iudaei

2 VIII 1661 A. D. 1661 die 2 Augusti, in festo s. Mariae Angelorum, Franciscus, olim Iudaeus⁸¹, baptizatus est — per instructionem p. Pauli Jezierscii, praedictoris conventus — ab adm. rev. d. Adalberto Węgrzynowic, praeposito Stobnicensi⁸² in ecclesia nostra. Patrini eius fuere ill. d. comes in Tarnow et mag. virgo Teresia Grabkowska, capitaneae Cichoviensis filia⁸³. Ita est. Fr. Andreas Niedzwieccius.

10 VIII 1661 Eodem anno ipso die gloriosi martyris s. Laurentii [10 VIII] gen. d. Ioannes Wolski, religione Lutherus, famulus autem mag. d. Sophiae Grabkowska, capitaneae Cichoviensis⁸⁴, sui Lutheri dogmata damnavit et abiuravit, tanquam pernicioza et animabus hominum damnosa. Fidem autem catholicam veram Romanam professus est [s. 10] ac eidem unitus et absolutus, praemisso prius salutaris poenitentiae sacramento et ss. Eucharistia suscepta, ductu et cura p. Pauli Jezierscii, praedictoris con. Stobnicensis, tenente guardianatum mag. ven. p. Andrea Niedzwieccio. Ita est. Fr. Andreas Niedzwieccius, guar. Stobnicensis.

Baptisma Ariani relapsi vel potius conversio

4 IX 1661 A. D. 1661 die 4 Septembris, quae erat Dominica 13 post Pentecosten, sub felicibus guardianatus auspiciis mag. ven. p. Bonaventurae Swieczanscii in eodem conventu clarissimus d. Stanislaus Abrahamowicz, vir aetate maturus, ingenio, iudicio et arte medendi pollens, mag. ac gen. d. Firleiowa a consiliis et obsequiis praecipuus, infidelibus, Arianisque parentibus natus⁸⁵, atque

^s Szczaworienski R 1; ^{t-r} Stanislaus N. religione schismaticus, servus autem mag. d. capitanei Cichoviensis R. 1.

⁸⁰ Jan, bliżej nieznan.

⁸¹ Franciszek, konwertyta z judaizmu, bliżej nieznan.

⁸² Wojciech Węgrzynowicz, bakalaureat 1638, doktorat 1642, prepozyt w Stopnicy od 1660 do 1677; Statuta, s. 308, 313; CIP, I/3, nr 155; Stopnickie, s. 247.

⁸³ Teresa Grabkowska, córka Zofii z Komorowa zapisana wcześniej jako Łukowska; zob. przypis 7.

⁸⁴ Jan Wolski, służący Zofii Grabkowskiej, bliżej nieznan. O tym imieniu i nazwisku znany jest m. in. uczeń gimnazjum toruńskiego w 1612 r. W 1629 r. odnotowany został współwłaściciel części Woli Pęławskiej w par. Olbierzowice; St. Tync, Dzieje gimnazjum toruńskiego, t. 2, Toruń 1949, s. 84; RP pow. S., s. 39. Zob. też Niesiecki, t. 9.

⁸⁵ Stanisław Abrahamowicz, medyk Zofii Barbary z Fir-

ab eis educatus, circa 16 aetatis suae annum in monte sancto Czeszochoviensi⁸⁶, urgente et suadente gen. d. Jaykowski⁸⁷, aliisque nobilibus viris, quibus cum versabatur, baptizatus. Cum iterum ad paternam domum rediens, ibique commorans et cohabitans, perniciosissimi animarum hostis suggestione deceptus, eiusque venenoso afflatu infectus, relapsus fuisset, ac per plurimos annos Arianae sectae fautor, defensor, promotor, cultor exstisisset.

Tandem motus atque edoctus partim doctrice gratia, partim spiritualium ac religiosorum virorum, praesertim nostrorum patrum exemplaribus ac devotis sermonibus, partim etiam piorum et catholicorum librorum lectionibus affectuosissime et instantissime in gremium S. Ecclesiae admitti petiit. Unde absolutus ab haeresi in choro per ven. p. Franciscum Kwintovium, cui erat facultas et potestas data ab ill. et reverendissimo nuntio apostolico⁸⁸, sacramentis poenitentiae et Eucharistiae me ministrante receptis, ante maius altare nefariam et execrandam Arianismi sectam praesentibus fratribus, nobilibus et populo, strenue ac fideliter abiuravit, condemnavit, reprobavit, erutusque a tenebris, lucem, quae Christus est, feliciter agnovit. Cui sit honor et gloria. Eius rei memoriam in hunc librum retuli ego, fr. Bonaventura Swieczanski, guar. Stobnicensis.

14 I 1662

A. D. 1662 die 14 Ianuarii mag. ac gen. d. Martinus de Dębice Dębicki⁸⁹, adolescens, divina gratia motus, renuntiavis sectae suae Evangelicae, sanctamque Romanam catholicam fidem solemnissime in manibus mag. ven. p. Bonaventurae Swieczanskii, pro tunc con. Stobnicensis guar., assistente sibi toto conventu, professus est, absolutus ab haeresi per supranominatum patrem. Eius gesti memoriam ipsemet gen. d. Dębicki manu propria exaratam ac testatam reliquit sequentibus verbis:

Ego, infrascriptus, a. D. 1662 die 14 Ianuarii in eccle-

lejów Tarnowskiej, bliżej nieznanym. Zob. jednak przypis 131.

⁸⁶ Sanktuarium Jasnogórskie.

⁸⁷ Jaykowski, bliżej nieznanym.

⁸⁸ Antoni Pignatelli, aep. Larissenus, nuncjusz 1660—1668, 1691—1700 papież jako Innocenty XII; Wierzbowski, s. 63.

⁸⁹ Marcin z Dębicy Dębicki h. Gryf to prawdopodobnie dworzanin pokojowy królewski, 1669 sędzia kapturowy woj. sandomierskiego; Boniecki, t. 4, s. 272; Trawicka, s. 272, 325. Dębicy pisali się z Dębicy w pow. pilzneńskim woj. sandomierskiego; tenże, j.w.; Krzepela I, s. 238. Uruski, t. 3, s. 160 wspomina o Dębicy w woj. krakowskim.

sia Stobnicensi s. Mariae Magdalenaе Fratrum Reformatorum abrenuntiavi fidei, quae dicitur Evangelica, sanctamque catholicam cum omnibus solemnitatibus professus sum.

Martinus de Dębice Dębicki mp.

Ita est. Fr. Bonaventura Swieczanski, guar. Stobnicensis.

[s. 11]

15 I 1662

Eodem anno die 15 Ianuarii in eadem ecclesia Ioannes Jasiński, Ruthenus⁹⁰, schismaticus, abiurato publice in facie Ecclesiae schismate, incorporatus est S. Ecclesiae, obtenta absolute per supradictum patrem. Ita est. Fr. Bonaventura Swieczanski, guar. Stobnicensis.

Baptisma Hebraei

22 IV 1662

Eodem anno die 22 Aprilis in hac ecclesia baptizatus est Iudaeus Moyses olim, post Albertus vocatus⁹¹, per rev. p. Albertum Betczynski, commendarium ecclesiae parochialis Stobnicensis⁹². Patrini eius fuerunt gen. d. Michael Hieronymus Komornicki⁹³ cum sua charissima consorte Sophia⁹⁴. Ita est. Fr. Bonaventura Swieczanski, guar. Stobnicensis.

Baptisma Ariani

13 V 1662

Eodem anno die 13 Maii, quae erat infra octavam s. Stanislai ep. et Regni Poloniae patroni, gen. d. Stanislaus Moskorowski, bonae indolis adolescens, Arianus⁹⁵, divina gratia motus intus, foris autem, piis et salutiferis

⁹⁰ Jan Jasiński, Rusin, bliżej nieznanym.

⁹¹ Mojżesz, konwertyta z judaizmu i jako taki Wojciech, bliżej nieznanym.

⁹² Wojciech Betczyński, komendant stopnicki, bliżej nieznanym.

⁹³ Hieronim Michał Komornicki, syn Hieronima h. Gryf i Jadwigi Dembińskiej h. Rawicz, podpułkownik wojsk królewskich 1664, 1666 rotmistrz, komornik sandomierski, poseł na sejmy, zm. 1689; CIP, I/3, nr 154; Trawicka, wg indeksu; PSB, t. 13, s. 400—401.

⁹⁴ Zofia, córka Stanisława z Rożnicy Grodeckiego h. Słepowron, żona Hieronima Michała Komornickiego, zm. 1675 i pochowana w kościele reformatów stopnickich; CIP, I/3, nr 153.

⁹⁵ Stanisław Moskorowski (Moskorzewski), być może syn Adriana h. Pilawa, o którym Uruski, t. 11, s. 296. Prawdopodobne jest, iż imię to otrzymał dopiero na chrzcie. Rodową siedzibą Moskorzewskich były Czarkowy pomiędzy Wiślicą a Korczynem — na prawym brzegu Nidy. Tam też przed „potopem” istniał zbor ariański; J. Tazbir, Diariusz Hieronima Gratusa Moskorzewskiego (1645—1650), PH, t. 54, z. 4, 1963, s. 633, przypis 14.

monitionibus et exhortationibus ac bono exemplo gen. d. Vladislai Morsztyn excitatus et adiutus⁹⁶, ab exercitu confederatorum divertens et plusquam triginta millia conficiens⁹⁷, in eadem ecclesia s. Mariae Magdaleneae s. baptismi fonte ablutus est per mag. ven. p. Bonaventuram Swieczanscium, guar. pro tunc con. eiusdem. Assistente sibi nob. ac gen. d. Petro Chomontowski, patrum praedicti adolescentis⁹⁸, totoque praesente venerabili patrum et fratrum conventu. Patrini illius fuere nob. d. Albertus Ozarowski cum sua consorte Agnete⁹⁹. Ita est. Fr. Bonaventura Swieczanscius, guar. Stobnicensis.

Absolutio mag. d. Firley ab haeresi

- 29 V 1662 Eodem anno die 29 Maii, quae erat secunda feria ss. Pentecostes, nob. ac gen. d. Andreas de Dąbrowice¹⁰⁰ Firley¹⁰¹, adolescens, nolens inhaerere vestigiis parentis suae, (quae triduo solum afflicta et opressa morbo, decedens e vita iamque agonizans die 29 Ianuarii anni eiusdem¹⁰², nec precibus, nec persuasionibus mag. ven. p. Bonaventurae Swieczanscii, guar. pro tunc Stobnicensis con. ad renunciandum sectae Evangelicae, quam profitebatur, induci voluit — sicque pro dolor! — misere exspiravit) Divino flamine accensus, omnibus in curia sua

⁹⁶ Władysław Morsztyn h. Leliwa, bachmistrz wielicki, starosta kowalski, w 1661 r. w obozie regalistów, zm. 1689; PSB, t. 21, s. 830—832. Wg J. Tazbira, Stanisław Lubieniecki, przywódca ariańskiej emigracji, Warszawa 1961, s. 292 katolicyzm przyjęł zapewne w 1660 r.

⁹⁷ Nie wspomina go J. Tazbir, Głos ariański w polemice rokoszu Lubomirskiego, PH, t. 50, z. 1, 1959. 23 maja 1662 r. konfederaci zbrali się w kole generalnym w Chęcinach; J. Bąkowa, Szlachta województwa krakowskiego wobec opozycji Jerzego Lubomirskiego w latach 1661—1667, Warszawa—Kraków 1974, s. 45.

⁹⁸ Piotr Chomętowski, wuj(?) Stanisława Moskorzowskiego, prawdopodobnie h. Lis, ten sam, który porzucił arianizm w 1658 r.; zob. wpis pod tym rokiem.

⁹⁹ Wojciech Ozarowski i jego żona Agnieszka, bliżej nieznan.

¹⁰⁰ Dąbrowica w., par. Lublin; Krzepela I, s. 225.

¹⁰¹ Andrzej Firlej z Dąbrowicy h. Lewart, brat Zofii Barbary, żony Jana Stanisława Amora Tarnowskiego, zm. po 1668; Genealogia, t. 126.

¹⁰² Andrzej Firlej h. Lewart, syn Jana zmarłego przed 1645 r., po którym otrzymał starostwo śmidyńskie. Wg autora Genealogii, t. 126 Andrzej miał umrzeć po 1674 r., a jego syn, wzmiankowany tu Andrzej konwertyta, przejął wspomniane starostwo w 1663 r. Informacja ta potwierdza jednak datę śmierci zapisaną w kronice — 29 stycznia 1662 r.

Biechoviana¹⁰³, tam catholicis quam haereticis dormientibus, ipse solum vigilans, salutique suae consulens summo mane ante diluculum cum aliquot famulis ad conventum veniens, ab eodem patre guardianio, prius de fide catholica rite instructus, sectam suam Evangelicam reprobavit et abiuravit, absolutus per eundem patrem ab haeresi, s. synaxi in villa Biechow, in ipsa solemnitate Corporis Christi [8 VI] refectus, summo cum applausu nobilium utriusque sexus [s. 12] et totius populi.

Utinam benedictus Deus novissimis Firleiwianae domus benedicat magis quam primordiis eius. Ita voveo et precor. Fr. Bonaventura Swieczanscius.

- 2 II 1663 A. D. 1663 die 2 in festo Purificationis BVM [2 II] vir, ingenuus, adolescens, Iacobus Gedanensis¹⁰⁴, Lutheranus, abiurata sua secta per mag. ven. p. Valerianum Rzewuscium, definitorem^u provinciae, ab ill. nuntio apostolico specialem habentem licentiam, in sacramento poenitentiae ab hac absolutus et s. synaxi refectus, ac S. Romanae Ecclesiae hac in ecclesia s. Mariae Magdaleneae coadunatus est. Ita est. Fr. Tiburtius Rzewuscus, guar. Stobnicensis¹⁰⁵.

- 31 III 1665 A. D. 1665 die ultima Martii 31 adolescens quidam Michael N., Danus¹⁰⁶, sectae Lutheranorum, abiurata eadem, in qua et natus fuit secta, per me, fr. Franciscum Michalscium, con. Stobnicensis vicarium¹⁰⁷, absolutus in foro conscientiae, ac ss. Ecclesiae coadunatus est. Idem qui supra.

[s. 13]

- 24 XII 1664 A. D. 1664 die 24 Decembris ex aula ill. d. Gabrielis Illezhazy, comitis in Threuczyn^v, Hungari¹⁰⁸, reducti sunt a perversa Evangelicorum secta ad gremium S.

^u diffinitorem Or.; ^v Tak Or.;

¹⁰³ Biechów, w., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Litak, s. 210; Spis, s. 369. Firlejowie odnotowani zostali w Biechowie w 1618 r. i posiadali tę wieś, zdaje się, co najwyżej do osiemdziesiątych lat XVII w. Do 1748 r. przy tamtejszym kościele istniała kaplica z grobem Firlejów; Wiśniowski, s. 95; Stopnickie, s. 19—21.

¹⁰⁴ Jakub, Gdańszczanin, bliżej nieznan.

¹⁰⁵ Tyburcego Rzewuskiego wspomina Jaroszewicz, s. 146.

¹⁰⁶ Michał N., Duńczyk, bliżej nieznan.

¹⁰⁷ Franciszek Michalski, bliżej nieznan.

¹⁰⁸ Gabriel Illyeshazy, żupan trenczyński, drugi mąż Zofii Petroneli Tarnowskiej; Genealogia, t. 96. Trenczyn, m. na Słowacji.

¹⁰⁹ Pokojowcy ww., bliżej nieznan.

Romanae Ecclesiae duo famuli cubicularii eiusdem ill.¹⁰⁹ per p. Marianum Nizinkovium¹¹⁰. Item eodem tempore famula^w ill. comitissae¹¹¹, eiusdem sectae, fidem Romano-catholicam amplexata est per eundem patrem. Nomina eorum haec sunt: nob. d. Andreas Gazda, Martinus Norwat, nob. virgo — Elizabeth Pełkowna.

24 II 1665

A. D. 1665 die 24 Februarii nob. femina Dzielowska, consors praefecti villae Szceglin¹¹² mag. d. Komornicki¹¹³, ab Evangelicorum secta reducta est ad veram fidem catholicam et S. Romanae Ecclesiae catholicae adunata est, per p. Marianum Nizinkovium absoluta.

24 IX 1665

A. D. 1665 die 24 Septembris Ecclesiae Romanae catholicae adunatus est, recedens a perversa Evangelicorum secta, Hungarus nomine Nicolaus Krizek¹¹⁴ et ss. sacramentis munitus est per mag. ven. p. Paulum Jezierscium, praedicatorum Stobnicensem. Ita est. Fr. Marianus Nizinkovius, guar. Stobnicensis.

24 IV 1666

A. D. 1666 die 24 Aprilis adolescens famulus mag. d. Sierakowski, nomine Procopius¹¹⁵, Ruthenorum sectam et schisma abiuravit et Ecclesiae S. Romanae adunatus est, ss. sacramentis munitus per mag. ven. p. Paulum Jezierscium, praedictorem Stobnicensem. Ita est. Fr. Marianus Nizinkovius, guar. Stobnicensis.

6 XI 1666

A. D. 1666 die 6 Novembris adolescens nomine Paulus, Hungarus, ex aula ill. d. comitis in Thenczyn^{v116}, abiurata Evangelicorum haeresi fidem veram Romano-catholicam amplexus est et ss. sacramentis munitus per me, p. Marianum Nizinkovium, guar. Stobnicensem.

2 VII 1666

A. D. 1666 die 2 Iulii Ioannes Zolnay, Hungarus, fa-

^w famulae Or.

¹¹⁰ Marian Nizańkiewicz, przeszedł z Ruskiej prowincji bernardynów, u reformatów 42 lata, pochowany w Lublinie; Kleczewski, s. 407—408.

¹¹¹ Zofia Petronela, córka Michała Stanisława Tarnowskiego h. Leliwa i hr. Anny Csobor, siostra Jana Stanisława Amora; Genealogia, t. 126. Jej służąca — bliżej nieznaną.

¹¹² Szceglin w., diec. krakowska, dek. i par. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki; Wiśniowski, s. 107; Spis, s. 371. Dzielowski, zarządca tej wsi i jego żona, bliżej nieznaną.

¹¹³ Prawdopodobnie mowa tu o Hieronimie Michale Komornickim; zob. przypis 93.

¹¹⁴ Mikołaj Krizek(?), Węgier, bliżej nieznaną.

¹¹⁵ Sierakowski i jego służący Prokop, bliżej nieznaną.

¹¹⁶ Paweł, Węgier, z dworu Illyeshazy'ego, bliżej nieznaną.

ber ferrarius, ex eadem aula ill. comitis¹¹⁷, ex Evangelicorum haeresi conversus est [s. 14] ad veram fidem Romano-catholicam per me, fr. Marianum Nizinkovium, guar. Stobnicensem.

23 X 1666

A. D. 1666 die 23 Octobris nob. matrona nomine Sophia Lasocka ex aula ill. Branicki¹¹⁸ in ista ecclesia praemissa confessione et omnibus caeremoniis perversam sectam Lutheri abiuravit, absolutionem recepit, s. communionem munita, Ecclesiae Romanae adunata est per ven. p. Iosephum Turski¹¹⁹. Cui erat facultas et potestas data ab adm. rev. p. provinciali¹²⁰, quod ego, infrascriptus, ita esse affirmo et testor. Fr. Martinianus Grzebinscius, guar. Stobnicensis¹²¹.

25 XI 1666

A. D. 1666 die 25 Novembris Ioannes Chwewdowicz, natione Ruthenus¹²², de villa Pohoroles non procul a Dubno, ducatus Wolinchiae¹²³, coram p. Iosepho Turscio schisma perversum Ruthenorum cuiusque ritum omni ex parte abiuravit, ac illum sufficienter absolvit, s. communionem refectus et munitus, Ecclesiae S. Romanae adunatus est. Fr. Martinianus Grzebinscius, guar. Stobnicensis.

30 I 1667

A. D. 1667 die 30 Ianuarii sincere attestor virum militarem, Stephanum Wąsielewski, natione Ruthenus¹²⁴, ducatus Wołynchiae, de oppido [Ch]otow^{x125}, schisma Ruthenorum omni ex parte abiurasse, omnibusque sacramentis munitum Ecclesiae S. Romanae adunatum esse per mag. ven. p. Iosephum Turscium, confessarium Stobnicensem. Ita est. Fr. Martinianus, guar. Stobnicensis.

^x Lekcja niepewna, wyraz przeprowadzany tą samą ręką Or.¹¹⁷ Jan Zolnay, Węgier, kowal z dworu Illyeshazy'ego, bliżej nieznaną.

¹¹⁸ Prawdopodobnie Jan Klemens Branicki, ur. ok. 1642, syn Jana Klemensa h. Gryf i Anny Wapowskiej, marszałek nadworny koronny od 1662, starosta stopnicki, zm. 1673; PŚB, t. 2, s. 403; Genealogia, t. 152. Zofia Lasocka z jego dworu, bliżej nieznaną.

¹¹⁹ Józef Turski, przełożony w Krakowie 1658—1660; Kraków—działalność, s. 174.

¹²⁰ W tymże roku prowincjałem był Krystyn Choeccius (Chojecki?); Koralewicz, s. 91.

¹²¹ Martynian Grzebiński, zm. 1687 w Kazimierzu; Sroka, s. 146.

¹²² Jan Chwewdowicz, Rusin, bliżej nieznaną.

¹²³ Pohorylec, w. w kluczu dubieńskim. Dubno m., diec. łucka, dek. Dubno, woj. wołyńskie, pow. łucki, par. w miejscu; Litak, s. 326; Polska XVI w., t. 8, s. 82.

¹²⁴ Stefan Wąsielewski, Rusin, żołnierz, bliżej nieznaną.

¹²⁵ Chotów (Hotów), w. w kluczu berezdowskim, pow. łucki, woj. wołyńskie; Polska XVI w., t. 8, s. 85.

28 XI 1667 A. D. 1667 die 28 Novembris mag. d. Albrachus v Branicki, senex et grandaevus atheista in arce Stobnicensi residens, ex gratia ill. d. Branicki, mareschalci Regni minoris, capitanei Stobnicensis, nepotis sui¹²⁶, et qui per multos annos blasphemus nimis in Deum unum et trinum, Christum, BVM ac sanctos Eius fuerat, quamvis baptizatus, et in fide aliquatenus instructus fuerat, peregrinatio tamen externarum gentium, et insolentia iuventutis pervertit sensum, ac perduxit in reprobum ac atheisticum sensum. Hic quamvis dum sanus viveret, exsibilaret sacerdotes ac religiosos, tamen vicinus morti, dum a p. Valeriano Rzewuscio, exministro et theologiae moralis lectore visitaretur ac admoneretur salutis suae, et ut Deum Creatorem et Christum Salvatorem et Redemptorem suum confiteretur, agnosceret, et ad Eum reverteretur.

Tanquam gravi somno excitatus, gratia Dei praeventus, illuminatus, excitatus, compunctus, summo dolore lacrymari, detestari suam perfidiam et blasphemias coepit. Peccata cum tanta compunctione enumerare et gemere, ut ipse confessarius, et qui postea aderant, lacrymari debuerint. Ipse adm. rev. d. Albertus Węgrzynowic, s. theologiae doctor, praepositus Stobnicensis, cum viatico salutari veniens, quem prius blasphemum atheistam noverat, in pulvere se prosternentem et Christum sub speciebus Eucharisticis confitentem et profundissime adorantem, deprecantem, se ipsum arguentem impietatis, aliorum suffragia et ss. patronum intercessionem exposcentem videns [s. 15] in lacrymas resolutus Deum benedixit. Absolutum a p. Valeriano Rzewuscio, s. viatico munivit, refecit ac confortavit, qui post triduum, perseverans in poenitentia et actibus anagogicis vitam cum morte commutavit et honorifica sepultura decoratus est.

16 VII 1669 A. D. 1669 die 16 Iulii Georgius Reydes, Lutheranus, natione Anglus¹²⁷, praemissa sacramentali confessione absolutus ab haeresi et S. Matri Ecclesiae aggregatus per rev. p. Valerianum Rzewuscium, costodem et provinciae patrem.

¹²⁶ Nie jest znany Albrecht Branicki, krewny Jana Klemensa Branickiego (zob. przypis 18), i informacja taka jest z pewnością błędna. Być może chodzi tu o Olbrachta Czarnieckiego h. Łódzia, brata Krzysztofa, dziada Aleksandry Katarzyny, żony Jana Klemensa. Olbrachta Czarnieckiego wzmiankują Boniecki, t. 3, s. 293 oraz A. Kersten, Stefan Czarniecki 1599—1665, Warszawa 1963, s. 29.

¹²⁷ Jerzy Reydes, Anglik, bliżej nieznany.

1670 A. D. 1670 Ioannes Zimler¹²⁸ Calvinianum reliquit perfidiam absolutusque ac S. Matri Ecclesiae adscriptus per me, fr. Ludovicum Rozycium, pro tunc con. guar.

1670? Itemque Ruthenus quidam ex Szydłowiensi oppido¹²⁹ veniens ad unionem fidei catholicae revocatus.

1 V 1671 A. D. 1671 in festo ss. apostolorum Philippi et Iacobi [1 V] nob. matrona Susanna Abramowiczowa, vidua septuagenaria maior a schismate Ruthenorum, in qua nata et baptizata fuerat, ad Arianismum adhuc puella delapsa, in eo usque ad senectam permansit¹³⁰, tandem Divino afflata Spiritu, cooperante nob. ac excellentio d. Stanislao Abramowicz, famulae d. Susannae germano fratre¹³¹, abiurato Arianismo, orthodoxam fidem Romanam professa est, in foro poenitentiae ab Arianismo pariter et peccatis absoluta, sacraque synaxi refecta, in gremium S. Matris Ecclesiae catholicae adscripta est per me, fr. Stephanum Urbanidem, pro tunc huius con. guar.¹³²

Baptisma Iudaeorum

23 IX 1674 A. D. 1674 die 23 Septembris, quae fuit Dominica 19 post Pentecosten, quaedam Iudaea senex Roza Jozefowa vocata et filia eius annorum 7 nomine Meriasse, prius de fide bene instructae, deinde per adm. rev. d. Albertum Węgrzynowic, praepositum Stobnicensem, in hac nostra ecclesia sunt solemniter baptizatae, praesentibus fratribus, nobilibus et populo. Matri in s. baptismi fonte impositum est nomen Anna, filiae vero eius — Elizabeth¹³³. Patrini matris fuerunt mag. ac gen. d. Michael Hieronymus Komornicki et mag. ac gen. d. Eva Paw-

¹²⁸ Jan Zimler, bliżej nieznany.

¹²⁹ Szydłów m., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Wiśniowski, s. 116—120; Spis, s. 313; Litak, s. 211. Rusin z Szydłowa, bliżej nieznany.

¹³⁰ Zuzanna Abramowiczowa związana była z Rakowem. Tam też jej doroste dzieci Samuel i Zuzanna Abrahamowicowie, arianie, przyjęli chrzest w 1661 r.; W. Urban, Zmierzch ariańskiego Rakowa, „Sobótka. Śląski Kwartalnik Historyczny”, R. 30: 1975, nr 2, s. 264.

¹³¹ Stanisław Abramowicz, brat Zuzanny, prawdopodobnie ten sam, który zapisany jako Abrahamowicz odstąpił od arianizmu. Zob. wpis pod datą 4 września 1661 r.

¹³² Stefan Urbanides, prowincjał 1653, kustosz 1655, 1661, zm. i pochowany w Gliwicach; Koralewicz, s. 50, 51, 73; Kleczewski, s. 288—289.

¹³³ Róża Józefowa i jej córka Meriasse, konwertytki z judaizmu i jako takie Anna i Elżbieta, bliżej nieznane.

łowska¹³⁴. Patrini filiae fuere mag. ac gen. d. Nicolaus Marchocki¹³⁵ et mag. et gen. d. Anna Grodecka, virgo¹³⁶. Ita testor, fr. Bonifacius Kozmicus, tunc praesidens con. Stobnicensis¹³⁷.

3 VI 1675 A. D. 1675 die 3 Iunii Daniel Swaryczowski, puer 12 annorum, nobilis ex Russia¹³⁸, a schismate et a peccatis absolutus, sacraque synaxi refectus est a me, fr. Bonifacio Kozmicio, tunc praesidente Stobnicensi.

11 X 1676 A. D. 1676 die 11 Octobris Theodorus Barabas alias Kulyski, insignis colonelli Barabae Kozacorum¹³⁹ filius, qui pro tunc strenue partes [s. 16] Reipublicae contra Turcas tuebat ac frequenti incursione triumphos et spolia de ipsis egit¹⁴⁰, hic abdicato schismate absolutus et Ecclesiae S. Romanae adunatus est per p. Valerianum Rzewuscium, provinciae patrem, guar. loci. Fr. Valerianus Rzewuscus, guar. Stobnicensis.

6 I 1677 A. D. 1677 die 6 Ianuarii gen. d. Vladislaus Ozarowski, miles¹⁴¹, Calvinista, praemissa sacramentali peccatorum confessione solemniter abiurata haeresi absolutus, s. synaxi refectus et S. Matri Ecclesiae Romanae adunatus per me, fr. Valerianum Rzewuscium, guar. loci.

16 I 1677 A. D. 1677 die 16 Ianuarii
Miraculum ad imaginem BVM

¹³⁴ Ewa Pawłowska, bliżej nieznaną.

¹³⁵ *Prawdopodobnie Mikołaj Marchocki, syn Aleksandra Scibora h. Ostoja, miecznik przemyski 1677; Uruski, t. 10, s. 208; Trawicka, wg indeksu. Niesiecki, t. 6, s. 544 zna Mikołaja Scibora, kasztelana żarnowskiego 1697.*

¹³⁶ *Annę Grodecką h. Starykoń wspomina Niesiecki, t. 4, s. 284, jednak brak pewności, czy jest to ta sama, którą zapisano w źródle. Grodecy posiadali Różnicę w par. Sędziszów, w pow. księskim oraz Nową Wieś w par. Słupia, w pow. lelowskim; RP woj. K., s. 128, 178.*

¹³⁷ *Bonifacy Kozmicus (Koźmicki, Koźmiński), guardian w Krakowie 1672—1674, 1677—1678 i w Bieczu 1681—1683; Kraków—działalność, s. 174; Biecz, s. 278.*

¹³⁸ *Daniel Swaryczowski, bliżej nieznaną. Być może ze Swaryszewskich h. Nałęcz osiadłych w woj. sandomierskim i na Rusi; Niesiecki, t. 8, s. 571.*

¹³⁹ *Jan Barabas, pułkownik czerkaski JKM wojska zaporoskiego, zm. 1648; PSB, t. 1, s. 268—269.*

¹⁴⁰ *Tomasza(!) Kuryskiego Barabasa, który w 1675 r. uczestniczył w kampanii antyturckiej, pułkownika podolskiego 1690, wspomina T. Korzon, Dzieje wojen i wojskowości w Polsce, t. 2, 3, Lwów—Warszawa—Kraków 1923, wg indeksu.*

¹⁴¹ *Władysław Ozarowski, żołnierz, być może bliżej nieznaną z Ozarowskich h. Rawicz, właścicieli Ozarowa w pow. sandomierskim; RP pow. S., wg indeksu; Akta synodów, wg indeksu.*

Hon. Helizabeth de Kały¹⁴², quinquagenaria, ante sex septimanas oculis privata ex aliquo defectu naturali, ^v somnium habuit ^v, ut se offerret ad BVM in hac ecclesia, in altari collocatam promisit. Expergefata per filium suum duci petiit et multis hominibus spectantibus perducta ut caeca, dum missa sacrificium ad altare BVM audit, facta a sacerdote ad populum benedictione osculata terra elevat se et erigit oculos, extemplo videt et exclamando Deum laudat. Eundem et BV exultat, gratias agit. Quod dum oculati testes eius caecitatis advertunt, similia faciunt et haec cum iuramento cum ipsa deponunt. Ita est. Fr. Valerianus Rzewuscus, provinciae Reformatorem guar. Stobnicensis.

13 II 1677 A. D. 1677 ^v die 13 Februarii. Gen. d. Christina de Dębice Dębicka¹⁴³, virgo 43 annorum, haeresi Calviniana infecta, in qua pertinacissime tam diu vixit, tandem scandalizata ministri haeretici facto, qui tempore cenae seu communionis ipsorum in synagoga multum panis et vini consecraverat, in vase minus decenti posuit, in terra ad parietem loco sordido. Offendit eam non tantum abiecta sanguinis Christi locatio, sed quod illum famuli advenientes indispositi, cum risu et cachinnis biberent et supra vas sederent¹⁴⁴. Idcirco dubitavit rationabiliter, si fuisset ibi Corpus et Sanguis Christi, sicut Romano-catholici credunt et cum summa reverentia sumunt, servant et adorant. Quapropter coepit ecclesiam Romano-catholicam frequentare, concionibus adesse, caeremoniis sacrificiorum attendere et ritus observare, qui ei summopere placuerunt. Tandem aliquot vicibus summe afflictata voverat BV Dzikoviensi¹⁴⁵, si consolaretur et

^v—^v habuit visum R 2.

¹⁴² *Elżbieta z Kałtów, bliżej nieznaną. Kały w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.*

¹⁴³ *Krystyna z Dębicy Dębicka h. Gryf, bliżej nieznaną.*

¹⁴⁴ *W świetle przepisów, których przestrzeganie nakazywała Agenda albo forma porządku usługi świętej w zborach ewangelickich koronnych y Wielkiego Księstwa Litewskiego, Gdańsk 1637, s. 104—118 przytoczone tu fakty nie mogły mieć miejsca. Teolodzy i polemicy katolicy odmawiali duchownym protestanckim mocy sprawowania posługi kapłańskiej z braku postania i ordynacji; zob. K. Drzymała, Polemika Ks. Marcina Śmigleckiego T.J. z innowiercami o powołaniu ministrów, NP, t. 9: 1959, s. 323—356. Praktyczne konsekwencje tej polemiki omawia Tworek, Działalność, s. 48—49.*

¹⁴⁵ *Dzików w., diec. krakowska, woj. sandomierskie, pow.*

liberaret ab illis difficultatibus, fieret catholica et Calvinismum abiuraret, potita voto, tamen distulit converti ad annum et ultra.

Voluit tamen sensu et oculis corporeis hoc capere, quod fide tenendum est. Ss. hostiam elevationis tempore a sacerdote nunquam videre poterat, licet intensissime intueret, donec ipsa die Circumcisionis Dominicae 1 Ianuarii, iuramento se et voto obligavit cum lacrymis, abiuraturam haeresim, conspexit. Festo sequenti, dum assistit altari, ut reverentiam sanguini Christi faciendam exploraret, ante ipsam sumptionem astat ^z canis niger grandis ^z coram ipsa et locutus, sicut in vase illo synagogae Calvinianae non fuit sanguis Christi [s. 17] sed merum vinum. ^z Ita credas neque hic esse, exhorruit illa et exspuit in canem, qui statim ^z evanuit ¹⁴⁶. Quae maxime turbata remansit usque ad tempus suae

1 I 1677

^{z-z} Podkreślone tą samą ręką Or.; sandomierski, dek. i par. Miechocin; Krzepela I, s. 279; Litak, s. 206—207. Kult obrazu NMP w kaplicy zamkowej Tarnowskich od 1672 r., zatwierdzony przez bpa A. Trzebickiego w roku 1675; W. Święcki, *Woność Roze Ierychontskiej, lubo łaski, dary nadprzyrodzone nabożnym ludziom w różnych potrzebach, przypadkach, chorobach, niebezpieczeństwach od szkodrośliwości Boskiej oświadczone za przyczyną Przczystej Bogarodzice Panny Maryjej w obrazie Dzikowskim Kościele Klasztoru Dominikańskiego Cudownej, Kraków 1686*. Pozwala to jednocześnie uznać zapisaną w kronice datę roczną za błąd kopisty. H. Zerek, *Spółeczny i terytorialny zasięg oddziaływania kultu cudownych obrazów w Polsce w XVII i pierwszej połowie XVIII w.*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Zeszyty Naukowe UŁ”. *Nauki Humanistyczno-Spółeczne*. Seria I, z. 40, 1978, s. 13 początek kultu datuje na 1675 r., co nie jest ścisłe.

¹⁴⁶ Pod postacią czarnego psa pojawiał się diabeł; LTK, Bd 10, kol. 14; *Motif-Index of Folk-Literature*, ed. S. Thompson, vol. 6 *Index*, Copenhagen 1958, s. 218—221; por. J. E. Cirlot, *A Dictionary of Symbols*, New York 1962, s. 57. Tak też interpretuje to Koralewicz, s. 117; zob. też F. C. Tubach, *Index Exemplorum. A Handbook of Medieval Religious Tales*, Helsinki 1969, „FF Communications, No. 204”, s. 139, nr 1697. Oddziaływanie takiej symboliki nie wykraczało szerzej poza krąg ówczesnej uczoneści; zob. J. T. Maciuszko, *Symbol w religijności polskiej doby baroku i kontrreformacji*, Warszawa 1986; B. Baranowskiego, *Procesy czarownic w Polsce w XVII i XVIII wieku*, Łódź 1952. J. Tazbira, *Obraz heretyka i diabła, [w:] tegoż, Szlaki kultury polskiej*, Warszawa 1986, s. 148—163 i L. J. Pełki, *Polska demonologia ludowa*, Warszawa 1987, s. 185—186.

abiurationis. Quam propositis multis dubiis fecit in ecclesia Bessoviensi ^{147-aa}, coram altari supra Evangelia, immediate ante s. communionem solemnissime, astante toto illo s. conventu cum candelis et iubilo, sed prius ab haeresi Calviniana et peccatis absoluta per me, fr. Valerianum Rzewuscium, provinciae patrem, guar. Stobnicensem.

Baptisma Hebraei

19 III 1677

Eodem anno die 19 Martii adolescens 18 circiter annorum, Hebraeus Stobnicensis, ipso s. die Spiritus S. Pentecosten ¹⁴⁸ inspiratus et ad fidem Romanam catholicam amplexendam, speciali divina gratia afflatus per aliquot septimanas rudimentis fidei et catechismo instructus ad instantiam ill. d. Stanisłai Borkowski, castellani Połanecensis ¹⁴⁹, in ecclesia parochiali Janinensi ¹⁵⁰, decumbente ob infirmitatem parochi ¹⁵¹, sed consentiente, a p. Valeriano Rzewuscio, guar. loci solemniter baptizatus. Cui nomen datum Ioseph Smoyski ¹⁵². Patrini fuerunt ill. d. Stanislaus Borkowski, castellanus Połanecensis et mag. ac. gen. d. Petronella Olszowska, palatina Ravensis ¹⁵³, qui eidem tutelam suam promiserunt et effectu praestiterunt anno, die ut supra. Ita est. Fr.

—^{aa} Ordinis Eremitarum S. Pauli R. 3.

¹⁴⁷ *Beszowa w., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Litak, s. 210; Spis, s. 369. Tamtejszą parafią administrowali paulini; Zbudniówek, s. 190.*

¹⁴⁸ Data zapisana błędnie lub chodzi o dzień Zielonych Świątek roku poprzedzającego rok konwersji.

¹⁴⁹ Stanisław Dunin Borkowski, syn Jana h. Łabędź, kasztelan połaniecki 1670, zm. 1684; Boniecki, t. 2, s. 36; Uruski, t. 1, s. 328, 330. Wg Zychlińskiego, R. 1, s. 8 kasztelan 1640; por. Niesiecki, t. 1, s. 310; S. Kot, *Stupeccy w ruchu reformacyjnym*, RWP R. 4: 1926, s. 195. Połaniec m. diec. krakowska, dek. i par. w miejscu, woj. i pow. sandomierski; Spis, s. 382; Litak, s. 207.

¹⁵⁰ Janina w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Litak, s. 210; Krzepela I, s. 401.

¹⁵¹ Być może Bartłomiej Romanovius, jako pleban w Janinie odnotowany w latach 1647, 1652; *Stopnickie*, s. 101.

¹⁵² Józef Smoyski, konwertyta z judaizmu, bliżej nieznan.

¹⁵³ Petronela z Wołuckich, kasztelanka małogoska, żona Hieronima Olszowskiego, zmarłego 1677, wojewody rawskiego 1676; Uruski, t. 12, s. 333; Niesiecki, t. 7, s. 90. Tytuł ten przyznano mu pośmiertnie antydatując stosowny dokument; PSB, t. 24, s. 47.

Valerianus Rzewuscus, provinciae pater, guar. Stobnicensis.

17 IV 1677 Eodem anno die 17 Aprilis Stephanus Wołkowski, Ruthenus, schismaticus, miles¹⁵⁴, abiurato schismate praemissa peccatorum confessione absolutus et gremio S. Matris Ecclesiae adunatus per p. Valerianum Rzewuscium, guar. loci. Ita est. Fr. Valerianus Rzewuscus, provinciae Reformatorum guar. Stobnicensis.

26 IV 1677 Eodem anno die 26 Aprilis gen. d. Anna Sokółowska, filia quondam Thomae Damaracki, ex monacho Calvinii¹⁵⁵, corrigens errorem patris sui, cum matura deliberatione, absente marito^{-ab 156}, sectam Calvinianam publice in ecclesia Szydłowiensi¹⁵⁷ abiuravit et a p. Valeriano Rzewuscio, guar. loci, ab haeresi et a peccatis absoluta, et S. Ecclesiae Romanae adunata. Ita est. Fr. Valerianus Rzewuscus, provinciae Reformatorum guar. Stobnicensis.

19 X 1679 -ac A. D. 1679 die 19 Octobris in ecclesia nostra a pill. et adm. rev. d. Christophoro Dębicki, canonico Sandomiriensi, praeposito Stobnicensi¹⁵⁸, baptismi gratiam accepit Iudaeus 12 circiter annorum¹⁵⁹. Patrini fuere gen. d. Hieronymus Komornicki, syndicus noster¹⁶⁰ et mag. d. Beata Constantia de Mirow Tomicka¹⁶¹, consors

-ab Na marginesie dodano Nb. A. D. 1676 in finem de Calvinismo revocatum Or. -ac Na marginesie Baptisma Hebraei Or;

¹⁵⁴ Stefan Wołkowski, Rusin, żołnierz, bliżej nieznanany.

¹⁵⁵ Tomasz Damaracki, bliżej nieznanany. Kalwinistów Dómaradzkich wspominają Akta synodów, s. 582.

¹⁵⁶ Anna Sokółowska i jej mąż, bliżej nieznanani. Kalwinistów Sokółowskich h. Pomian zna Łukaszewicz II, s. 417.

¹⁵⁷ Szydłów, zob. przypis 129.

¹⁵⁸ Krzysztof Dębicki, syn Marcina h. Gryf, kanonik sandomierski 1671, oficjał, prepozyt stopnicki od 1677 do 1705, w którym to roku zm.; Stopnickie, s. 251; J. Wiśniewski, Katalog prałatów i kanoników sandomierskich od 1186 do 1926 r., Radom 1928, s. 48.

¹⁵⁹ Konwertyta z judaizmu, bliżej nieznanany.

¹⁶⁰ Syndyk klasztoru to przypuszczalnie Hieronim Michał Komornicki, zob. przypis 93.

¹⁶¹ Beata Konstancja z Mirowa Tomicka, córka Zygmunta Myszkowskiego h. Jastrzęb'ec, wojewody krakowskiego; Niesiecki, t. 9, s. 90; Genealogia, t. 130. Mirów, centrum ordynacji Myszkowskich, m. w pow. wiślickim woj. sandomierskiego; J. M. Małecki, Zarys dziejów Pińczowa do końca XVIII w., [W:] Pińczów i jego szkoły w dziejach, pod red. J. Wyrzumskiego, „Zeszyty Naukowe UJ DXII”, z. 62, 1979, s. 23 i n.

olim mag. d. iudicis palatinatus Cracoviensis¹⁶². Ita est. Fr. Norbertus Słomicius, guar. Stobnicensis mp.¹⁶³

25 V 1679 Eodem anno 25 May in eadem ecclesia Stobnicensi nob. virgo Marianna Lesiecka¹⁶⁴ abiurata fide Lutherana fidem Romano-catholicam amplexata est, absoluta ab haeresi a mag. ven. p. Dionysio Rosółkovic, con. praedicatori¹⁶⁵.

V 1676 ad A. D. 1676 in mense Maio nob. Michael N., Calvinus, anonymus¹⁶⁶, circiter 20, Calvinii dogmata damnavit, fidem catholicam professus, ab excommunicatione et peccatis absolutus est per me, fr. Norbertum Słomnicium, tunc lectorem philosophiae, nunc guar. Stobnicensem a. D. 1679 ad.

[s. 18]

11 I 1682 A. D. 1682 die 11 Ianuarii nob. ac gen. d. Alexandra de Latancze¹⁶⁷ Potocka, soror germana mag. ven. p. Vieyscii¹⁶⁸, in defensione sui erroris pertinacissima et quasi altera Evangelicorum episcopissa, dum varii circa illam ex nostris patribus oleum et operam perdidisse putarant, tandem non in vacuum laboravere. Nam Deus longum suorum in cassum abire laborem nequiens, nam Spiritus S. gratia illuminans ad nostram compulsi ecclesiam, ubi petita prius quorundam circa fidem dubiorum resolutione, illaque obtenta obnixie petiit et acquisivit absolutionem, (abiurata prius confessionis Vittembergicae secta per me, fr. Innocentium Polatovium, con. Stob-

ad—ad Wpis dodany pod dolnym marginesem strony Or.

¹⁶² Mąż w. to Jan z Tomic Tomicki h. Łódzia, syn Andrzej i Działyńskiej, podsędek ziemski krakowski 1673, sędzia ziemski krakowski 1676, zm. przed 21 marca 1678; UWK, nr nr 201, 268, 319; Genealogia, t. 130. St. Brzeziński, Panowie z Tomic, „Miesięcznik Heraldyczny”, R. 12: 1933, s. 111 błędnie informuje, że żył jeszcze w 1679 r.

¹⁶³ Norbert Słomcius (Słomnicki), znany jako guardian w Bieczu 1678—1679; Biecz, s. 277.

¹⁶⁴ Marianna Lesiecka, bliżej nieznanana.

¹⁶⁵ Dionizy Rosółkiewicz, znany jako guardian w Bieczu 1665—1666; Biecz, s. 277.

¹⁶⁶ Michał, konwertyta z kalwinizmu, bliżej nieznanany.

¹⁶⁷ Prawdopodobnie chodzi tu o Łatanice, w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Chotel Czerwonny; Wiśniewski, s. 45; Litak, s. 210; Spis, s. 312, 402; Kamińska, s. 115.

¹⁶⁸ Aleksandra z Wieyskich (Wielowieyskich?) Potocka i jej brat, właściciel(?) Łatanic, bliżej nieznanani. Według wszelkiego prawdopodobieństwa była ona skoligacona z Potockimi h. Sreniawa. Ci, a także Wielowieyscy, mieli dobra na Pogórze; Biecz, wg indeksu.

micensis vicarium¹⁶⁹), virtute Iubilaei¹⁷⁰ tunc ab Innocentio XI¹⁷¹ concessi et Ss. Ecclesiae adunata est assistente gen. ac mag. d. Constantia Beata Tomicka, iudicissa Cracoviensis cum aliis nobiles matronis.

12 IV 1682 Eodem a. 1682 die 12 Aprilis quidam nomine Georgius Lehcarius¹⁷², quondam principis Curlandiae¹⁷³, abiurata sponte Calvinistica haeresi fidem Romanam catholicam amplexatus, sed ab ea aliquando inordinato divitiarum respectu volens suae inopiae succurrere, per quinque annos apostatando inter haereticos degens, tandem ad se reversus, secundo conversus, in sacramento poenitentiae absolutus et s. synaxi refectus, ac S. Romanae Ecclesiae coadunatus est per me, fr. Innocentium Polatovium, con. Stobnicensis vicarium.

3 VI 1682 Eodem anno die 3 Iunii^{ae}, infra octavas Corporis
28 V 1682 Christi Domini [28 V], adolescens nomine Georgius Ruszewicz¹⁷⁴, recedens a perversa in aeternum damnati Lutheri secta, ad gremium S. Romanae Ecclesiae, primo principiis fidei catholicae instructus et ss. sacramentis munitus, accessit per eundem p. Innocentium Polatovium, con. huius Stobnicensis vicarium.

III 1684 A. D. 1684 mense Martio miles quidam, pro tunc Stobniciae hybernans¹⁷⁵, fidem S. Romanae Ecclesiae est amplexatus et per me, fr. Tiburtium Lidelovium¹⁷⁶ absolutus.

19 IV 1685 A. D. 1685 Katuszoviae, in pago tribus a Stobnicia distante milliaribus¹⁷⁷, in Cena Domini [19 IV] dd. iuvenes nobiles, germani fratres, Stanislaus Bidzinski et

^{ae} Ianuarii Or.

¹⁶⁹ Innocenty Polatowski, wikariusz stopnicki, definitor, kustosz prowincji, zm. 1716 we Lwowie; Koralewicz, s. 163, 219; Kleczewski, s. 70—71.

¹⁷⁰ Jubileusz powtarzany co 50 lat od 1300 r.; E. Jombart, *Jubilé*, [W:] *Dictionnaire de droit canonique*, vol. 6, Paris 1957, kol. 191—195.

¹⁷¹ Innocenty XI, papież w latach 1676—1689.

¹⁷² Jerzy Lehcarius, bliżej niezany.

¹⁷³ Jakub Kettler, ur. 1610, książę Kurlandii od 1638, zm. 1681; *Genealogia*, t. 20.

¹⁷⁴ Jerzy Ruszewicz, bliżej niezany.

¹⁷⁵ Żołnierz na leżach zimowych w Stopnicy, bliżej niezany.

¹⁷⁶ Tyburcy Lidelovius, zm. 1703 w Przemyślu; Koralewicz, s. 208; Kleczewski, s. 19.

¹⁷⁷ Katuszów w., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejsc; Wiśniowski, s. 98—100; Litak, s. 210; Spis, s. 370; Kamińska, s. 100. Wg J. Wiśniowskiego, *Stopnickie*, s. 118—119 od 1665 r. wieś ta należała do kapituły sandomierskiej.

Stephanus Bidzinski, ab haeresi Calvinorum recesserant et fidem s. Romanam sunt amplexi perque me, fr. Tiburtium Lidelovium, sunt absoluti. Prior 17, alter 16 erat annorum. Ac post 6 dies soror eorum germana ibidem per eundem similem haeresem abnegavit¹⁷⁸.

21 I 1686 A. D. 1686 21 Ianuarii in oppido Szydłów d. Gregorius Rokiety, militum capitaneus, annis multis Lutheranus, Germanus¹⁷⁹.

14 IV 1686 Item anno eodem ipsa Dominica Paschatis [14 IV] in conventu Stobnicensi ad s. Mariam Magdalenam nob. adolescens Andreas Sczerbicki, Polonus, Lutheranus¹⁸⁰.

19 IV 1686 Item anno eodem 19 Aprilis in praefato conventu adolescens Michael Bauhmes, Transsylvanus, in Polonia miles¹⁸¹, Lutheranus, abiurata haeresi s. fidem orthodoxam catholicam Romanam susceperunt et per me, p. Albertum Igrzalovium, pro tunc in eodem con. praedicatorum¹⁸², absoluti sunt.

5 VI 1686 Eodem 1686 a. die 5 mensis Iunii, in quem inciderat feriae secundae solemnitas Pentecostes¹⁸³, in villa Wiśniowa¹⁸⁴ nuncupata haereditariae possessionis ill. ac mag. d. Caroli Tarlo¹⁸⁵ de Szczekarzowie v¹⁸⁶, palatini Lublinensis, in eiusdem villae ecclesia tituli S. Spiritus ego infrascriptus, habita a proprio parochi¹⁸⁷ licentia, iuxta

v Tak Or.

¹⁷⁸ Stanisław i Stefan Bidzińscy oraz ich siostra pozostają bliżej nieznani lub też błędne są informacje zawarte w literaturze, która wymienia przedstawicieli Bidzińskich h. Janina o tych imionach żyjących na przełomie XVII/XVIII w.

¹⁷⁹ Grzegorz Rokiety, Niemiec, kapitan wojska, bliżej niezany.

¹⁸⁰ Andrzej Sczerbicki, bliżej niezany.

¹⁸¹ Michał Bauhmes z Siedmiogrodu, żołnierz, bliżej niezany.

¹⁸² Wojciech Igrzalovius OFM Ref., kaznodzieja w Stopnicy, bliżej niezany.

¹⁸³ 5 czerwca przypadał na środę po Zielonych Świątkach.

¹⁸⁴ Wiśniowa w., diec. krakowska, dek. Połaniec, woj. i pow. sandomierski. Wg Polska XVI w., t. 3, s. 175 par. Kietczyna. SgKP, t. 13, s. 612 informuje, iż w końcu XVII w. w Wiśniowej erygowano parafię. Litak, s. 207 wspomina zaś tamże kościół filialny par. Kietczyna. Wg Niesieckiego, t. 9, s. 22 kościół w Wiśniowej wznosił Karol Tarło, wojewoda lubelski.

¹⁸⁵ Karol Tarło h. Topór, wojewoda lubelski 1685, podkanclerzy koronny 1689; *Genealogia*, t. 132.

¹⁸⁶ Szczekarzowice lub Szczekarzewice (dziś Czekarzowice) w., diec. krakowska, dek. Zawichost, woj. sandomierskie, pow. radomski, par. Tarłów; Krzepela I, s. 206—207; Krzepela II, s. 21; Kamińska, s. 197; Litak, s. 219.

¹⁸⁷ Pleban w Wiśniowej lub w Kietczynie, bliżej niezany.

praescriptam ab Ecclesia Dei formam baptizavi quondam in virili maturaque aetate Scytham, vulgo Tartarum, praefati ill. ac mag. d. palatini cursorium verutum, qui antea Dawid, modo vero ex s. baptismatis fonte Ioannes vocatus est¹⁸⁸. Cui pro patrinis astiterunt ill. [s. 19] d. palatinus sua cum ill. consorti, d. Sophia Tarlowa, palatina Lublinensi¹⁸⁹, assistentibus multis viris nobilibus ac nonnullis^{af} secularibus, sacerdotibus in dignitate ecclesiastica constitutis¹⁹⁰. Fr. Albertus Ogrzalovius, praedicator¹⁹¹.

Famosum illud vaticinium alicuius altare contra altare positum necesse est, ut ruat et dispereat¹⁹². Famosum altare seu synagoga Calvinistica in Sięckow¹⁹³ opposita ex diametro ecclesiae Stobnicensis gen. quondam d. Karvicii¹⁹⁴, Calvinistae durissimi possessio haereditaria. Cuius tandem filius, gen. d. Andreas Karwicki, optimae exspectationis iuvenis maturus¹⁹⁵, desuper illuminatus, contradicentibus valde amicis et consanguineis¹⁹⁶, apostolico spiritu, ad hanc ecclesiam advolans errorem Calvinisticum abiuravit. Absolutus fidem Romanam publice professus, s. synaxi refectus in ipsa die s. Mariae Magdalena, huius loci patronae, fidelium numero adscriptus est, qui uti sua conversione non modica pietatis, coeli et perseverantiae praebet exempla. A. D. 1686 22 Iulii.

Eodem anno mense sequenti famuli eiusdem domini

^{af} nonnullis Or.; ^{ag} vaticinium Or.

¹⁸⁸ Dawid Jan, Tatar, służący Karola Tarlo, bliżej nieznanym.

¹⁸⁹ Zofia z Babina Pszonczanka, zamężna z Karolem Tarlo od 1674 p.q.; Genealogia, t. 132.

¹⁹⁰ Świadkowie chrztu, bliżej nieznanymi.

¹⁹¹ Wojciech Ogrzalovius, zapisany wyżej jako Igrzalovius, zob. przypis 182.

¹⁹² Nawiązanie do 3 Reg., 13 lub do bliżej nieznanego tekstu opartego na tym motywie.

¹⁹³ Tym razem tryumf był przedwczesny; zob. wstęp.

¹⁹⁴ Stanisław Dunin Karwicki h. Łabędź, zm. 1683; Konarski, s. 122; Boniecki, t. 9, s. 308; Merczyng, s. 197; J. Tazbir, Diariusz Stanisława Lubienieckiego (młodsze), OIRwP, t. 5: 1960, s. 209.

¹⁹⁵ Andrzej Dunin Karwicki h. Łabędź, syn ww. i Rejówny, ochrzczony w zborze w Sieczkowie w 1651 r. Wg Konarskiego, s. 122 katolicyzm przyjął 22 lipca 1685(!). Boniecki, t. 9, s. 308 zna go jako podczaszego inowrocławskiego 1688.

¹⁹⁶ Bliżej nieznanymi.

¹⁹⁷ Stanisław Kostecki, służący Karwickich, bliżej nieznanym.

et sectae, Stanislaus Kosteczki^{ah} 197 et Ioannes Elizanowski¹⁹⁸, abiurata perversa Calvinistica haeresi, fidem catholicam Romanam amplexati, in hac ecclesia nostra Stopnicensi sacramentaliter absoluti et s. synaxi refecti sunt.

1688 A. D. 1688 egregius iuvenis, anonymus, abiurato errore Calvinistico instructus dogmatibus fidei Romanae, absolutus et Ss. Eucharistia refectus Christo et Ecclesiae nomen dedit¹⁹⁹.

16 XI 1687 A. D. 1687 16 Novembris Martinus Myslinski, miles²⁰⁰ ex captivitate Turcica (in qua a fide apostataverat) reversus post annos circiter 12 ac facti poenitens, Mahumetismum detestatus abiuravit. S. confessione praemissa, ab apostasia absolutus, s. synaxi refectus est per me, fr. Ignatium Wiswięcium, pro tunc vicarium Stopnicensem²⁰¹.

16 XI 1687 Eadem die Andreas Smid, Gedanensis, ill. Francisci^{ai} Lanckoronski, capitanei Stopnicensis²⁰² pedestrium militum vexilli subvexillifer²⁰³, Calvinistica secta sua pernicissima abiurata ab haeresi et a peccatis per eundem absolutus et s. synaxi refectus est.

2 IV 1688 A. D. 1688 2 Februarii in festo Purificationis BMV in capella arcis Ritfianensis²⁰⁴ []^{aj} schismatica ex Valachia, reiecto suae sectae errores, S. Romanae Ecclesiae est adunata et absoluta²⁰⁵ per eundem, qui supra.

^{ah} Lub może też Kosseczki, *środkowe litery zalane atramentem, słabo czytelne Or.*; ^{ai} Nad przekreślonym Andree Or.; ^{aj} Pozostawione wolne miejsce na wpisanie około czternastu liter Or.;

¹⁹⁸ Jan Elizanowski, według wszelkiego prawdopodobieństwa spokrewniony z Janem Elizanowskim (Elżanowskim), wspomnianym na synodach włoszczowskich 1612, 1615 (wnuk tegoż?); Akta synodów, wg indeksu.

¹⁹⁹ Konwertyta bliżej nieznanym.

²⁰⁰ Marcin Myśliński, konwertyta z mahometanizmu, żołnierz, bliżej nieznanym.

²⁰¹ Ignacy Wyświęcicki OFM Ref., wikariusz konwentu stopnickiego, bliżej nieznanym.

²⁰² Franciszek Lanckoroński h. Zadora, ur. 1654, podpułkownik królewski 1679, starosta stopnicki od 1683, zm. 1715; Genealogia, t. 102; PSB, t. 16, s. 440—441.

²⁰³ Andrzej Smid, Gdańszczanin, zastępca dowódcy chorągwi piechoty JKM, bliżej nieznanym.

²⁰⁴ Rytuiany, zob. przypis 59. Kaplicę tamtejszego zamku obsługiwali do 1687 r. paulini, zastąpieni w tymże roku przez jezuitów. Paulini nadal jednak odwiedzali oratorium w charakterze kapelanów; Wiśniowski, s. 111; Zbudniewek, s. 218.

²⁰⁵ Konwertytka z prawosławia, bliżej nieznanym.

2 VIII 1688 Eodem anno in festo s. Mariae Angelorum [2 VIII] egregius adolescens, nomine Michael Baroci^{ak}, natione Hungarus, religione Calvinista²⁰⁶, divina gratia motus, praesentibus ill. ac mag. d. d. Carolo Tarło de Sczekarzewice, palatino Lublinensi et gen. ac mag. d. Michaele Dębinski, venatore Voliniae²⁰⁷, multusque aliis, publice sectae suae perversissime renuntiavit et abiuravit. S. Ecclesiae Romanae adunatus per eundem, qui supra.

[s. 20]

8 VIII 1688 Eodem anno die 8 Augusti nob. virgo Hedvigis Łoniowska²⁰⁸ Calviniam reliquit perfidiam absolutaque ac S. Matris Ecclesiae adscripta per eundem, qui supra.

12 X 1688 A. D. 1688 mense Octobre, duodecima mensis, gen. Casimirus Dublanski²⁰⁹ postposita et contempta novi et falsi apostoli fide et doctrina Calvini sacrilegi et belluonis, spurcissimi carnalistae, apostate et hominis seditiosissimi, qui uti Ecclesia Dei horrendum schisma, et uti mundo excitavit innumera cruenta bella. Hic — inquam — iuvenis maturus, recedens a perversa et condemnata eius secta et advolans libere ad nostram hanc ecclesiam, ss. sacramentis munitus ac fidelium numero adscriptus est per p. Adalbertum Gussikovium, vicarium pro tunc Stopnicensem²¹⁰.

Baptisma Hebraei

10 VIII 1691 A. D. 1691 die 10 Augusti Iudaeus puer nomine Benjamin Stopnicensis annorum circiter decem, prius in fidei articulis et omnibus necessariis bene instructus, a

^{ak} Nadpisane mniejszym modulem Or.

²⁰⁶ Michał Baroci, Węgier, bliżej nieznany.

²⁰⁷ Michał Dębiński (Demiński), syn Piotra h. Nieczuja, łowczy wołyński 1670, zm. 1698 i pochowany u reformatów w Krakowie; Uruski, t. 3, s. 130; Boniecki, t. 4, s. 197—198.

²⁰⁸ Jadwiga Łoniowska, bliżej nieznana.

²⁰⁹ Kazimierz Dublański, bliżej nieznany. Prawdopodobnie jest, iż był on synem nieznanego z imienia Dublańskiego. Ten odnotowany został w 1657 r. jako służący Jana Rychwalskiego, stronnika Rakoczego. Rychwalski był Rusinem, który przyjął katolicyzm, a następnie został kalwinistą; Łukaszewicz I, s. 337—338. Wajsblum I, s. 298—299 wspomina, iż po 1664 r. przestaje istnieć zbór w Dublanach koło Lwowa. Była to wieś szlachecka, lecz w XVI w. nie są na Rusi poświadczeni źródłowo piszący się z tej miejscowości; Polska XVI w., t. 7, cz. 2, wg indeksu; por. Boniecki, t. 5, s. 68.

²¹⁰ Wojciech Guzikowicz (Guzikiewicz), znany jako gwardian w Bieczu 1664—1665, zm. w Stopnicy mając około 70 lat; Kleczewski, s. 107; Biecz, s. 277.

pill. et adm. rev. d. Christophoro Dębicki, officiali Sandmiriensi, praeposito Stopnicensi²¹¹ in ecclesia hac nostra s. baptisimi fonte initiatus est. Nomen ei impositum Laurentius²¹². Patrini fuere ill. d. Franciscus Lanckoronski, capitaneus Stopnicensis et mag. d. Aloysia Piasecka, consors mag. ac gen. d. Remigii Piasecki, dapiferi Lublinensis²¹³.

29 VII 1693 A. D. 1693 Marianna Lasocina absoluta est a schismate²¹⁴ per mag. ven. p. Albertum Guzikovium ipso die ss. Apostolorum Petri et Pauli scilicet 29 Iulii.

29 XI 1693 A. D. 1693 die 29 Novembris scilicet ipsa Dominica 1 Adventus gen. d. Ioannes Iacobus R[ed]zwicz^x, thesaurarius ill. ac mag. d. d. Caroli Tarło, subcancellarii Regni Poloniae²¹⁵, visitando locum sacrum Czestochoviensem imaginis BVM, caelesti impulsu tactus, per intercessionem eiusdemmet Beatissimae hanc gratiam consecutus est, uti non solum in errore suo ultra permanere posset, sed neque domum reverti valeret nisi prius ad nostrum conventum Stopnicensem divertens errores suos Lutheranae sectae deterstaretur fidemque catholicam amplecteretur praesentibus testibus. Quod et fecit scilicet mag. d. Andrea Karwicki et patribus nostris per me, fr. Barnabam Kozikovium, pro tunc guar. con. Stopnicensis²¹⁶ ab haeresi absolutus et S. Romanae Ecclesiae catholicae aggregatus.

[s. 21]

A. D. 1694 die 1 Maii adolescens nomine Henricus Szulc²¹⁷ abiurata Lutherana haeresi in nostra ecclesia Stopnicensi ab eadem absolutus est per me, p. Barnabam Kozikovium, pro tunc guar. con. ac praesentibus testibus, gen. d. Ioanne Gołuchowski²¹⁸ et gen. d. Andrea Karwicki, receptus ad unionem Ecclesiae.

²¹¹ Krzysztof Dębicki, zob. przypis 158.

²¹² Benjamin ze Stopnicy, konwertyta z judaizmu i jako taki Wawrzyniec, bliżej nieznany.

²¹³ Remigiana Piaseckiego h. Janina, stolnika lubelskiego, wspominają Niesiecki, t. 7, s. 229; Uruski, t. 13, s. 308. Jego żona Alojza, bliżej nieznana.

²¹⁴ Marianna Lasocińska, nawrócona z prawosławia, bliżej nieznana.

²¹⁵ Jan Jakub Redzwicz, skarbnik Karola Tarło, podkanclerzego koronnego, bliżej nieznany.

²¹⁶ Barnaba Kozikowius OFM Ref., gwardian stopnicki, bliżej nieznany.

²¹⁷ Henryk Szulc, bliżej nieznany.

²¹⁸ Jan Gołuchowski h. Leliwa, stolnik mielnicki; Boniecki, t. 6, s. 216.

- 20 V 1694 Item eodem anno die 20 Maii alter adolescens nomine Henricus Welinski²¹⁹, postposita et contempta Lutheri secta et abiurata haeresi, ab eadem absolutus est etiam per me, p. Barnabam Kozikovium, pro tunc guar., praesentibus testibus in facie Ecclesiae videlicet gen. d. Stephano Gromacki²²⁰ et sp. d. Francisco Jastrzębski, et aggregatus unioni fidelium Christi Domini.
- 6 II 1700 A. D. 1700 6 Februarii nob. Christophorus Dunin Żabiński ex palatinatu Bełzensi²²¹, natus in Boncza et baptizatus parentibus haeticis²²², abiurata haeresi publice in facie ecclesiae minoris parochialis Chęciniensis²²³ incorporatus est unioni S. Romanae Ecclesiae obtenta absolutione per me, p. Capistranum Jastrzębscium, confessarium con. Stopnicensis²²⁴, pro tunc commorantem apud ill. Stephanum Bidziński, palatinum Sendomiriensem, capitaneum Żarnowiecensem etc.²²⁵ Haec fiant ad laudem Dei.
- 26 III 1701 A. D. 1701 die 26 Martii in Sabbatho s. Maioris Hebdomadae ex aula celsissimae principissae Radzivilianae²²⁶, d. Daniel N., natione Saxonus, servus ab argento potorio et escario²²⁷, abiurata prius fide Lutheranorum, postae fidem Romanam Ecclesiae catholicae spontanea suscepit et in ecclesia nostra ad s. Mariam Magdalenam, praemissa sacramentali peccatorum suorum con-

²¹⁹ Henryk Weliński, bliżej nieznan.

²²⁰ Stefan Gromacki (Gromadzki) h. Oksza, elektor 1674 z województwa sandomierskiego; Niesiecki, t. 4, s. 290; Uruski, t. 5, s. 2; Boniecki, t. 7, s. 106; Trawicka, wg indeksu.

²²¹ Krzysztof Dunin Zabiński z województwa betzkiego, bliżej nieznan.

²²² Bończa w ziemi chełmskiej, do 1754 r. istniał tam zbór kalwiński; Łukaszewicz I, s. 317; Merczyng, s. 172.

²²³ Chęciny m., adiec. gnieźnińska, dek. Małogoszcz, woj. sandomierskie, pow. i par. w miejscu; Krzepela I, s. 153; Litak, s. 150. Kościół p.w. św. Stanisława w Starochećcinach, filia parafii checińskiej; M. Paulewicz, Kościoły i kaplice Chęciny, NP, t. 57: 1982, s. 212—213.

²²⁴ Kapistran Jastrzębski, w zakonie od 1676, wikariusz konwentu w Pińczowie 1697, zm. 1729 w Lublinie; Pińczów — spis, s. 14.

²²⁵ Stefan Bidziński h. Janina, wojewoda sandomierski od 1699, w 1700 starosta żarnowiecki, skalski i checiński, zm. 1704. Protektor m. in. franciszkanów konwentalnych w Chęcinach i reformatów w Pińczowie; PSB, t. 2, s. 20—22.

²²⁶ Nie wiadomo, o której księżnie Radziwiłłowej tu mowa.

²²⁷ Daniel N., Saksończyk, służący Radziwiłłowej, bliżej nieznan.

- fessione, est absolutus ac s. synaxi reffectus per me, fr. Florianum Mezenscium, confessarium eiusdem con.²²⁸
- 20 XII 1701 A. D. 1701 die 20 Decembris nob. Anna Mierzeiowska²²⁹, abiurata publice haeresi Calviniana in domo mag. ac gen. d. Dziuli²³⁰ praesentibus eodem magnifico cum consorte sua²³¹ et tota aula cum domesticis, veribus, enim debilitata erat, confessione sacramentali facta et sacramento Eucharistiae reffecta, absolutionem recepit per me, fr. Leonardum Kosteccium, pro tunc guar. con. huius Stopnicensis²³², praesente rev. d. Mathaeo []²³³, vicario ecclesiae Połanicensis²³⁴.
- 11 VIII 1706 A. D. 1706 die 11 Augusti nob. quondam virgo nomine Christina Kobska ex palatinatu Sandomiriensi, parentibus haeticis nata ac ab eisdem in simili haeticismo Lutherano educata²³⁵, tandem divina gratia inspirate praeter spem parentum sola solo angelo custode, comite sui itineris, aufugit a parentibus ad profitendam catholicam fidem, in qua per aliquot dies instructa, tandem abiurata haeresi publice in facie ecclesiae con. nostri Stopnicensis per me, p. Leonem Porebscium, pro tunc guar.²³⁶; adest perscriptum concilii Tridentini²³⁶: primo ab excommunicatione haeresis, tandem a suis peccatis in confessione sacramentali rite absoluta est.
- 8 V 1710 A. D. 1710 die 8 Maii reconciliatus est Ecclesiae catholicae Romanae quidam Antonius Piotrowski²³⁷ de ci-

²²⁸ Zostawione miejsce ma wpisanie około 6 liter Or.

²²⁹ Florian Mezenscius OFM Ref., spowiednik stopnicki, bliżej nieznan.

²³⁰ Anna Mierzejowska, bliżej nieznan.

²³¹ Stanisław Dziuli h. własnego, w 1676 r. otrzymał indygenat, podczaszy łukowski 1690, stolnik sandomierski. Jego pierwsza żona, Anna Leżeńska, posiadała Podlesie w pow. wiślickim. Prawdopodobnie chodzi tu jednak o dwór w Szczekach, która to wieś stała się dziedziczną Dziulów; Boniecki, t. 5, s. 216—217; Uruski, t. 3, s. 369; Siek, s. 17.

²³² Prawdopodobnie druga żona ww. Zofia Czermińska; Boniecki, t. 5, s. 216—217.

²³³ Leonard Kostecki(?), guardian klasztoru reformatów w Stopnicy, bliżej nieznan.

²³⁴ Mateusz, wikary kościoła w Połańcu, bliżej nieznan. Zob. też przypis 149.

²³⁵ Krystyna Kobska z województwa sandomierskiego i jej rodzice, bliżej nieznan.

²³⁶ Leon Porębski, guardian w Krakowie 1720—1721, zm. w Lwowie i tam pochowany; Kleczewski, s. 281—282; Kraków—działalność, s. 175.

²³⁷ Zob. przypis 34.

²³⁸ Antoni Piotrowski, bliżej nieznan.

vitae Flaworycz²⁸⁸, existens ante in haeresi Lutherana, in qua natus est. Divina tandem gratia adiuvante et Spiritu S. sufflante, sponte et nemine impellente coram me, fr. Polycarpo Sieciechovio Ref., vicario pro tunc con. Stopnicensis²⁸⁹ [s. 22] assistentibus et praesentibus testibus: Casimiro Januszewski²⁴⁰, Adalberto Szydłowski²⁴¹ et Francisco Jastrzębski, syndico apostolico con. nostri Stopnicensis²⁴².

3 IX 1713 A. D. 1713 3 Septembris miles raytaricus mag. d. fundebat^v genere nob. Mathias Kamiński²⁴³, natus in haeresi Lutherana et educatus, tandem divina gratia adiuvante, voluntarie adveniens ad conventum nostrum petiit adunari Ecclesiae S. Romanae. Et quia pro tunc in conventu nostro nemo erat ex patribus, habens facultatem absolventi ab haeresi, aderat tunc rev. p. amN. Schtadler^{am}, Societatis Iesu collegii Sandomiriensis professor²⁴⁴, is habuit licentiam ab haeresi, a qua illum absolvit, coram me adm. infrascripto guardiano, professionem fidei emisit, Eucharistiam recepit et reconciliatus publice in ecclesia post missam cantatam absolutam, quae fuit dies Dominica 1^v Septembris. Fr. Franciscus Hryniewiczus Ref., guar.²⁴⁵, mp.

5 XI 1714 A. D. 1714 die 5 Novembris mag. ac gen. d. Theophi-

am—am W miejscu tego + powtórzone na marginesie i tam też dodane inną ręką N. Schtadler Or.

²⁸⁸ Nie jest znana taka osada. Nazwa — według wszelkiego prawdopodobieństwa — została zniekształcona przez autora wpisu.

²⁸⁹ Polikarp Sieciechowski w zakonie od 1691 r., lektor filozofii i retoryki, kaznodzieja, gwardian w Krakowie 1712—1713, zm. we Lwowie; Jaroszewicz, s. 560—563; Kleczewski, s. 365—372; Kraków—działalność, s. 175.

²⁴⁰ Kaz mierz Januszewski, bliżej nieznanany.

²⁴¹ Wojciech Szydłowski, bliżej nieznanany.

²⁴² Franciszek Jastrzębski, mieszczanin stopnicki, syndyk apostolski konwentu, bliżej nieznanany.

²⁴³ Znany jest Maciej Kamiński, chorąży wotowski, w 1709 r. w obozie wojsk Sapięhy pod Przecławiem; J. Wimmer, *Wojsko Rzeczypospolitej w dobie wojny północnej*, Warszawa 1956, s. 341. Boniecki, t. 9, s. 189 wspomina Macieja Kamińskiego h. Jastrzębiec, w 1724 r. rotmistrza chorągwi węgierskiej.

²⁴⁴ Jan Schtadler (Sztadler) SI, profesor języków niemieckiego i francuskiego 1709—1710; L. Piechnik, *Seminarium diecezjalne w Sandomierzu 1635—1773*, „*Studia Theologica Varsaviensia*”, A. 1970 (8), fasc. 2, s. 194.

²⁴⁵ Franciszek Hryniewiczus OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznanany.

la, pill mag. ac gen. d. in Żerniki²⁴⁶ Miecislai Constantini Ozarowski, dapiferi Cracoviensis²⁴⁷ prope 45 annorum consors²⁴⁸, pertinacissima haeretissa et sui perversi dogmatis acerrima propugnatrix, et veterana, utpote septuaginta circiter annis Lutheranae sectae dedita et aliquoties iuramento irreligata^{an} eidem profitendae, tandem prope instante morte divina pneumatibus succensa igne atque efficacissima Dei gratia imbuta, advocatis fratribus nostris sponte sua abnegavit errores, detestata est fidem Calvinisticam, praesente etiam rev. d. Adalberto Kowalski, parochi in Szczaworyż pro tunc²⁴⁹, nullo contradicente actu catholico Romanam fidem suscepit, absoluta ab haeresi a p. Euphrasio Rola²⁵⁰, commissa sibi hac pro vice licentia superioris loci. Poenitentiae, s. synaxis extremaeque unctionis sacramentis munita ad biduum in poenitentia et actibus anagogicis perseverans, vitam cum morte mutavit et honorifica sepultra in villa Szczaworyż, in capella a suo catholicissimo marito exstructa²⁵¹, sepulchro decorata quiescit in pace. Ita est. ^{ao}Fr. Candidus Rebel Ref., praesidens²⁵², mp.^{ao}

II 1716

A. D. 1716 mense Febuario quidam Silesita, Lutheranus, haereticus, nomine Ioannes, cognomine Pitkowski²⁵³, abiuravit suum haeticismum coram ss. venerabili ac fide dignis testibus. Tandem iuxta formam ab Ecclesia traditam absolutus ab haeresi, confessus ac ss. synaxi reflectus est.

8 VI 1717

A. D. 1717 mense Iunio, die 8 eiusdem mensis, Ioan-

—^{an} Kontracja irrelita Or.; ^{ao—ao} Inną ręką niż cały wpis Or.

²⁴⁶ Żerniki w., par. Szczaworyż; Wiśniowski, s. 73.

²⁴⁷ Mieczysław (Mścisław) Konstanty Ozarowski h. Rawicz, stolnik krakowski 1697—1712; UWK, nr 384; PSB, t. 24, s. 668.

²⁴⁸ Teofila z Szumek, żona Mieczysława Konstantego Ozarowskiego, w 1698 r. odnotowana w zborze w Sieczkowie; Uruski, t. 13, s. 142; Konarski, s. 227.

²⁴⁹ Wojciech Kowalski, znany jako pleban w Szczaworyżu w 1710 r.; Stopnickie, s. 292; zob. też przypis 33.

²⁵⁰ Eufrazj Rola, gwardian w Bieczu 1718—1719 i lektor tamże, definitore 1725, zm. 1737; Myślkowski, s. 4, 29; Biecz, s. 111, 278.

²⁵¹ W 1712 r. Ozarowski uczynił zapis dla kościoła w Szczaworyżu za nawrócenie do wiary katolickiej jego żony. Budowę kaplicy przy kościele ukończono przypuszczalnie dopiero w 1726 r.; Stopnickie, s. 289, 292.

²⁵² Kandyd Rebel, zm. 1735 w Gliwicach; Myślkowski, s. 24.

²⁵³ Jan Pitkowski, Siązak, bliżej nieznanany.

nes cognomine Sater^{ap}, miles et officialis peditum²⁵⁴, infectus haeresi Lutherana sive Calviniana, tandem divina ei inspirante speciali gratia ad nos veniens, petiit adunari Ecclesiae catholicae. Itaque revocavit haereticam²⁵⁴ fidem et eam detestatus, reconciliatus Deo, Ecclesiae S. orthodoxaque fidei adunatus coram ss. sacramento publice s. synaxi reffectus, in hac ecclesia absolutus est ab adm. rev. p. Sigismundo, p. provinciae²⁵⁵ pro tunc hinc habitante, praesentibus testibus mag. ac gen. d.^v funde oberste^v 256 ac aliis fide dignissimis, ac etiam patribus nostris. Ita est. Fr. Vincentius Ref., guar.²⁵⁷, mp.

7 XI 1717 A. D. 1717 die 7 Novembris d. Andreas Michałowski, miles et officarius [s. 23] militis pedestris²⁵⁸ hic Stopnicy in consistentia degentis. Hic Ruthenus erat, schismaticus, desuper ei favente gratia reiecto suae perversae sectae errore S. Romanae Ecclesiae est adunatus, recepta absolute a mag. ven. p. Polycarpo Sieciechowscio, pro tunc praedicatore, habente facultatem absolvendi ab haeresi, s. synaxi reffectus abiurato prius schismate et permissa peccatorum confessione, assistentibus et praesentibus testibus gen. ac mag. d. Michaela Chomotowski, vexillifero,²⁵⁹ ac sp. d. Francisco Jastrzębski, cive, consule civitatis Stopnicensis ac syndico apostolico con. eiusdem. Fr. Vincentius, guar., mp.

23 IV 1718 A. D. 1718 die 23 mensis Aprilis nob. Anna Marianna Hendzlinowa^{ar} Drozdowska²⁶⁰ absoluta est ab haeresi Lutherana ab eodem mag. ven. p., quam per interpretem abnegavit et abiuravit, non enim quidquam²⁵ Polonici aut Latini novit idiomatis nisi Germanici, ut nativa Germana, vidua de civitate Vratislaviensi²⁶¹, praesenti-

^{ap} Lekcja niepewna; ²⁵⁴ erreticam Or.

^{ar} Lub Hindzlinowa wyraz nadpisany tą samą ręką i mniejszym modulem, trudno czytelny Or.; ²⁵ quiequam Or.;

²⁵⁴ Jan Sater, żołnierz piechoty, bliżej nieznanany.

²⁵⁵ Zygmunt OFM Ref., ojciec prowincji, bliżej nieznanany.

²⁵⁶ Bliżej nieznanany.

²⁵⁷ Wincenty OFM Ref., guardian w Stopnicy, bliżej nieznanany.

²⁵⁸ Andrzej Michałowski, żołnierz piechoty, bliżej nieznanany.

²⁵⁹ Michała Chomętowskiego h. Bończa z Chomętowa w powiecie radomskim, zm. 1729, wspomina K. Czaykowski, Rodowód domu Chomętowskich, Warszawa 1928. Ten nie jest jednak znany jako chorąży. Trudno jednocześnie wykluczyć, że występujący w źródle to jeden z Chomętowskich h. Lis; zob. przypisy 63 i 64.

²⁶⁰ Anna Maria Hendzlinowa Drozdowska, bliżej nieznanana.

²⁶¹ Wrocław, stolica diecezji na Śląsku.

bus testibus d. Stephano Drozdowski^{at}, milite gregario²⁶² et d. Marianna Elizabeth Nidelbergierowa, wachmistrzowa²⁶³.

26 IV 1718 A. D. 1718 die 26 Aprilis ex Lutherana fide perversa conversus ad fidem catholicam orthodoxam d. Andreas Lembik de Suecia²⁶⁴, civitate Stockholm²⁶⁵, aulicus mag. d. Lanckoronski, capitanei Stopnicensis²⁶⁶, absolutus est a mag. ven. p. Sieciechovio, confessus et s. synaxi reffectus in hac ecclesia, praesentibus testibus generosis dd. Thoma Donski²⁶⁷, Alexandro Krylenski²⁶⁸, Antonio Lubanski²⁶⁹. Fr. Vincentius, guar., mp.

9 V 1718 A. D. 1718 die 9 Maii gen. d. Antonius Rutkowski, qui fortissima tentatione diabolica usque ad desperationem actus eamque ductus Chocimum, ibi natus est²⁷⁰, d. Turcam, cui cum ab obsequiis fuisset²⁷¹, vidissetque in quanto respectu erant apud ipsum dominum famuli apostatae a fide catholica cultoresque Mahumeti^{au} 272, spurcissimi pseudoprophetae, et ille hoc respectu ductus apostavit a fide, acquievit turpissimo Mahumetismo^{av}, illumque exercuit tribus annis. Per id tempus remorsum conscientiae sentiens ad Ss. Virginem Matremque Dei et^{-aw} refugium peccatorum orationibus ferventibus ac lacrimis refugiens, facti poenitens egressus est Dei protectione et Ss. Matris tutela^{-ax} e finibus Turcicis

^{at} Na marginesie dodano tą samą ręką nupsit huic Drozdowski post revocationem Or. ^{au} Mahumetae Or.; ^{av} Muhometismo Or.; ^{-aw} Abrewiacja mae Or. — maxime maestum ?, maestumque ?; ^{-ax} + powtórzone na marginesie, gdzie tą samą ręką dodane ut ipse fassus Or. ²⁶² Stefan Drozdowski, mąż (?) ww., bliżej nieznanany.

²⁶³ Marianna Elżbieta Nidelberger (?), żona wachmistrza, bliżej nieznanana.

²⁶⁴ Andrzej Lembik ze Szwecji, bliżej nieznanany.

²⁶⁵ Sztokholm, stolica Szwecji.

²⁶⁶ Wawrzyniec z Brzezia Lanckoroński h. Zadora, syn Franciszka zmarłego 1715. po którym przejął starostwo stopnickie, zm. 1751; Genealogia, t. 102. PSB, t. 16, s. 440 sugeruje, iż starostą mógł być wtedy brat Wawrzynca Józef; zob. przypis 309.

²⁶⁷ Tomasz Doński, bliżej nieznanany.

²⁶⁸ Aleksander Kryleński, bliżej nieznanany.

²⁶⁹ Antoni Lubański, być może znany Uruskiemu, t. 9, s. 147 i Bonieckiemu, t. 15, s. 14 syn Wojciecha h. Grzymała, zm. przed 1738.

²⁷⁰ Antoni Rutkowski, ur. w Chocimiu na Ukrainie, nad Dniestrem, bliżej nieznanany.

²⁷¹ Turek, u którego służył ww., bliżej nieznanany.

²⁷² Mahomet (Muhammad ibn Abd Allah) (ok. 570—632), twórca islamu, przywódca i naczelny prawodawca muzułmańskich społeczności.

nemine persequente. Venit tandem huc, Mahumetismum abiuravit et cum detestatione abnegavit. Sacramentali confessione permissa ab apostasia absolutus est, s. synaxi refectus a mag. ven. p. Polycarpo Sieciechovio, praedicatori. Deo ter optimo sit laus in aeternum, cuius natura bonitas, cui proprium est misereri semper et parcere, qui non vult mortem peccatoris, sed ut magis convertatur et vivat. Fr. Vincentius, guar., mp.

23 IV 1719 A. D. 1719 die 23 Aprilis in festo s. Adalberti, patroni Regni Poloniae, incidente in Dominicam secundam post Pascha, Ioannes Słowinski in Smolensko, Moscoviae ad praesens, olim Poloniae famosissima civitate²⁷³ natus schismaticus et in castris Moscoviticis militiam agens, inter schismaticos perseverans in suo errore, tandem fugiens a Moscis, iunxit se militibus Polonis, inter quos conversatus errorem agnovit, schisma abiuravit, per me, fr. Adalbertum, a schismate absolutus, gremio S. Romanae Ecclesiae adunatus, s. refectus synaxi in praesentia ac facie congregati pro devotione populi. Ita est. Fr. Adalbertus Ref., guar. Stopnicensis²⁷⁴, mp.

27 V 1719 Eodem anno die autem 27 Maii, in vigilia Pentecostes, afflante divinissimi pneumatitis favonio nob. Anna Bronikowska, ex palatinatu Posnanensi vidua²⁷⁵, praemissa in ecclesia nostra totius vitae generali confessione peccatorum, Calvinisticam in praesentia ill. d. Salomeae Pięłowska, castellanae Oswiecinensis et plurimorum pro devotione congregatorum publice abiuravit fidem absolutaque est ac s. synaxi refecta per me, fr. Adalbertum Ref., guar. Stopnicensem. Ita est, mp.

16 VI 1719 Eodem anno die 16 Iunii Iacobus Kań in Pommerania natus, miles draganorum²⁷⁶ Stopnicii consistentiam habentium, Calvinisticam — in ecclesia nostra praesentibus militibus et aliis permiscui sexus hominibus — abiuravit haeresim, a qua absolutus est per me, fr. Adalbertum, guar. Stopnicensem. Ita est, mp.
[s. 24]

²⁷³ Smoleńsk m., stolica diecezji i województwa, od 1654 r. w Państwie Moskiewskim.

²⁷⁴ Wojciech OFM Ref., gwardian stopnicki, bliżej nieznanany.

²⁷⁵ Anna Bronikowska z województwa poznańskiego to prawdopodobnie Anna z Dziembowskich h. Pomian, córka Krzysztofa i Anny z Unrugów, zamężna powtórnie z Zygmuntem Bronikowskim, który zm. 1694; Zychliński, R. 2, s. 28. Zob. jednak również tamże, s. 26 i 31.

²⁷⁶ Jakub Kań. dragon z Pomorza, bliżej nieznanany.

5 XI 1719 A. D. 1719 5 Novembris miles gregarius ex legione Serenissimi Regis Augusti Secundi²⁷⁷ nomine Christian, Grybel cognomine, natione Saxonicus²⁷⁸, abiuravit haereticismum Lutheranismi publice, adstantibus religiosis testibus ac secularibus, confessus et refectus s. synaxi.

XI 1719 Eodem anno et mense secundus ex eadem legione nomine Rupertus, cognomine Vitetberg²⁷⁹, simul praescriptionem S. Romanae Ecclesiae eandem sectam Lutheranismi abiuravit et orthodoxam fidem professus est.

XI 1719 Item eodem anno et mense Iudaeus ex oppido Stopnicensi, instructus a nostratibus per hebdomadam in fide catholica in oppido Olesnicensi^{ay 280}, baptizatus est²⁸¹ per adm. rev. d. Thomam Perowicz^{ap}, commendariur eiusdem ecclesiae²⁸².

1720 Item eodem anno 1720 ex eadem legione miles nomine Ioannes Foliman²⁸³ abiuravit Lutheranismi sectam et professus est fidem orthodoxam, confessus et s. synaxi refectus est. Ita est. Fr. Leo Porębscius, guar. Stopnicensis²⁸⁴.

15 VIII 1722 A. D. 1722 15 Augusti, in festo Assumptionis Beatissimae Virginis ac Dei Genitricis Mariae, quo die magna confluentia ac concursu populi esse solet^{ak} in nostra ecclesia Stopnicensi^{ak}, abiuravit publice nefanda Lutheri dogmata erroresque eiusdem sectarii condemnavit ore proprio ac fidem orthodoxam Romanam professus est Petrus Dorstrom ex Suecia oriundus, ex legione Serenissimi ac Invictissimi Poloniae Regis Augusti Secundi²⁸⁵, per nostros patres optime instructus in fide, ac per me, infrascriptum, ab haeresi absolutus. Post exhortationem sinceram factam sacramentaliter expiatus et s. synaxi

^{ay} Wyraz wpisany na innym, nieczytelnym Or. ^{az} Wyraz ²⁷⁷ August II Wettin (1670—1733 król Polski 1697—1706 i od 1709.

²⁷⁸ Krystian Grybel, Saksończyk, żołnierz JKM, bliżej nieznanany.

²⁷⁹ Rupert Vitetberg, żołnierz, bliżej nieznanany.

²⁸⁰ Oleśnica m., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Wiśniowski, s. 104—106; Krzepela II, s. 71.

²⁸¹ Żyd, konwertyta, bliżej nieznanany.

²⁸² Tomasz Perowicz, komendarz kościoła w Oleśnicy znany jest jako mansjonariusz stopnicki w 1710 r.; Archiwum Diecezjalne w Kielcach, Akta parafialne, sygn. II PS-XX/1.

²⁸³ Jan Foliman, żołnierz, bliżej nieznanany.

²⁸⁴ Leon Porębski, zob. przypis 235.

²⁸⁵ Piotr Dorstrom ze Szwecji, żołnierz JKM, bliżej nieznanany.

refectus praesentibus testibus fide dignis gen. d. Antonio Bętkowski²⁸⁶, mag. ac gen. d. N. Stoinski²⁸⁷, eiusdem legionis officii^{az} officialibus. Ita est. Fr. Iosephus Kaczorkovius, guar. Stopnicensis²⁸⁸, mp.

18 II 1723 A. D. 1723 18 Februarii abiurata et publice condemnata haeresi Lutherana, in qua natus fuit et tot annis eidem adhaeserat, factaque publice ac solempni professione fidei orthodoxae ad normam et praescriptum Ss. Concilii Tridentini in nostra Stopnicensi ecclesia Paulus Zygler, Gedanensis²⁸⁹, praesentibus testibus gen. d. Mathia Celiński, administratore bonorum capitanealium Stopnicensium²⁹⁰, et gen. d. Andrea Nowakowski²⁹¹ ac p. Stanisłao Sliwinski²⁹². Per me, Iosephum Kaczorkovium, con. quar., ab haeresi absolutus et peracta totius vitae confessione sacramentali, s. synaxi reffectus, fidelium coetui est annumeratus. Ita est. Idem, qui supra.

18 VI 1723 Eodem anno die 18 Iunii pill. ac mag. d. Salomea Piegłowska, castellana Oswiecimensis²⁹³, misit ad nos Iudaeum iuvenem annorum circiter 18 pro instructione in articulis fidei. Qui post sufficientem per duas circiter hebdomadas in nostro conventu informationem die festo ss. Apostolorum Petri et Pauli [29 VI] in Ianinensi parochiali ecclesia²⁹⁴ s. baptismatis fonte, perscriptis debitis ecclesiasticis caeremonis, ablutus est Antoniique nomine insignitus²⁹⁵. Ita est. Idem, qui supra.

14 V 1724 A. D. 1724 die 14 Maii Emericus Matiaszewski, Cal-

zbędny Or. lub też może officii ?; ^{ba} Wyraz poprawia-

²⁸⁶ Antoni Bętkowski, być może znany jako Będkowski h. Sternberg odm., w 1691 r. w Poznaniu; Wittyg, s. 27.

²⁸⁷ Być może Franciszek Stoinski h. Janina, porucznik wojsk JKM; Niesiecki, t. 8, s. 523.

²⁸⁸ Józef Kaczorkovius zm. 1736 w Pińczowie; Mysikowski, s. 26.

²⁸⁹ Paweł Zygler, Gdańszczanin, bliżej nieznanany.

²⁹⁰ Maciej Celiński, administrator dóbr starostwa stopnickiego, być może h. Zaremba, odnotowany 1693; Boniecki, t. 2, s. 320.

²⁹¹ Andrzej Nowakowski, być może syn Stanisława h. Krojczusz, dziedzic Grabowa 1720; Uruski, t. 12, s. 183.

²⁹² Stanisław Sliwinski, bliżej nieznanany.

²⁹³ Salomea z Dembińskich h. Nieczuja, córka Michała, łowczego wotyńskiego (zob. przypis 207); od 1697 żona Stanisława Jana Piegłowskiego h. Nałęcz, kasztelana oświęcimskiego 1700, zmarłego 1714; Uruski, t. 13, s. 324; UWK, nr 641.

²⁹⁴ Janina, zob. przypis 150. Ojciec Piegłowskiej posiadał Owczary, wieś w par. Busko graniczącej z Janiną; Boniecki, t. 4, s. 197—198; Wiśniowski, s. 36.

²⁹⁵ Antoni, konwertyta z judaizmu, bliżej nieznanany.

vinus, miles a legione generalis Mir veniens, natione Hungarus credibilis Sclavus²⁹⁶, in hac ecclesia Stopnicensi conventus nostri^{-ba} maledictum dogma Calvinisticum abiuratus, fidem nostram orthodoxam amplexus [s. 25] et publice Dominica 4 post Pascha, praesentibus multis testibus praecipue ven. p. Ianuario^{-al}, sacerdote Ref.²⁹⁷, mag. d. Osolenski, curato et oberszteletmto^v legionis²⁹⁸ ^{-al} et mag. d. ^{-bb} Ossolinski^{ao} ²⁹⁹, d. Celinski, gubernatore Stopnicensi. Qui Emericus benevole venit. Tandem principia fidei catholicae doctus, confessus, s. synaxi reffectus, per p. Samuelem Fiałkovium, guar. Stopnicensem³⁰⁰, absolutus et sic fidelium coetui annumeratus. Ita est. Fr. Samuel Fiałkovius, guar. Stopnicensis.

X? 1724 Eodem a. 1724, mense circiter Octobri, Ioannes Christophorus Reichstein, aulicus, faber ferrarius³⁰¹ ill. d. castellanidis Radomiensis³⁰², abiurata haeresi Lutherana publice in ecclesia Kuroliovnensi³⁰³ praesente ill. d. castellana Radomiensi³⁰⁴ et aliis, quam plurimis, per me, fr. Severinum, pro tunc vicarium Stopnicensem³⁰⁵, debite et suo modo ad gremium S. Romanae Ecclesiae est perductus, quo sit Deus benedictus^{bc}. [s. 26]

1725 A. D. 1725 abiuravere publice sectam Lutheranorum Domino subiecta nempe Adalbertus Nasanadzic, olim in

ny i stąd celowo(?) nieczytelny Or.; ^{-bb} Dwie kreślone, nieczytelne litery Or. ^{bc-bc} Pod dolnym magrinesem s.

²⁹⁶ Emeryk Matiaszewski, Słowak (?), żołnierz, bliżej nieznanany.

²⁹⁷ Ianuario, kapłan OFM Ref., bliżej nieznanany.

²⁹⁸ Osolenski, bliżej nieznanany pułkownik.

²⁹⁹ Antoni Ossoliński h. Topór, podpułkownik regimentu dragonii 1722, zm. 1757; Genealogia, t. 144; PSB, t. 24, s. 390—391.

³⁰⁰ Samuel Fiałkovius, guardian w Stopnicy, bliżej nieznanany.

³⁰¹ Jan Krzysztof Reichstein, kowal, bliżej nieznanany.

³⁰² Kasztelan radomski to Józef Borek h. Wąż, zm. 1693. Kasztelanę objął w 1705 r. jego syn Stanisław, a pozostali synowie Józefa to Dominik i Jan. Mowa więc o jednym z nich lub o synu Stanisława Janie Kantym; Niesiecki, t. 1, s. 299; Boniecki, t. 2, s. 31.

³⁰³ Kurozwęki m., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Litak, s. 211; Spis, s. 313; Wiśniowski, s. 101—103.

³⁰⁴ Zona Stanisława Borka h. Wąż, bliżej nieznanana.

³⁰⁵ Seweryn OFM Ref., wikariusz konwentu w Stopnicy, bliżej nieznanany.

castris Poloniae militans³⁰⁶, et Anna Helbink, mulier robusta, vidua³⁰⁷, sed quam erant secum cohabitantes in secta Lutheranismi in fide tantum sunt copulati. Ideo cum scripto remisi illos ad ill. loci ordinarium³⁰⁸. Ill. autem d. Iosephus Lanckoronski, capitaneus Stopnicensis³⁰⁹, scilicet ipse erat assistens in abiuratione illorum sectae Lutheranorum. Sic et ipse providit illis viales, ut citius possint pervenire Radłowiam³¹⁰, ubi tunc residebat ill. ac celsissimus loci ordinarius. Actum est in con.

5 VII 1725

nostro Stopnicensi die 5 Iulii in frequentia nobilium et communionis plebis, in dedicatione ecclesiae, in praesentia mag. ven. p. guar. pro tunc p. Ludovici Lubienieccii³¹¹. Fr. Conradus Ref., praedicator con. Stopnicensis³¹², mp.

26 V 1726

A. D. 1726 die 26 Maii nob. gen. d. Thomas Skierski, Calvinista, ^{ao} motus a Deo ^{ao}, gratiis ac beneficiis, quibus fideles recurrentes ad intercessionem BVM a Deo ^{ak} cumulantes ac gloriantes frequenter vidit, immo ipsemet eiusdem Ss. Matris protectionem aliquoties agnovit, postposito timore et respectu generosorum parentum suorum et specialiter matris suae, cuius amorem vitae (timens ^{bd} ne revocatione sua approximaret mortem utpote amantissimae parenti suae) usque ad annum aetatis suae 21³¹³ in sua haeresi manens, intentum suum diferegat. Sed fere seipso superato ac devicto in civitate

24 Or.; ^{bd} Inną ręką powyżej wiersza rsc: Or.

³⁰⁶ Wojciech Nasanadzić, żołnierz, bliżej nieznan.

³⁰⁷ Anna Helbink, bliżej nieznan.

³⁰⁸ Ordynariusz miejsca to Konstanty Felicjan Szaniawski h. Junosza (1668—1732), bp krakowski od 1720; SPTK, t. 4, s. 250—252.

³⁰⁹ Józef Lanckoroński h. Zadora (1692—1726), syn Franciszka, starosta stopnicki; PSB, t. 16, s. 440. Genealogia, tbl. 102 podaje błędną datę śmierci — 1720.

³¹⁰ Radłów w., diec. krakowska, dek. Wojnicz, woj. krakowskie, pow. pilzneński, par. w miejscu; Litak, s. 216. Była to własność biskupów krakowskich. W 1536 r. odnotowano tam dwór i folwark; Polska XVI w., t. 3, s. 259, 491.

³¹¹ Ludwik Lubieniecki, znany jako gwardian w Bieczu 1727—1728, 1741—1742, zm. 1748; Mystkowski, s. 47; Biecz, s. 279.

³¹² Konrad OFM Ref., kaznodzieja w Stopnicy, bliżej nieznan.

³¹³ Tomasz Skierski, syn Samuela, ochrzczony w Sieczkowie Grzymale 14 czerwca 1705 r. jako Tomasz Jan; Konarski, s. 276. Matka konwertyty, bliżej nieznan.

Neo Corcinensi³¹⁴, in ecclesia PP. Franciscanorum³¹⁵, publice ad praesentiam mag. ac gen. d. Arnulphi Kamodziński³¹⁶, Francisci Mikulski³¹⁷, Antonii Grocholski³¹⁸, Stanisłai Jaskulski³¹⁹ et aliorum Neo Corcinensis cancellariae compalestritarum³²⁰, nes non ad frequentiam magni concursus populi, haeresim Calvinisticam abiuravit fidemque catholicam professus est ac praemissa peccatorum suorum confessione per mag. ven. p. Ioannem Zache-rla, vicarium pro tunc Stopnicensem³²¹, ab eadem haeresi ac a peccatis suis absolutus est, et tandem cum summa devotione, factaque aliquali tempore brachiis manibusque extensione in modum crucis supra pavementum ecclesiae s. synaxi refectus est. Ita est. Fr. Ludovicus Lubienieccius Ref., guar. Stopnicensis.

27 II 1729

A. 1729 27 Februarii nob. ac gen. d. Carolus Nietyxa Boroski ex palatinatu Lublinensi³²² motus magis infortunio^m

4 I 1732

A. D. 1732 die 4 Ianuarii ex infinita Domini Dei nostri gratia suscepit misericordiam Eius magnam in medio templo, in con. Stopnicensi S. Mariae Angelorum Fratrum Minorum S. P. Francisci Reformatorum, Ioannes

³¹⁴ Nowe Miasto Korczyn, diec. krakowska, dek. Opatowiec, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Spis, s. 313; Litak, s. 184.

³¹⁵ Kościół i klasztor franciszkanów konwentalnych; zob. K. Kantak, *Franciszkanie polscy*, t. 2, Kraków 1938, passim.

³¹⁶ Arnolf Kamodziński h. Grzymala, odnotowany 1719 w sądzie grodzkim krakowskim; Boniecki, t. 9, s. 218.

³¹⁷ Franciszek Mikulski, subdelegat grodzki nowokorczyński 1731; Uruski, t. 11, s. 6.

³¹⁸ Antoni Grocholski, urzędnik kancelarii nowokorczyńskiej, bliżej nieznan.

³¹⁹ Stanisław Jaskulski, być może h. Leszczyc, znany Bonieckiemu, t. 8, s. 310 jako czynny 1725.

³²⁰ Urzędnicy kancelarii grodzkiej nowokorczyńskiej, bliżej nieznan. Gród funkcjonujący w tym mieście obsługiwał swym sądem powiaty wiślicki i pilzneński, a jego księgi nie zachowały się; A. Wyczański, *Inwentarze zaginionych ksiąg grodzkich z Nowego Miasta Korczyna z lat 1441—1600*; „Miscellanea Historico-Archivistica”, t. 1, 1985, s. 117—130.

³²¹ Jan Zacherla, lektor filozofii w Krakowie i w 1723 r. w Pińczowie, wikariusz prowincji, zm. 1747 w Sandomierzu; Mystkowski, s. 46; Kraków—działalność, s. 94; Kraków—kościół, s. 154; Pińczów—spis, s. 18—19.

³²² Karol Nietyksa Borowski z województwa lubelskiego, prawdopodobnie bliżej nieznan z Borowskich h. Lubicz, piszących się z Borowa w powiecie krasnostawskim; zob. Boniecki, t. 2, s. 52.

Niderdoffer, sutor, natione Brandeburgensi³²³, natus Olacii³²⁴, parentibus Ruperto et Marianna³²⁵, renatus vero in Spiritu S. per solemnem fidei orthodoxae, abiurata haeresi Lutherana, professionem. Praesentibus testibus [s. 27] mag. d. Iosepho Remer³²⁶ et Apollonia Remerowa, consorte sua³²⁷, et aliis pp. et fr. fr. con. huius.

9 IV 1732 A. D. 1732 die 9 Aprilis fecit professionem gen. Theophilus Dobbert, magister capellae³²⁸ ill. d. Tarło, capitanei Stężycensis³²⁹, abiurata haeresi Lutherana, natus Berolini^{be} 330 parentibus Erdmanno et Sophia Dobberty³³¹, praesentibus pp. et fr. fr. con. in manibus mag. ven. p. Dionysii, con. eiusdem vicarii³³².

9 V 1732 A. D. 1732 die 9 Maii Ewa Sophia Dobertin, Pommeraniensis³³³, et Elizabetha Felderin, natione Leopoliensi, cum Reginaldo Felderin, natione Leopoliensi³³⁴, marito suo, renati in Spiritu S. per solemnem fidei orthodoxam professionem, abiecta secta Lutherana. Praesentibus pp. et fr. fr. con. in manibus mag. ven. p. Dionysii, eiusdem con. vicarii.

7 II 1733 A. D. 1733 die 7 Februarii Ioannes Georgius Heinlyman, ill. d. Caroli Tarło, capitanei Stężycensis pro tunc servus, ex Hollandia oriundus³³⁵, praesentibus pp. et fr.

^{be} Berolini Or.

³²³ Jan Niderdoffer, szewc, Branderburczyk, bliżej nieznanym.

³²⁴ Olacium, być może Olaszium (Spišské Vlasy) na Spiżu; J. G. T. Graesse, *Orbis Latinus*, Dresden 1861, s. 150.

³²⁵ Rupert i Marianna Niderdoffer, bliżej nieznanymi.

³²⁶ Józef Römer h. własnego, stolnik krakowski 1744; *Uruski*, t. 15, s. 194. *Monografia Römerów, Przemyśl 1880*, t. 1, genealogiczna wymienia Józefa, syna Leona, być może tego samego, co wyżej.

³²⁷ Apollonia Römer, bliżej nieznaną żoną ww.

³²⁸ Teofil Dobbert, kapelmistrz Karola Tarty, bliżej nieznanym.

³²⁹ Karol Tarło h. Topór, wnuk Karola, podkanclerzego koronnego (zob. przypis 185) i tak jak on starosta stężycy, zm. 1749; *Genealogia*, t. 132.

³³⁰ Berlin, stolica Królestwa Pruskiego.

³³¹ Erdmann i Zofia Dobberty, rodzice Teofila, bliżej nieznanymi.

³³² Dionizy OFM Ref., wikariusz konwentu w Stopnicy, bliżej nieznanym.

³³³ Ewa Zofia Dobertin z Pomorza, bliżej nieznaną.

³³⁴ Elżbieta i Reginald Felderiniowie, Lwowianie, bliżej nieznanymi.

³³⁵ Jan Jerzy Heinlyman, Holender, służący Tarty, bliżej nieznanym.

fr. abiuravit sponte et libere sectam Lutheranam et amplexatus est fidem orthodoxam Romano-catholicam sub praesidentia mea locali. Fr. Martinus³³⁶ mp.

13 V 1733 A. D. 1733 die 13 Maii Ioannes Stankar, sp. iuvenis³³⁷, spontanee ac libere abiurata haeresi Lutherana suscepit orthodoxam fidem et secundum formam et praescriptum Ss. Concilii Tridentini per mag. ven. p. Lucium Brank, pro tunc praedicatorum³³⁸.

14 V 1733 A. D. 1733 die Ascensionis Domini [14 V] Ioannes Georgius Bernhort, ex Saxonia oriundus³³⁹, abiurata haeresi professus est fidem Romano-catholicam in facie Ecclesiae Szydłowiensis per fag. ven. p. Bonaventuram^{bf} Tauber³⁴⁰, pro tunc ibi existentem.

15 VIII 1733 A. D. 1733 in festo Assumptionis BVM [15 VIII] absolutus est ab haeresi Calvinistica Gulielmus Streyski, iuvenis nobilis³⁴¹, in praesentia mag. d. capitanei Taborensis³⁴² et parochi Gnonniensis³⁴³ ac multorum nobilium per me, fr. p. Sigismundum, con. huius vicarium³⁴⁴.

19 III 1734 A. D. 1734 die 19 Martii abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia nostra sp. Adalbertus []^{bg}, mag. capitanei Stężycensis servus³⁴⁵ et hac in praesentia nostrorum patrum absolutusque est per me, p. Sigismundum, con. vicarium.

^{bf} Baventuram Or.; ^{bg} Siedem — osiem liter nieznanym. ³³⁶ Marcin OFM Ref., przełożony stopnicki, bliżej nieznanym.

³³⁷ Jan Stankar h. własnego, bliżej nieznanym. W. Krasin-ski, *Zarys dziejów powstania i upadku reformacji w Polsce*, t. 1, cz. 2, Warszawa 1903, s. 134 wspomina, że Franciszek Stankar pod koniec życia osiadł w Stopnicy, gdzie zm. w 1574 r. i gdzie pozostawił rodzinę. W 1704 r. w zborze w Wiatowicach był Stanisław Stankar, urzędnik żup wielickich; Łukaszewicz I, s. 424.

³³⁸ Lucjusz Brank, Mysikowskiemu, s. 107 znany jako Brant (być może pomyłka autora wpisu), eksdefinitor, zm. 1776.

³³⁹ Jan Jerzy Bernhort z Saksonii, bliżej nieznanym.

³⁴⁰ Bonawentura Tauber, zm. 1756; Mysikowski, s. 62.

³⁴¹ Wilhelm Streyski, bliżej nieznanym.

³⁴² Starosta taborski, bliżej nieznanym. Tabor lub Taborów, miasto w woj. kijowskim; *Polska XVI w.*, t. 10, wg indeksu; *SgKP*, t. 12, s. 135—137.

³⁴³ Proboszcz w Gnojnie to Andrzej Kałuski, tamże przez 23 lata do 1735 r., w którym zm.; *CIP*, I/3, nr 41. Gnojno w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki; *Wiśniowski*, s. 48—50; *Litak*, s. 210; *Krzepela I*, s. 317—318.

³⁴⁴ Zygmunt OFM Ref., wikariusz konwentu w Stopnicy, bliżej nieznanym.

8 IX 1735 A. D. 1735 die 8 Septembris professus est fidem orthodoxam ex schismatica secta Petrus Szatyin³⁴⁶, quam abiuravit in manibus rev. p. Electi Ovaniszewii³⁴⁷ in praesentia testium³⁴⁸. Ita est. Fr. Franciscus Ref., guar.³⁴⁹, mp.

6 XI 1735 Item eodem anno die 6 Novembris abiuravit haeresim Calvinisticam et fecit professionem fidei catholicae iuvenis de oppido Lesno³⁵⁰, nomine Christianus Kin³⁵¹, coram rev. p. Electo Ovaniszewio Ordinis Minorum Ref., theologo et actuali con. Stopnicensis praedicatori, in praesentia mag. ac gen. d. Michaelis Dziuli³⁵² et caeterorum. Ita est. Fr. Franciscus Ref., guar., mp.

20 VIII 1736 A. D. 1736 die 20 Augusti in ecclesia nostra baptizavit solemniter adm. rev. d. d. Ioannes Małecki, commendarius ecclesiae parochialis Stopnicensis³⁵³, iuvenem Aethiopem, Arabum, annos circiter 19 habentem, antea patrio vocabulo Idrys, nunc autem in s. baptismatis fonte nomen accepit Mathias³⁵⁴. Patrini fuerunt ill. mag. d. Laurentius de Brzezie Lanckoronski, capitaneus Stopnicensis³⁵⁵ cum mag. Anna Zebrzydowska, capitanea Ro-

czytelnych — razura Or.; ^{bh} Po. Or.;

³⁴⁵ Wojciech, stuga Karola Tarty, bliżej nieznanymi.

³⁴⁶ Piotr Szatyin, konwertyta z prawosławia, bliżej nieznanymi.

³⁴⁷ Elekt Ovaniszewius, autor modlitewnika wydanego w 1735 r.; Bar, nr 5493; B. Brzuszek, *Działalność pisarska i wydawnicza Franciszkanów-Reformatów (1772—1970)*, ZFP, s. 249.

³⁴⁸ Świadkowie bliżej nieznanymi.

³⁴⁹ Prawdopodobnie Franciszek Hrynieviccius, zapisany w 1713 r.

³⁵⁰ Lesno m., diec. i woj. poznańskie, dek. Wschowa, par. w miejscu; Litak, s. 259. O zborze ewangelicko-reformowanym tamże zob. J. Dworzaczkowa, *Sprawa dysydencja. 3: Sytuacja dysydentów w pierwszej połowie XVIII w.*, [W:] *Dzieje Wielkopolski*, t. 1. Do roku 1793, pod red. J. Topolskiego, Poznań 1969, s. 741.

³⁵¹ Krystian Kin, bliżej nieznanymi. Prawdopodobnie o takim nazwisku odnotowani zostali związani z Krakowem Wojciech (1616) i Samuel Cin (1647); Akta synodów, s. 379; Węgierski, s. 110, 112.

³⁵² Michał Dziuli, syn Stanisława h. własnego (zob. przypis 230), ur. 1702, dowódca regimentu piechoty tanowej, podstoli wiślicki 1736; Uruski, t. 3, s. 369; Boniecki, t. 5, s. 217.

³⁵³ Jan Małecki, komendant kościoła parafialnego w Stopnicy, bliżej nieznanymi.

³⁵⁴ Maciej, a pierwotnie Idrys, Arab z Etiopii (?); bliżej nieznanymi.

³⁵⁵ Zob. przypis 266.

goziensis³⁵⁶. Item mag. d. Andreas Rozycki, colonellus SRM³⁵⁷ cum mag. d. Catharina Axakowa, dapifera Zakroczymski³⁵⁸. Praesentibus aliis, quam pluribus magnificis, nobilebus³⁵⁹. Ita est. Fr. Caelestinus Ref., poenitentarius^{bh} Stopnicensis³⁶⁰.

19 III 1746 A. D. 1746 die 19 Martii gen. Catharina Węglowska³⁶¹, olim generosorum Alberti Węglowski³⁶² et Annae Ryznerowna³⁶³ coniugum legitimorum haereticorum filia, virgo, abiuravit haeresim Calvinisticam in ecclesia Buscensi religiosarum ac deo dicatarum virginum monialium

³⁵⁶ Zebrzydowscy h. Radwan byli starostami wielkopolskiego Rogoźna. Być może mowa tu o Annie Karchowskiej h. Preficz, żonie Mikołaja Konstantego. Ten był synem Andrzeja Marcina, starosty rogozińskiego. Starostwo przejął jednak po jego śmierci inny syn, Jan Stefan, żonaty z Katarzyną Święcicką h. Jastrzębiec. Mikołaj Konstanty nie jest znany jako starosta; Zychliński, R. 28, s. 116.

³⁵⁷ Andrzej Różycki h. Poraj lub Rola, pułkownik wojsk koronnych 1717, po 1726 r. senior świecki zborów małopolskich, zm. 1749. W 1704 r. wśród audytorów zboru w Sieczkowie, którzy przybyli z Chmielnika, wymieniono Jędrzeja Różyckiego, żonatego, z synami i synowcami. Wizytacja 1748 r. wspomina kalwinistę Różyckiego, właściciela Łatanic w par. Chotel Czerwony, dek. Kije oraz, być może, tego samego w Żurawnikach par. Jurków, dek. Sokolina; KR BUW I, wg indeksu: H. Kozerska, [wyd.:] *Zapiski autobiograficzne Piotra i Daniela Cefasów oraz Samuela Cienia. 1629—1735*, RWP, R. 12, 1953—1955, s. 278, 279; Uruski, t. 15, s. 286; Konarski, s. 260; Łukasiewicz I, s. 409; Wiśniowski, s. 46, 146; Tworek, *Działalność*, s. 360, 361.

³⁵⁸ Znana jest jedynie Katarzyna Aksakowa z Popielów h. Sulima, żona Marcjana, stolnika żytomierskiego 1720; Niesiecki, t. 7, s. 385; Boniecki, t. 1, s. 26; Uruski, t. 1, s. 20.

³⁵⁹ Świadkowie chrztu, bliżej nieznanymi.

³⁶⁰ Celestyn OFM Ref., kaznodzieja konwentu w Stopnicy, bliżej nieznanymi.

³⁶¹ Katarzyna Węglowska, bliżej nieznanymi.

³⁶² Wojciech Węglowski, ojciec Katarzyny, bliżej nieznanymi.

³⁶³ Anna Ryzner, bliżej nieznanymi. Sz. Morawski, *Arianie polscy, Lwów 1906*, wg indeksu wspomina Ryznera, w połowie XVII w. pastora zboru kalwińskiego w Kobylanach. W XVIII w. żył Ryzner, zarządca(?) starostwa piotrkowskiego, dysydent; KR BUW I, nr 607, s. 43.

³⁶⁴ Busko m., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Krzepela I, s. 138; Litak, s. 210. O tamtejszym konwencie zob. W. Knapieński, *Święty Norbert i jego zakon. Początki norbertańskich klasztorów w cyrkarii polskiej i nieco z ich dziejów*, Warszawa 1884, s. 187—195; W. Müller, *Dzieje Kościoła na terenie dzisiejszej diecezji kieleckiej w XVI—XVIII wieku*,

Ordinis S. Norberti³⁶⁴ in praesentia adm. rev. Ioannis Marmulewicz, eiusdem ecclesiae commendatarii, tum reverendum pp. Sigfridi^{bi} Maykiewicz ac Gregorii Jeratkowski [s. 28] Ordinis S. Norberti religiosorum³⁶⁵, et per me est absoluta ab haeresi. Ita est. Fr. Clemens Stykadzki, s. canonum lector³⁶⁶, mp.

1746

A. D. 1746 abiuravit haeresim Calvinisticam nob. d. Ioanna Florentina de Unruk, ex Brandeburgia oriunda³⁶⁷, in praesentia patrum huius con. et absoluta est per me. Ita est. Fr. Barnabas Ref., guar. con.³⁶⁸

26 IV 1747

A. D. 1747 die 26 Aprilis strenuus Michael Brach regiminis equestris ill. et mag. Antonii Ossolinski, castellani Sandomiriensis³⁶⁹ gregarius miles natione Borussia³⁷⁰, abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia s. nostra in praesentia mag. Iosephi Dębinski, vexilliferi Braclaviensis³⁷¹ et nob. Ioannis Druw, eiusdem regiminis wachmagistri seu excubitoris^{bj}³⁷², et per me absolutus est ab haeresi. Ita est. Fr. Clemens Stykadzki, s. canonum lector, mp.

24 VI 1747

A. D. 1747 die 24 Iunii abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia Mielecensi David Wieczorek, miles gregarius³⁷³ ex regimine ill. d. Antonii Ossolinski, castella-

^{bi} Isfrydi Or.; ^{bj} excubintoris Or.
w: *Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej (1883—1983)*, Kielce 1986, s. 228—229.

³⁶⁵ Jednego świeckiego komendarza oraz dwu norbertanów odnotowano w Busku podczas wizytacji 1748; *Wiśniowski*, s. 37.

³⁶⁶ Klemens Stykadzki, lektor kanonów w Stopnicy, znany jako gwardian w Krakowie, zm. 1782 w wieku 84 lat, w zakonie — 54; *Myszkowski*, s. 120; *Kraków—działalność*, s. 175—176.

³⁶⁷ Joanna Florentyna Unrug (Unruh, Unruhe), bliżej nieznaną. Nie notuje jej także spis brandenburskiej linii rodziny Unruhe [W:] *Gothaisches Genealogisches Taschenbuch der Uradeligen Häuser*, Gotha 1912, s. 825—858. Ich posiadłości w Brandeburgii wylicza Ledebur, s. 45—46.

³⁶⁸ Barnaba OFM Ref., gwardian konwentu w Stopnicy, bliżej nieznaną.

³⁶⁹ Antoni Ossoliński h. Topór, syn Stefana, kasztelan sandomierski 1746, zm. 1757; *Uruski*, t. 13, s. 54; *Genealogia*, t. 144. Zob. też przypis 299.

³⁷⁰ Michał Brach, Prusak, żołnierz, bliżej nieznaną.

³⁷¹ Józef Antonii Dembiński (Dębiński), syn Hieronima h. Nieczuja, chorąży braclawski 1743, zm. 1749 w Czechowie i pochowany w Kijach; *Uruski*, t. 3, s. 130; *Boniński*, t. 4, s. 197.

³⁷² Jan Druw, dowódca straży, bliżej nieznaną.

³⁷³ Dawid Wieczorek, żołnierz, bliżej nieznaną. *Mielec, miasto Ossolińskich w woj. i pow. sandomierskim; Mielec. Dzieje miasta i regionu*, t. 1, pod red. F. Kiryka, Mielec 1984.

ni Sandomiriensis, in praesentia mag. d. Iosephi Gołuchowski, in eodem regimine vexilliferi³⁷⁴ et d. Antonii Kaczorowski, oekonomi Mielecensis³⁷⁵ et per me absolutus ab haeresi. Ita est. Fr. Barnabas Ref., lector con.

27 XI 1748

A. 1748 die 27 Novembris Ioannes Wolmar, pro tempore stabuli praefectus celsissimi principis Szczatorinski^v, venatoris regni³⁷⁶, ex villa Redlau — haud procul Gedano sita — oriundus³⁷⁷, in ecclesia Olenensi³⁷⁸ Lutheranam abiuravit haeresim in praesentia rev. d. Ioannis Grabinski, supradictae ecclesiae parochi³⁷⁹ ac rev. d. Borkowski, eiusdem vicarii³⁸⁰, nec non mag. d. Martini Trzeciecki³⁸¹, aliisque quam pluribus praesentibus, et per me ab insinuata haeresi est absolutus. Ita est. Fr. Bonifacius Ref., guar.³⁸²

25 VI 1749

A. D. 1749 die 25 Iunii Iacobus Jakobowski, miles gregarius pro tempore ill. palatinae Livoniae, viduae³⁸³,

³⁷⁴ Józef Gołuchowski, syn Jana h. Leliwa (zob. przypis 218), stolnik mielnicki, chorąży sandomierski 1746, komornik graniczny wiślicki; *Uruski*, t. 4, s. 254; *Boniński*, t. 6, s. 216.

³⁷⁵ Antoni Kaczorowski, zarządca ekonomii mieleckiej, bliżej nieznaną.

³⁷⁶ Jan Wolmar, koniuszy Stanisława Kostki Czartoryskiego h. Pogoń, łowczego wielkiego koronnego 1742, bliżej nieznaną. Ledebur, s. 64; J. Siebmacher, *Grosses und allgemeines Wappenbuch. Der abgestorbene Adel der Preussischen Provinz Schlesien*, 4. Tl., [ed.] C. Blázquez, Nürnberg 1890, s. 139—140 wspominają Jana Henryka von Vollmar z Wirtembergii, zm. 1636, który nie pozostawił jednak męskiego potomstwa. *Neues Preussisches Adels-Lexicon*, 4. Bd, Leipzig 1837, s. 301 zna nadto Vollmarów w Hesji. Wolmerów h. własnego wzmiankuje E. A. Kuropatnicki, *Wiadomość o klejnocie szlacheckim*, cz. 2, Warszawa 1789, s. 119. O Czartoryskim zob. *PSB*, t. 4, s. 297.

³⁷⁷ Redłowo (Redlau, Hoch Redlau), w., woj. pomorskie, pow. gdański, par. ewangelicko-augsburska w miejsku; J. F. Goldbeck, *Vollständige Topographie des Königreichs Preussen*, Th. 2, Marienwerder 1789, s. 183.

³⁷⁸ Oleśno(?) w., diec. krakowska, dek. Opatowiec, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejsku; *Wiśniowski*, wg indeksu; *Liłak*, s. 184; *Polska XVI w.*, t. 3, s. 233.

³⁷⁹ Jan Grabiński, proboszcz w Oleśnie(?), bliżej nieznaną.

³⁸⁰ Borkowski, wikary w Oleśnie(?), bliżej nieznaną.

³⁸¹ Marcin Trzeciecki, bliżej nieznaną.

³⁸² Bonifacy Deganus, nawracał na katolicyzm m. in. w Moskwie, zm. 1781 mając lat 77, w zakonie — 58; *Myszkowski*, s. 117.

³⁸³ Helena z Potockich, podczaszanka krakowska, zm. po 1753, wdowa po Antonim Morsztynie h. Leliwa, wojewodzie inflanckim, zm. 1735; *PSB*, t. 21, s. 803.

ex civitate Moscovia^{bk} oriundus³⁸⁴, in capella Vinariensi³⁸⁵ eiusdem ill. Rutheno-Graecum abiuravit schisma in praesentia insinuatae ill. palatinae, mag. d. Francisci Slaski³⁸⁶, Francisci Ochocki³⁸⁷, assistentibus aulicis³⁸⁸, per me ab dicto schismate est absolutus. Ita est. Fr. Bonifacius Ref., guar., mp.

25 XI 1750 A. D. 1750 die 25 Novembris abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia Książnicensi³⁸⁹ sp. virgo Christina Szwarcin, Gedano oriunda³⁹⁰, pro hanc existens in obsequiis ill. d. Marciani Rusocki, generalis maioris exercitus SRM et Reipublicae³⁹¹, coram mag. ven. p. Feliciano Maier, poenitentiario con.³⁹², in praesentia multorum testium et frequentia populi. Ita est. Fr. Barnabas Ref., guar. con. Stopnicensis.

1750 Eodem anno abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia nostra in praesentia fratrum nostrorum sp. virgo Catharina Wengin, Gedano oriunda³⁹³, in servitiis existens apud d. generalem regiminis Saxonici pro tunc in Połaniec³⁹⁴ residentis. Ita est. Fr. Barnabas Ref., quar. con. Stopnicensis.

3 V 1751 A. D. 1751 die 3 Maii abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia nostra sp. d. Ioannes Lubsiewicz ex Curlandia oriundus³⁹⁵, in servitiis existens apud ill. comitissam, castellanam Lublinensem de Grabinsciis Tarłowam³⁹⁶ in

^{bk} Moscu Or.

³⁸⁴ Jakub Jakubowski z Moskwy, żołnierz, bliżej nieznanym.
³⁸⁵ W Winiarach, w par. Korczyn Stary, odnotowano w 1748 r. prywatne oratorium; Wiśniowski, s. 90.

³⁸⁶ Franciszek Slaski, syn Piotra; A. Włodarski, Zarys monografii rodu Grzymała — Slaski v. Sleszyński; Warszawa 1934, s. 4.

³⁸⁷ Franciszek Ochocki, bliżej nieznanym.

³⁸⁸ Służba dworu w Winiarach, bliżej nieznanym.

³⁸⁹ Książnice w., diec. krakowska, dek. Pacanów. woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Litak, s. 210; Wiśniowski, s. 100—101; Spis, s. 370.

³⁹⁰ Krystyna Szwarcin z Gdańska, bliżej nieznanym.

³⁹¹ Marcin Russocki h. Zadora, generał wojsk koronnych, zm. 1756 i prawdopodobnie pochowany w Pacanowie, gdzie ma tablicę nagrobną; CIP, I/3, nr 113.

³⁹² Felician Maier, spowiednik konwentu, konwertyta z luteranizmu, zm. 1758; Mystkowski, s. 67.

³⁹³ Katarzyna Wengin z Gdańska, bliżej nieznanym.

³⁹⁴ Zob. przypis 149.

³⁹⁵ Jan Lubsiewicz z Kurlandii, bliżej nieznanym.

³⁹⁶ Józefa z Grabińskich h. Pomian, od 1737 zamężna z Karolem Tarło, kasztelanem lubelskim; Uruski, t. 4, s. 333; Genealogia, t. 132.

Wiśniowa³⁹⁷. Ita est. Fr. Barnabas Ref., guar. con. Stopnicensis.

15 VI 1752 A. D. 1752 die 15 Iunii, in ipso festo s. Antonii Paduani³⁹⁸, Iudaea Markiewiczowa dicta ex oppido Stopnica, dereliquens [s. 29] suum maritum cum fide Iudaica, ad orthodoxam conversa, filiam annorum duorum secum accipiens, et post instructionem in rudimentis fidei in nostra hac ecclesia baptizata est ab ill. rev. d. Iosepho Węgrzynowicz, custode Scalimiriensi³⁹⁹. Cui nomen impositum Helena et Antonina, filiae vero Anna⁴⁰⁰. Patri ni eius fuerant: mag. gen. d. Thomas Romer, thesaurarius Radomiensis⁴⁰¹ cum ill. mag. d. Eleonora Pieglowska, capitanea Szubscensi⁴⁰², item mag. d. Siedlecki⁴⁰³ cum mag. d. Romerowa, thesauraria Radomiensis⁴⁰⁴. Filiae vero mag. ac gen. d. Stadnicki, vexillifer Grabowcensis⁴⁰⁵ cum mag. d. Siedlecka⁴⁰⁶. Fr. Bernardus Ref., guar. con. Stopnicensis.

29 III 1754 A. D. 1754 die 29 Martii abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia nostra Stopnicensi ad praesentiam mag. gen. d. Zycinski, subcenturionis regiminis equestris⁴⁰⁷ ill. mag. d. Łubiński, generalis SRM et Reipublicae⁴⁰⁸ et praesentiam eiusdem cohortis mag. gen. d. Sztenbergi, capitanei, wachmagistri⁴⁰⁹ et fam. d. Antonii Sostowski, substituti con. Stopnicensis⁴¹⁰, nec non ad prae-

³⁹⁷ Zob. przypis 184.

³⁹⁸ Święto to obchodzone jest 13 czerwca.

³⁹⁹ Józef Węgrzynowicz, dr filozofii, kustosz kolegiaty skalbmierskiej od 1742, zm. 1758; Pińczowskie, s. 400; Statuta, s. 393, 395.

⁴⁰⁰ Helena Antonina Markiewiczowa i jej córka Anna, konwertytki z judaizmu, bliżej nieznanym.

⁴⁰¹ Tomasz Romer, skarbnik radomski, bliżej nieznanym.

⁴⁰² Eleonora z Oborskich h. Roch II, żona Stefana Pieglowskiego h. Nałęcz, starosty czechowskiego, wiślickiego i strubskiego 1738; Uruski, t. 13, s. 324; Żychliński, R. 16, s. 116.

⁴⁰³ Siedlecki, bliżej nieznanym.

⁴⁰⁴ Romerowa, żona Tomasza, bliżej nieznanym.

⁴⁰⁵ Jan Stadnicki, syn Józefa h. Szreniawa, chorąży grabowiecki, dziedzic Zabna; Żychliński, R. 3, s. 269.

⁴⁰⁶ Siedlecka, żona ww., bliżej nieznanym.

⁴⁰⁷ Zycinski, zastępca dowódcy oddziału konnicy, bliżej nieznanym prawdopodobnie z Życieńskich h. Zadora w woj. krakowskim i sandomierskim; Niesiecki, t. 10, s. 199.

⁴⁰⁸ Zygmunt Łubiński h. Pomian, od 1749 w polskiej dragonii, generał major od 1752 r., zm. 1755; PSB, t. 18, s. 474.

⁴⁰⁹ Sztenberg, kapitan dragonii, bliżej nieznanym.

⁴¹⁰ Antonii Sostowski, substytut konwentu w Stopnicy, bliżej nieznanym.

sentiam patrum et fratrum, Ioannes Szarchf, natione Silesita, Werkstorfiensis⁴¹¹ absolutusque ab hac Lutherana haeresi per mag. ven. p. Electum Bystrzycki, confessorium⁴¹². Ita est. Fr. Florianus Ref., guar. con. Stopnicensis⁴¹³, mp.

Ioannes Christophorus Knap⁴¹⁴

4 VI 1754

Eodem anno die 4 Iunii adiunctus est Romanae Ecclesiae in ecclesia nostra Stopnicensi, in praesentia mag. gen. d Ludovici Krasuski, capitanei regiminis equestris⁴¹⁵ ill. mag. d. Łubienski, generalis SRM et Reipublicae, cui actui tam solemni plurima hominum multitudo adfuit, et absolutus est ab haeresi Lutherana per mag. ven. p. Electum Bystrzycki, confessorium. Ita est. Fr. Florianus Ref., guar. con. Stopnicensis, mp.

6 XII 1754

A. D. 1754 abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia nostra Stopnicensi Henricus Miller ex Prussia oriundus⁴¹⁶, pro tunc in servitiis existens apud celsissimum principem Czartoryski, venatorem regni. Absolutus est a p. Bonifacio Degano, poenitentiario con. die 6 Decembris. Ita est. Fr. Barnabas Ref., guar. con. Stopnicensis.

22 VI 1757

A. D. 1757 die 22 Iunii abiuravit haeresim Calvinisticam nob. virgo Anna Hoysowna⁴¹⁷ in ecclesia Corciensi in manibus mag. ven. p. Barnabae Nayman, vicarii con. Stopnicensis⁴¹⁸. Ita est. Fr. Mathias Ref., con. Stopnicensis⁴¹⁹, mp.

12 XII 1759

A. D. 1759 12 Decembris abiuravit haeresim virgo Do-

⁴¹¹ Jan Szarchf, Ślązak, bliżej nieznanym. Werkstorf (Werkstorf?) wieś na Śląsku lub część osady, bliżej nieznanym.

⁴¹² Elekt Bystrzycki, spowiednik konwentu w Stopnicy, nawracał także w Krakowie, zm. 1772 w Wieliczce; Mysłkowski, s. 98; Kraków—działalność, s. 104.

⁴¹³ Florian OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznanym.

⁴¹⁴ Jan Krzysztof Knap, bliżej nieznanym.

⁴¹⁵ Ludwik Krasuski, kapitan dragonii, być może syn Marcina h. Nieczuja, 1755 podstoli płocki; Boniecki, t. 12, s. 242.

⁴¹⁶ Henryk Miller z Prus, bliżej nieznanym.

⁴¹⁷ Anna Hoysowna, bliżej nieznanym.

⁴¹⁸ Barnaba Nayman, wstąpił do zakonu w 1729 r. mając 18 lat, lektor kanonów w Pińczowie i w Bieczu, gdzie zm. 1764; Pińczów—spis, s. 24—26; Biecz, s. 111, 283.

⁴¹⁹ Maciej OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznanym.

rothea Lenartowna⁴²⁰ de Bilsko⁴²¹, quam rev. vicarius de Stasow⁴²² secum duxit et in praesentia ipsius ac patrum nostrorum professa est fidem catholicam in manibus mag. ven. p. Rudolphi Kling, praedicatoris dominicalis⁴²³ ac per eum absoluta ab haeresi. Ita est. Fr. Lucius Ref., con. vicarius⁴²⁴.

A. D. 1766 baptizatus est adolescens, ante catechumenus, Franciscus Listowski⁴²⁵ in nostra ecclesia, cuius patrini fuere pill. mag. d. Petrus Kownaski⁴²⁶, benefactor eiusdem et mag. d. Catharina Kuladzinska⁴²⁷ die 2 Novembris.

2 XI 1766

13 VI 1767

A. D. 1767 die 13 Iuni baptizatus est vir catechumenus, in Iudaismo natus, Antonius Czerwinski⁴²⁸ in nostra ecclesia. Cuius patrini fuere pill. mag. d. Franciscus Tomaszewski, dapifer Vislicensis⁴²⁹ et pill. mag. d. Iosepha Parysowa, capitaneida Vinnetensis⁴³⁰. Ita est. Fr. Simon Ref., guar.⁴³¹

[s. 31]

⁴²⁰ Dorota Lenartówna, bliżej nieznanym.

⁴²¹ Być może mowa o Bilsku, wsi w diec. krakowskiej, dek. Nowy Sącz, woj. krakowskie, pow. sądecki, par. Jakubkowie; Krzepela I, s. 54; Litak, s. 149. Krzepela I, s. 48 notuje także wieś o tej nazwie w woj. lubelskim, dek. i pow. Urzędów, par. Modliborzyce. Jednak wg Spisu brak w tej parafii takiej osady.

⁴²² Staszów m., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, na granicy powiatów sandomierskiego i wiślickiego, par. w miejscu; Wiśniowski, wg indeksu; Spis, s. 312, 313. Przy tamtejszym kościele parafialnym rezydowało pięciu mansjonarzy. Być może chodzi tu o jednego z nich, prebendarza tamtejszego kościoła p.w. Duchy Św., Ignacego Strzałkowskiego; Siek, s. 82, 89.

⁴²³ Rudolf Kling, kaznodzieja niedzielny i gwardian w Stopnicy, zm. 1761 w wieku 43 lat, w zakonie 20; Mysłkowski, s. 75.

⁴²⁴ Lucjusz OFM Ref., wikariusz konwentu w Stopnicy, bliżej nieznanym.

⁴²⁵ Franciszek Listowski, konwertyta z judaizmu(?), bliżej nieznanym.

⁴²⁶ Piotr Kownaski, być może ten sam, który jako Kownacki h. Suchekownaty podpisał elekcję Augusta II z ziemi wiskiej; Boniecki, t. 12, s. 35.

⁴²⁷ Katarzyna Kuladzinska, bliżej nieznanym.

⁴²⁸ Antoni Czerwiński, konwertyta z judaizmu, bliżej nieznanym.

⁴²⁹ Franciszek Tomaszewski, stolnik wiślicki, bliżej nieznanym.

⁴³⁰ Józefa z Sołtyków, żona Adama Parysa (ok. 1740—1817), syna Jana, starosty winnickiego; PSB, t. 25, s. 229.

⁴³¹ Szymon OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznanym.

19 XI 1769 A. D. 1769 die 19 Novembris abiuravit haeresim Calvinisticam gen. Boguslaus Theodorus Ostrowski⁴³² et in ecclesia nostra s. synaxi refectus, qui 64 annorum seniculus veniens ex Sieczkow ad erudiendum in fidei articulis sub conventu nostro hospitium fudit, ubi repentino morbo correptus enixe exostulavit accelerationem suae sectae abiurationis. Quam cum fecisset in manibus mag. ven. p. Bonaventurae Stefanski, praedicatoris eiusdem con.⁴³³, laetus Deo ter optimo, maximo pro sua conversione grates debitas egit. Domum rediens in crastinum in praesentia sui parochi⁴³⁴ translatus est ad aeternitatem. Ita est. Fr. Stanislaus, guar. Reformatorem con. Stopnicensis⁴³⁵, mp.

15 II 1770 A. D. 1770 die 15 mensis Februarii fam. Marianna Mandzelowska, Mathiae et Susannae Mandzelowskie, campanariorum ecclesiae Calvinisticae in Sieczkow filia⁴³⁶, in ecclesia nostra Stopnicensi in assistentia patrum et fratrum abiuravit sectam Calvinisticam in manibus rev. p. Iosephi Sołtyk, praedicatoris dominicalis eiusdem conventus⁴³⁷, ab ipsoque ab haeresi absoluta. Istius praenominatae Mariannae pater, huiusmet ipsius sectae cultor, immediate ante peracta festa Natalium

25 XII 1769 Domini [25 XII 1769] fuit in civitate Szydłow, ubi stans in porta eiusdem civitatis vidensque transeuntes hinc inde milites confederatos, dixit haec verba: Poczekajcie kanalie katolicy, co wy teraz z nami robicie, to my z wami po tym będziemy robić. W tym punkcie jak go wzięło tłuc głową od muru do muru — w kilka godzin umarł⁴³⁸. Hoc fassa est ipsius filia sub tempus abitura-

⁴³² Bogusław Teodor Ostrowski, bliżej nieznanym. *Katwinistów Ostrowskich h. Korab zna Łukaszewicz II*, s. 416; *por. Akta synodów*, s. 581, 582.

⁴³³ Bonawentura Stefański, kaznodzieja w Stopnicy, bliżej nieznanym.

⁴³⁴ Franciszek Sokołowski, kanonik tarnowski 1749, dziekan pacanowski, proboszcz w Tuczepach w dek. Pacanów, do której to parafii należał Sieczków; *Stopnickie*, s. 325.

⁴³⁵ Stanisław OFM Ref., guardian w Stopnicy, bliżej nieznanym.

⁴³⁶ Maciej i Zuzanna Mandzelowscy, dzwonnicy zboru w Sieczkowie, i ich córka Marianna, bliżej nieznanym. *Przedstawicielej tej rodziny z początków XIX w., ewangelików, wspomina KR BUW II, wg indeksu.*

⁴³⁷ Józef Sołtyk, kaznodzieja niedzielny w Stopnicy znany jest także jako lektor w Krakowie i guardian pińczowski 1762 i 1782; *Kraków—kościół*, s. 154; *Pińczów—spis*, s. 29, 31; *Bar*, nr 5592.

⁴³⁸ Od listopada 1769 do stycznia 1770 konfederaci niepokoiłi załogi rosyjskie w Krakowie i w tej części Mało-

tionis suae haeresis. Ita est. Fr. Stanislaus Ref., guar. con. Stopnicensis.

29 V 1770 Anno eodem die 29 mensis Maii fam. Simon Kordbaur⁴³⁹, oriundus ex confiniis Moraviae et Silesiae, ditionis Austriacae, in ecclesia nostra Stopnicensi in praesentia patrum et fratrum ac multorum saecularium abiuravit sectam Lutheranam in manibus rev. p. Iosephi Sołtyk, praedicatoris dominicalis eiusdem con. ab ipsoque, ab haeresi, absolutus. Ita est. Fr. Stanislaus Ref., guar. Stopnicensis, mp.

17 X 1772 A. D. 1772 die 17 mensis Octobris Spiritus Divinissimi speciali illustratus gratia puer annorum aetatis 13 existens, parentum infidelium Gersonis et coniugis eius⁴⁴⁰ de villa Skrobaczow⁴⁴¹ filius, missus ab hisce parentibus ad civitatem Stopnicensem pro more illorum absolvenda devotione in die eorum cadentis festi iudicii, quod apellant hoc nomine⁴⁴². Tandem non parentum suorum infidelium, sed Patris aeterni, ipsius nempe Dei pulsantis per gratiam ad cor sui obsequens obtemperansque inspirationibus, adiit ecclesiam nostram Stopnicensem PP. Reformatorem (et hoc nemine illum ad hoc cogente vel inducente, ut suam nefariam deserens infidelitatem, hanc arripiant Romano-catholicam fidem, sine qua et hac unice unica quispiam [s. 32] salvari potest mortalium, sed spontanea et libera voluntate sua enixis baptizari exostulavit precibus). Cuius tam saluberrimo annuendo voluntatis desiderio imprimis receptus est in conventum nostrum et edoctus rudimenta fidei, et illa omnia, quae ad rite suscipiendam spectant baptismum, ac tandem post aliquot elapsos dies instructus in omnibus a rev. p. Venantio Andres, definitore habituali provinciae nostrae, pro tunc actuali professore s. theologiae mysticae⁴⁴³, post aliquotque^{-b1} elapsos dies

^{-b1} *Między wierszami bardzo małym modułem, być może inną polski; zob. W. Konopczyński, Konfederacja barska*, t. 1, Warszawa 1936, s. 360—364. *O antydysydenckich postawach zob. tamże, passim oraz t. 2, Warszawa 1938, s. 518—528; zob. też J. Krasicka, Kraków i ziemia krakowska wobec konfederacji barskiej, Kraków 1929, Biblioteka Krakowska, nr 68, s. 76 i n.*

⁴³⁹ Simon Kordbaur, bliżej nieznanym.

⁴⁴⁰ Gersonowie, Żydzi, bliżej nieznanym.

⁴⁴¹ Skrobaczów w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁴⁴² Jom Kippur, święto znane w Polsce także jako Sądny Dzień, obchodzone jest dziesiątego dnia miesiąca tiszri.

⁴⁴³ Wenantio Andres, guardian w Krakowie 1774—1775, zm. 1798 w Kętach mając 70 lat; *Kraków—działalność*, s. 176; *Mysłkowski*, s. 149.

baptizatus est in ecclesia nostra per pill. et adm. rev. d. Iosephum Bernatoski, pro tunc commendarium parochialis ecclesiae Stopnicensis⁴⁴⁴, die 6 Novembris, assumptis sanctorum in s. baptisate nominibus Georgii, Iosephi, Francisci cognomineque Skrobecki apellatus⁴⁴⁵. Patrini eius levantes eum de fonte baptismatis fuere pill. mag. d. Stanislaus Ostanski, colonellus exercituum⁴⁴⁶ et pill. mag. d. Cunegundis de Dydynscis Godaczewska, dapifera Chęciniensis⁴⁴⁷, assistentibus tamen huic actui pill. mag. d. Sebastiano Dębinski, picerna⁴⁴⁸, pill. mag. d. Elisabetha Wyzykoska⁴⁴⁹, pill. mag. d. Iosepho Wyzykoski⁴⁵⁰ ac tandem mag. d. Komnacka⁴⁵¹, nec non alio plebeio assistente populo. Hocque actum est in ecclesia nostra Stopnicensi PP. Reformatorum regimine guardianatus mag. ven. p. Georgii Oraczewski^{bm 452} die 6 Novembris a. D. ^{bn} 1772 ^{bn}. ^{bo} Ita est. Fr. Georgius Ref., guar. con Stopnicensis^{bo}.

6 XI 1772

24 VI 1774

19 VII 1774

A. D. 1774 die 24 Iunii advenit sponte Iudaeus de villa Owczary⁴⁵³. Hic in doctrina fidei Christiani structus, die 19 Iulii baptizatus est in hac nostra ecclesia ab adm. rev. d. Michaelae, vicario ecclesiae praepositoralis Stopnicensis⁴⁵⁴. Patrini eius fuere: Stephanus Kardynalski cum Catharina Marcinkowska et Simon

ręką wpisano iterum Or.; ^{bm} Pierwotnie Oraczeski, po czym nad s inną ręką dopisano w Or.; ^{bn-bn} Data zapisana słowami Or.; ^{bo-bo} Tą samą ręką, o której w przypisie bm.

⁴⁴⁴ Józef Bernatoski, komendarz stopnicki, bliżej niezany.

⁴⁴⁵ Gerson, konwertyta z judaizmu i jako taki Jerzy Józef Franciszek Skrobecki, bliżej niezany.

⁴⁴⁶ Uruski, t. 13, s. 66 zna Stanisława Ostąńskiego, w 1790 r. porucznika wojsk koronnych.

⁴⁴⁷ Kunegunda z Dydyńskich Godaczewska, stolnikowa chęcńska, bliżej niezana.

⁴⁴⁸ Sebastian Dembiński (Dębiński), syn Marcina h. Nieczuja, cześnik nowogrodzki 1774; Uruski, t. 3. s. 129; Boniecki, t. 4, s. 194.

⁴⁴⁹ Elżbieta Wyrzykowska, bliżej niezana.

⁴⁵⁰ Józef Wyrzykowski, bliżej niezany.

⁴⁵¹ Komnacka, bliżej niezana.

⁴⁵² Jerzy Oraczewski, guardian w Stopnicy, bliżej niezany.

⁴⁵³ Owczary w., dec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Busko; Spis, s. 401; Wiśniowski, s. 36.

⁴⁵⁴ Michał, wikariusz kościoła parafialnego w Stopnicy, bliżej niezany.

Marcinkowski cum Marianna Maciejowa⁴⁵⁵. Eidem baptizato nomen cognomenque inditum Jakub Owczarski⁴⁵⁶. Ita est. Fr. Georgius Ref., guar. con Stopnicensis.

15 IX 1780

A. D. 1780 die 15 Septembris abiuravit sectam Lutheranam in manibus mag. ven. p. Ildephonsi Mikuciński, guar. huius con. Stopnicensis⁴⁵⁷, Ioannes Horak⁴⁵⁸ oriundus ex Moravia, civitate Mistek⁴⁵⁹, artis pannificinariae iuvenis, in praesentia pill. rev. Antonii Żwan, officialis Wislicensis⁴⁶⁰, cum ac generosorum Ioannis Zielinski⁴⁶¹, Iosephi Łopaczewski⁴⁶², Pauli Bronicki⁴⁶³ ac aliorum multorum, statimque absolutus ab haeresi, sacramentis refectus et communioni Ecclesiae S. Romanae catholicae adnumeratus est. Ita est. Fr. Ildephonsus Ref., guar. con. Stopnicensis, mp.

28 IV 1782

A. D. 1782 die 28 Aprilis Iudaeus puer annorum octodecim, prius in fidei articulis et omnibus necessariis bene instructus, ab ill. rev. d. Stanisławo Kostka Mikuciński, commendario ac mansionario ecclesiae parochialis Stopnicensis⁴⁶⁴, in ecclesia hac nostra s. baptismi fonte initiatus est, nominibus impositis ei Antonius Iosephus Ciechanowski⁴⁶⁵ levantibus e s. fonte generosis dd. Antonio Paszkowski, oekonomo de Wituchowa⁴⁶⁶ et Elisabetha Wyrzykowska, assistentibus quoque generosis dd. Iosepho Żwan, iuvene⁴⁶⁷ et Elisabetha Brze-

⁴⁵⁵ Świadkowie chrztu, bliżej niezani.

⁴⁵⁶ Jakub Owczarski, konwertyta z judaizmu, bliżej niezany.

⁴⁵⁷ Ildefons Mikuciński, guardian stopnicki, bliżej niezany.

⁴⁵⁸ Jan Horak, konwertyta z luteranizmu, bliżej niezany.

⁴⁵⁹ Mistek, m. na Morawach, przy granicy Śląska; SgKP, t. 6, s. 503.

⁴⁶⁰ Antoni Żwan, doktor filozofii 1727, kanonik wiślicki 1744, prepozyt w Stopnicy od 1759 do 1784, w którym zm.; Stopnickie, s. 253; Pińczowskie, s. 456; Statuta, s. 386, 389.

⁴⁶¹ Jan Zieliński, bliżej niezany; por. Niesiecki, t. 10, s. 302-304.

⁴⁶² Józef Łopaczewski, bliżej niezany.

⁴⁶³ Paweł Bronicki, bliżej niezany.

⁴⁶⁴ Stanisław Kostka Mikuciński, komendarz i mansionariusz stopnicki, doktor filozofii 1764; Statuta, s. 418, 419.

⁴⁶⁵ Antoni Józef Ciechanowski, konwertyta z judaizmu, bliżej niezany.

⁴⁶⁶ Żnany jest Antoni Paszkowski h. Zadora, podstoli lubaczewski; Wielądko, t. 4, s. nb. Nie sposób jednak stwierdzić, czy to właśnie tego wymienia źródło. Wituchowa w., dec. i woj. poznańskie, dek. Lwówek, par. Kwilcz; Polska XVI w., t. 1, s. 28; SgKP, t. 13, s. 681.

⁴⁶⁷ Józef Żwan, krewny(?) Antoniego, prepozyta tamże, bliżej niezany.

zinska, virgine ⁴⁶⁸. Ita est. Fr. Euphrasius Ref., praesidens con. Stopnicensis ⁴⁶⁹, mp.

14 I 1786

A. D. 1786 die 14 Ianuarii praemisso consensu pill. et rev. d. Benedicti Trzebinski, canonici cathedralis Cracoviensis, iudicis surrogati ⁴⁷⁰ (cuius consensus originale hic inseritur) [s. 33] susceptus est ad conventum infidelis Iudaeus dictus Jakub vocatus ex bonis haereditariis pill. ac mag. d. Morstin, capitanei Skotnicensis ⁴⁷¹, traditus per d. Osmulski, ceconomum Smogorzoviensem ⁴⁷² breviter educatus, baptizatus est per adm. rev. p. Michałowski, exprovincialem ac rectorem collegii Cracoviensis Clericorum Regularium Matris Dei Scholarum Piarum ⁴⁷³ in assistentia adm. rev. d. Stanisłai Mikuciński, commendarii ecclesiae parochialis Stopnicensis. Cui neo-baptizato nomen et cognomen imposita sunt Michael Paulus Pardziński ⁴⁷⁴. Patrini fuere pill. mag. d. Michael Potulicki, capitaneus Borzechoviensis ⁴⁷⁵ cum pill. mag. d. Miroszewska, succameraria SMR ⁴⁷⁶.

13 VI 1787

⁴⁷⁰ Ita est. Fr. Dionysius Ref., guar. con. Stopnicensis ⁴⁷⁷.
A. D. 1787 die 13 Iunii baptizatus est Iudaeus annorum [] ^{bp} in ecclesia nostra, natione Połanecensi ⁴⁷⁸,

^{bp} Brak Or.

⁴⁶⁸ Elżbieta Brzezińska, bliżej nieznana.

⁴⁶⁹ Eufrazy OFM Ref., przełożony konwentu w Stopnicy, bliżej nieznany.

⁴⁷⁰ Benedykt Trzebiński, kanonik katedry krakowskiej instalowany 1781, sędzia surogat, zm. 1802; Łętowski, t. 4, s. 172—173.

⁴⁷¹ Joachim Morsztyn h. Leliwa, starosta skotnicki 1764; Lustracja 1789, wg indeksu; Uruski, t. 11, s. 275. Skotniki, zob. przypisy 10 i 20.

⁴⁷² Osmulski, zarządca dóbr smogorzowskich, bliżej nieznany. Smogorzów w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁴⁷³ Sebastian Michałowski (1720—1787), pijar, prowincjał 1777—1780, w zakonie lat 51; [Sz. Bielski], Vita et scripta quorundam e Congregatione Cler. Reg. Scholarum Piarum in provincia Polona professorum, Varsaviae 1812, s. 108—110, 230; J. Srutwa, Szkoła księży pijarów, DTKP, s. 561.

⁴⁷⁴ Jakub, konwertyta z judaizmu i jako taki Michał Paweł Pardziński, bliżej nieznany.

⁴⁷⁵ Michał Potulicki h. Grzymała, starosta borzechowski 1782; Uruski, t. 14, s. 309.

⁴⁷⁶ Helena, córka Stanisława Łętowskiego h. Ogończyk, podkomorzego krakowskiego, żona Fel'cjana Miroszowskiego, generała majora wojsk koronnych 1782; Uruski, t. 11, s. 24; Żychliński, R. 28, s. 55.

⁴⁷⁷ Dionizy OFM Ref., guardian stopnicki, bliżej nieznany.

⁴⁷⁸ Połanec, zob. przypis 149.

sumpto nomine Antonii ⁴⁷⁹ a die solemnitatis huius sancti ⁴⁸⁰, in praesentia multorum hominum et concursu populi ad solemnitatem confluentis, patrinis assistentibus pill. Rozycki, ensiferi ⁴⁸¹ et ill. de Sołtyk Parysowa, capitanea ⁴⁸². Ita est. Fr. Petrus de Alcantara Ref., guar. con. ⁴⁸³

29 XI 1787

Anno ut supra die 29 Novembris Stanislaus Kostka Mikucinski, commendarius ecclesiae parochialis Stopnicensis, baptizavit adultum seu potius senem proxime septuagenaria ab infidelitate Hebraica ad ss. fidem catholicam afflante Spiritus S. gratia conversum, de civitate Staszow advenam, nomine Andreas Nawrocki ⁴⁸⁴. Cuius patrini fuere gen. d. Casimirus Iosephus Brzeski ⁴⁸⁵ cum gen. d. Constantia Domanska ⁴⁸⁶, assistentibus gen. d. Iosephus Domanski ⁴⁸⁷ cum gen. d. Eleonora Brzeska ⁴⁸⁸, Stopnicenses.

10 II 1788

A. D. 1788 die 10 Februarii idem Stanislaus Mikucinski baptizavit iuvenem aetatis suae annorum circiter 12 ex infidelitate Iudaica, ad ss. catholicam conversum nominibus Raymundum de Pennaforte et Iosephum, cognominatum Dobrowski ⁴⁸⁹ a villa Dobrow ⁴⁹⁰, levantibus de s. baptismi fonte patrinis gen. d. Adalbertus

⁴⁷⁹ Żyd, konwertyta z Połańca i jako taki Antoni, bliżej nieznany.

⁴⁸⁰ 13 czerwca przypada święto Antoniego z Padwy, kapłana franciszkańskiego.

⁴⁸¹ Ludwik Różycki, miecznik bydgoski, właściciel dóbr Sieczków i kolator zboru w Grzymale; KR BUW I, wg indeksu; por. Wiśniowski, s. 148.

⁴⁸² Józefa z Sołtyków, żona Adama Parysa, syna Jana, starosty winnickiego (zob. przypis 430), właściciela Pacanowa, zm. po 1795; Uruski, t. 13, s. 222; Stopnickie, s. 254.

⁴⁸³ Piotr z Alkantary OFM Ref., guardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

⁴⁸⁴ Żyd ze Staszowa, konwertyta i jako taki Andrzej Nawrocki, bliżej nieznany.

⁴⁸⁵ Znany jest Józef Brzeski h. Starża, cześnik stężycki 1776 oraz ten sam(?), podsedek sandomierski 1778; Wielądko, t. 2, s. 722; Boniecki, t. 2, s. 172.

⁴⁸⁶ Konstancja Domańska, bliżej nieznana.

⁴⁸⁷ Józef Domański, bliżej nieznany.

⁴⁸⁸ Eleonora Brzeska, bliżej nieznana.

⁴⁸⁹ Konwertyta z judaizmu i jako taki Rajmund Józef Dobrowski, bliżej nieznany.

⁴⁹⁰ Dobrów w., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Tuczępy; Krzepela I, s. 252; Litak, s. 211.

⁴⁹¹ Wojciech Jaszewski, bliżej nieznany.

Jaszewski⁴⁹¹ de Oblekow⁴⁹² cum gen. d. Eleonora Brzeska de Stopnica, assistentibus adm. rev. d. Andrea Kantio Mikucinski, eiusdem ecclesiae parochialis Stopnicensis mansionario instituto⁴⁹³ cum gen. d. Marianna Horyznowa⁴⁹⁴ de Stopnica. Ita est. Fr. Martialis Ref., guar. con. Stopnicensis⁴⁹⁵.

24 VIII 1788 A. D. 1788 die 24 Augustii baptizatus est in ecclesia nostra ab adm. rev. d. Kalitynski, canonico collegiatae SS. Omnium⁴⁹⁶, Hebraeus olim Major^v vocatus nunc Vincentius Ignatius Bartholomaeus Rybicki⁴⁹⁷. Patrini fuere: mag. d. Wiktor, tribuni Cracoviensis filius⁴⁹⁸ cum mag. Susanna Remiszewska, capitanea Danczewska et mag. Carolus Remiszewski, capitaneus Danczewski⁴⁹⁹ cum Marianna Dembinska, tribuna Vislicensi⁵⁰⁰. ^{ao} Ita est. Fr. Blasius Ref., guar. con. Stopnicensis⁵⁰¹, mp.^{ao}

8 XII 1789 A. D. 1789 die 8 Decembris post meridiem in ecclesia nostra Iudaeus, chirurgus de Hungaria adveniens^{ba}, baptizatus est. Prius tamen bene instructus in fidei articulis et omnibus necessariis, et ab ill. rev. d. Stanislawo Kostka Mikucinski, commendario ac mansionario ecclesiae parochialis Stopnicensis, hoc s. baptismi fonte initiatus est, nomine imposito ei Thomas, Węgierski

^{ba} ad venians Or.;

⁴⁹² Obleków to przypuszczalnie zniekształcona nazwa wsi Oblekoń — diec. krakowska, dek. Opatowiec, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Swiniary; Spis, s. 375; Wiśniowski, s. 209.

⁴⁹³ Andrzej Jan Kanty Mikuciński, mansonariusz w Stopnicy, w 1772 r. uzyskał bakalaureat; Statuta, s. 428.

⁴⁹⁴ Marianna Horyznowa, bliżej nieznaną.

⁴⁹⁵ Marcjalis OFM Ref., gwarian w Stopnicy, bliżej nieznaną.

⁴⁹⁶ Kalitynski, kanonik kolegiaty Wszystkich Świętych, bliżej nieznaną.

⁴⁹⁷ Majer, konwertyta z judaizmu i jako taki Wincenty Ignacy Bartłomiej Rybicki, bliżej nieznaną.

⁴⁹⁸ Wiktor Bobrownicki h. Doliwa, bliżej nieznaną syn Antoniego, wojskiego mniejszego krakowskiego od 1785, zmarłego przed 11 listopada 1790; UWK, nr 470.

⁴⁹⁹ Zuzanna i jej mąż Karol Remiszewski, starosta danczewski, bliżej nieznaną. Być może był on zarządcą w Dańcach. Wieś ta, w pow. bialskim, par. Sławatycze, należała do sławatycckiego klucza prywatnych dóbr bialskich; SgKP, t. 1, s. 898.

⁵⁰⁰ Marianna z Jaworskich, żona Wincentego Dembińskiego h. Odrowąż, wojskiego mniejszego wiślickiego 1787; Uruski, t. 3, s. 139.

⁵⁰¹ Błażej OFM Ref., gwarian w Stopnicy, bliżej nieznaną.

cognomine⁵⁰². Patrini fuere de civitate Stopnicensi — primo mag. d. Brzyski cum Marianna Widawska, secundo Thomas Dzekanowicz cum d. Johanna, uxore d. Jochan, famuli ill. d. capitanei Stopnicensis⁵⁰³. Ita est.

25 XI 1795

A. D. 1795 die 25 Novembris in ecclesia nostra Stopnicensi ad aedes s. Mariae Magdalena, auctoritate delegata ab ill. Augustino Lipinski, vicario generali et officiali Cracoviensi⁵⁰⁴, mag. ven. p. Innocentio Broniewski, eiusdem con. guar.⁵⁰⁵ cuius delegationis instrumentum originale ingrossatum est libris metricis^{br} ecclesiae parochialis Stopnicensis ad aedes SS. Petri et [s. 34] Pauli apostolorum⁵⁰⁶. Et autem eiusmodi instrumentum tenoris sequentis:

Dilecte in Christo p. Innocenti! Autoritate apostolica suae reverendissimae celsitudinis episcopali delegata et per praelibatam suam reverendissimam celsitudinem nobis communicata, ut valeas a praefata Susanna professionem fidei catholicae recipere eamque servatis praescriptis ritualis ab haeresi absolvere⁵⁰⁷, et ad gremium s. Matris Ecclesiae reducere, plenam concedimus licentiam pro utroque foro valituram. Postquam autem dicta Susanna in s. catholica fide constituta fuerit, nec rapta exstiterit, etsi rapta fuerit dummodo in potestate raptoris non maneat, exploratoque utriusque videlicet Petri et Susanna⁵⁰⁸ oratorum mutuo consensu, ut eosdem dummodo illis nullum canonicum obstet impedimentum, super quo rigorosum instituat examina,

^{br} metrices Or.

⁵⁰² Zyd z Węgier, chirurg, konwertyta i jako taki Tomasz Węgierski, bliżej nieznaną.

⁵⁰³ Rodzice chrzestni, bliżej nieznaną. Starosta stopnicki to Elias z Granowa Wodzicki; Lustracja 1789, wg indeksu.

⁵⁰⁴ Augustyn Lipiński, wikariusz generalny in spiritualibus oraz ofiçał generalny krakowski, zm. 1814; Łętowski, t. 3, s. 253—254; PSB, t. 17, s. 387—388.

⁵⁰⁵ Innocenty Broniewski, prowincjał, gwarian w Stopnicy i w Bieczu 1809—1810, gdzie zm. 1811; Biecz, s. 253, 280, 284.

⁵⁰⁶ Księgi te nie zachowały się; zob. Z. Guldon, Księgi metrykalne z XVI—XVIII wieku w archiwach diecezjalnych w Kielcach i Sandomierzu, [W:] Dzieje Kielecczynny w historiografii Polski Ludowej. Baza źródłowa, pod red. tegoż oraz M. B. Markowskiego, cz. 1, Kielce 1987, s. 76—91.

⁵⁰⁷ Zob. przypis 34.

⁵⁰⁸ Piotr, Zuzanna akatoliczka oraz okoliczności jej konwersji, bliżej nieznaną.

omissis omnibus denuntiationibus sacramentaliter coniugere, matrimoniumque illorum adhibitis requisitis testibus benedicere possis. Facultatem concedimus, ad quem effectum dummodo oratores dioecesanii Cracovienses existant, aut vagorum nomine veniant, super quo theologos legere teneris⁵⁰⁹, et non alias nec aliter, Te in parochum utriusque praefatorum oratorum auctoritate ordinaria constituimus et deputamus. Volumus autem, ut facta benedictione matrimonii, nomina et cognomina sponsorum, et respective emissio fidei catholicae per sponsam, tum deputatio Tui in parochum, et fides matrimonii libris metricis^{br} ecclesiae parochialis loci inserantur, circa quos etiam praesens facultas conservetur, et testimonium celebrati matrimonii huiusmodi ad Nos deferatur. Datum Cracoviae die 20 mensis

20 X 1795

Octobris a. D. 1795.

Augustinus Lipinski, vicarius generalis et officialis Cracoviensis, mp. L.S.

Catharina acatolica annorum supra 15, filia Ioannis et Catharinae de Rüken⁵¹⁰ szef-capitaneorum degentium

⁵⁰⁹ Statut wrocławski z 1248 r. stanowił, iż bezprawne jest błogosławienie małżeństw obcych parafian, a stanowisko takie zajmowały również kolejne synody. Instrukcje z XV i XVI w. zakazywały błogosławienia małżeństw włościan. W tym duchu sformułowano też dekret „Tametsi” wydany na soborze trydenckim, do którego nawiązywały ustawy synodalne regulujące zawieranie sakramentu małżeństwa; m.in. W. Wójcik, „Prawa parafialne” według polskiego ustawodawstwa partykularnego do 1564 roku, [w:] tegoż, *Ze studiów nad synodami polskimi*, Lublin 1982, s. 87–90; K. Algermissen, *Eheschliessungsform*, LTK, Bd 3, kol. 557; M. Szyszczkowski, *Reformationes generales ad clerum et populum dioecesis Cracoviensis pertinentes*, Cracoviae 1621, s. 95, cap. XXIX „De matrimonio”; P. W. Fabisz, *Wiadomość o synodach prowincjonalnych i diecezjalnych gnieźnieńskich i o prawach Kościoła polskiego*, Kępno 1861, s. 232; W. Góralski, *Reforma trydencka w diecezji i prowincji kościelnej mediolańskiej w świetle pierwszych synodów kard. Karola Boromeusza*, Lublin 1988, wg indeksu. Nadto prawodawstwo Kościoła katolickiego kładło szczególny nacisk na obowiązek zawierania małżeństw przez dysydentów w świątyniach rzymskokatolickich. Świadectwem tego są m.in. rozporządzenia biskupów krakowskich: Konstantego Felicjana Szaniawskiego (1725, 1728), Jana Lipskiego (20 stycznia 1737 r., 21 czerwca 1737 r.), Andrzeja Stanisława Zatuskiego (1749); KR BUW I, nr 607, s. 32, nr 626, s. 58–59, nr 628, s. 60–61.

⁵¹⁰ Katarzyna i jej rodzice, Jan i Katarzyna z Rüken, bliżej nieznani.

inditionis^{bs} Oberkurfaltz civitate Negargemitensis in confiniis dioecesium Mannheim^{bt} et Ceilszen sita⁵¹¹, originem ducens, fecit professionem fidei catholicae publice in praefata ecclesia nostra Stopnicensi servatisque ab Ecclesia praescriptis ab haeresi absoluta est per eundem mag. ven. p. guar. Stopnicensem supradictum. His actis, quoniam praefata Catharina Rüken consentiens, abducta fuit ex domo parentum per Philippum annorum infra 33, Stanislai et Mariannae Bilinski, nobilium ex confiniis dioecesium Kiioviensis et Braclaviensis⁵¹², constituta est praepimis in loco tuto extra potestatem abductoris. Dein facto serio examine de libertate, voluntate ac mutuo consensu nulloque canonico impedimento reperto, eosdem vagantes per dioecesim Cracoviensem nulli vi fixum domicilium, aut animum figendi idem habentes, sacramentaliter coniunxit, matrimoniumque illorum benedixit praesentibus testibus Iosepho Wyzykowski nobili⁵¹³, Marianna Ziemblicka aequae nobili virgine⁵¹⁴ ac p. Honorio Zgoinski Ref., lectore artium⁵¹⁵ huic actui cum communitate assistente.

XI 1796

A. D. 1796 mense Novembri in ecclesia nostra ad aedes s. Mariae Magdalenae venit^{bu} pill. ac rev. d. Stephanus Sebastianus Rupniewski, canonicus cathedralis et iudex surrogatus Cracoviensis ac collegiatae Kielcensis canonicus, parochialium ecclesiarum in Gnoino et Bidziny praepositus⁵¹⁶. Ex Iudaismo conversum, iam

^{bs} in Ditionis Or.; ^{bt} Manchaim Or.; ^{bu} vaenitt Or., być może ze znakiem suspensji; ^{bv} opifa ze znakiem sus-

⁵¹¹ Neckargemünd, m. w *Wielkim Księstwie Badenii; Mannheim, m. tamże; Brockhaus' Konversations-Lexikon*, 4. Bd., Leipzig 1908, s. 239 (mapa); E. Förstemann, *Altdeutsches Namenbuch*, Bd. 1. Ortsnamen, München-Hildesheim 1967, kol. 1045. Mannheim i bliżej nieznane „Ceilszen” nie były jednak siedzibami diecezji. Być może chodzi tu o Zöllschen, w pobliżu Merseburga i Lützen, którą wspomina Ritter's *Geographisch-Statistisches Lexikon*, v. H. Lagai, Bd. 2, Leipzig 1883, s. 984. Lokalizacja, którą podaje źródło, nie jest ani ścisła, ani poprawna.

⁵¹² Filip oraz jego rodzice Stanisław i Marianna Bilińscy, bliżej nieznani, prawdopodobnie z Bilińskich h. Korczak(?) na Rusi. Tych wspominają Boniecki, t. 1, s. 233 i Wittyg, s. 32.

⁵¹³ Zob. przypis 450.

⁵¹⁴ Marianna Ziemblicka, bliżej nieznana. *Ziemblickich h. Półkoźcie wymienia Niesiecki*, t. 10, s. 169.

⁵¹⁵ Honorius Zgoński OFM Ref., lektor w Stopnicy, bliżej nieznany.

⁵¹⁶ Stefan Sebastian Rupniewski, kanonik katedry kra-

adultum aetatis suae annorum 32, virum de civitate Szydłow origine, professione opefabrili^{bv}, sartorem, modo recenter vocatum Stanislaum Stopnicki baptizavit, iuxta mandatum Christi Domini ac secundum ritum s. Ecclesiae catholicae, adhibitis solemniter consuetis ad baptismum s. caeremoniis. Cui impositum nomen sacrum Stanislaus Kostka⁵¹⁷. Levantes de s. fonte baptismi patrini fuere ill. mag. d. Iosephus de Granow Wodzicki, capitanei Cracoviensis et Stopnicensis filius⁵¹⁸ et mag. d. Marianna Kempnińska, vidua⁵¹⁹ de Folwarki⁵²⁰.

[s. 37]

29 XII 1801 A. D. 1801 die 29 Decembris Iudaeus, puer annorum circiter 18, in articulis fidei instructus, praevio consensu ill. rev. d. Adalberti Fortuński, decani Pacanoviensis⁵²¹, a rev. d. Paulo Kozłowski, commendario ac mansionario ecclesiae parochialis Stopnicensis⁵²², in ecclesia nostra PP. Reformatorum Stopnicensium baptizatus est. Impositum est ei nomen Michael Olszewski⁵²³, oriundus de villa Olszyny domini Racoviensis⁵²⁴. Patrini eius fuere mag. d. Kopycinski Nepomucenus⁵²⁵ cum mag. d. Ze-

pensji Or.

kowskiej od 1794, proboszcz w Gnojnie od 1784 do 1811(?), zm. 1816; Łętowski, t. 4, s. 20—21; Stopnickie, s. 94.

⁵¹⁷ Konwertyta z judaizmu i jako taki Stanisław Kostka Stopnicki, bliżej nieznanany.

⁵¹⁸ Józef z Granowa Wodzicki, syn Eliasza h. Leliwa, starosty stopnickiego 1752, krakowskiego 1783, który zm. 1805; UWK, nr 363; St. Wodzicki, Wspomnienia z przeszłości od roku 1768 do roku 1840, Kraków 1873, s. 14, 17, 19—21. Granów, z którego pisali się Wodziczcy, to wieś w pow. sieradzkim, w par. Stolec; SgKP, t. 2, s. 852.

⁵¹⁹ Marianna Kempnińska, bliżej nieznanana. Według wszelkiego prawdopodobieństwa spokrewniona lub też wdowa po I. Kępińskim, w 1786 r. dzierżawcy beneficjum plebańskiego w Stopnicy; CIP, I/3, nr 160. Z początkiem XIX w. Kępieńscy należeli do zboru ewangelickiego w Sielcu; Szefer, s. 213; KR BUW I, wg indeksu.

⁵²⁰ Folwarki w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁵²¹ Wojciech Fortuński, doktor filozofii 1766, dziekan pacanowski 1798, proboszcz w Kargowie; Statuta, s. 418, 420; Stopnickie, s. 173.

⁵²² Paweł Kozłowski, bakalareat 1770, komendarz stopnicki 1798, w 1824 r. wymieniony jako wikariusz tamże; Statuta, s. 424; Stopnickie, s. 254; ODO 1824, s. 123.

⁵²³ Konwertyta z judaizmu i jako taki Michał Olszewski, bliżej nieznanany.

⁵²⁴ Olszyny, prawdopodobnie część bliżej nieznananej osady, być może w okolicy Rakowa.

⁵²⁵ Jan Nepomucen Kopyciński h. Topacz, wiceregent grodzki nowokorczyński 1787, 1787—1793 pisarz grodu tamże; Boniecki, t. 11, s. 125.

browska, assistantibus mag. d. Zebrowski⁵²⁶ ac mag. d. Kopycinska. Ita est. Fr. Lucianus Ref., guar. con. Stopnicensis⁵²⁷.

13 VI 1802 A. D. 1802 die 13 Iunii Iudaeus, puer annorum circiter 15 oriundus de villa Białoborz⁵²⁸, conversus, in articulis fidei bene instructus baptizatus est in ecclesia nostra a rev. d. Paulo Kozłowski, commendario ac mansionario ecclesiae parochialis Stopnicensis. Impositum ei nomen Antonius Adalbertus Białobrzecki⁵²⁹. Patrini fuere rev. d. Andreas Mikucinski, mansionarius et vicarius Stopnicensis⁵³⁰ cum mag. Cunegunda Zarembina⁵³¹.

5 II 1809 A. D. 1809 die 5 Februarii conversus est ad Ecclesiam catholicam Romanam ex Lutheranismu Georgius Ohradzki⁵³², oriundus de villa Smielowice, circuli Cieszynensis⁵³³, ditionis SCM, qui fecit professionem fidei in manibus rev. p. Luciani Nowosielecki, custodis actualis provinciae BV Angelorum⁵³⁴.

21 V 1811 A. D. 1811 die 21 mensis Maii abiuravit schisma et fecit professionem fidei catholicae in manibus adm. rev. p. Felicis Janowski, guar. con. Stopnicensis⁵³⁵, Ioannes Sokołowski, Moscovita⁵³⁶, in praesentia communitatis Stopnicensis. Ita est. Fr. Felix Ref., guar. con. Stopnicensis, mp.

¹ Ex Lutheranismu¹

20 VI 1819 A. D. 1819 die 20 Iunii in ecclesia nostra baptizata est

⁵²⁶ Zebrowskich h. Jasieńczyk wymienia Spis szlachty, s. 299.

⁵²⁷ Lucjan OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznanany.

⁵²⁸ Białoborz lub Białoborze, w. w par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁵²⁹ Konwertyta z judaizmu i jako taki Antoni Wojciech Białoborski, bliżej nieznanany.

⁵³⁰ Zob. przypis 493.

⁵³¹ Kunegunda Zarembina, bliżej nieznanana.

⁵³² Smielowice (Smilowice), w. na Śląsku, pow. i obwód sądowy cieszyński; SgKP, t. 10, s. 886; R. Mrózek, Nazwy miejscowe dawnego Śląska Cieszyńskiego, Katowice 1984, s. 173.

⁵³³ Lucjan Nowosielecki znany jako gwardian w Pińczowie 1792—1794, 1797 oraz w Krakowie 1812—1813. W 1822 r. jako Nowosielski, emeryt w Stopnicy; Pińczów—spis, s. 31—32; ODO 1822, s. 114; Kraków—działalność, s. 176.

⁵³⁴ Feliks Janowski, gwardian w Krakowie 1801—1804, prowincjał od 1806, w 1811 gwardian w Stopnicy; DOD 1811, s. nłb.; Biecz, s. 18, 252; Kraków—działalność, s. 176; G. Wiśniowski, Prowincje reformackie w latach 1795—1815, ZFP, s. 154; Bar, nr 5357.

⁵³⁵ Jan Sokołowski z Moskwy, bliżej nieznanany.

nomine Iosepha et Carolina filia parentum nobilium Christophori et Carolinae Emalii Barchertow⁵³⁷ in Płocko⁵³⁸ nata a. 1816 die 18 Martii.

18 III 1816 Patrini fuere mag. d. Nicolaus Sicinski, capitaneus zandarmorum circuli Stopnicensis⁵³⁹ et Iosepha Zagrodzka⁵⁴⁰, assistentes Gregorius Baciewicz, iudex pacis in eodem circulo⁵⁴¹ ac Ludovica Rupniewska, virgo⁵⁴² de Sułkowice. Ita est. Fr. Eusebius Ref., guar. con.⁵⁴³

^{bw} Ex Calvinismo ^{bw}

23 V 1820 A. D. 1820 die 23 Maii ingens Ioannes Woycichowski, natione Hungarus⁵⁴⁴, divina aspirante gratia haereticam pravitatem publice in ecclesia s. Mariae Magdalenae PP. Reformatorum Stopnicii abiuravit atque ab eadem haeresi a rev. in Christo p. Eusebio Chruscicki, con. [s. 38] Stopnicensis guar., absolutum fuisse, fidemque catholicam amplexum eiusque professionem fecisse in praesentia adm. rev. Pauli Kozłowski, commendarii ecclesiae Stopnicensis, gen. Mathiae Sokołowski, colonelli veterani militiae exercitus Polonorum⁵⁴⁵, d. Francisci Brzozowski de Łusiec^{ap}, assessoris civitatis Stopnicensis⁵⁴⁶. Ita est. Fr. Eusebius Chrus[cicki]^{bx}, guar. con., mp.

1 V 1694 A. D. 1820 die 13 Iunii pill. rev. d. Mathias Dużyński, canonicus Sandomiriensis, praepositus ecclesiae Staszoviensis⁵⁴⁷, baptizavit ex pravitate Iudaica conversum

^{bw}—^{bw} Na marginesie inną ręką niż cały wpis, tą samą co wpis wyżej Or.; ^{bx} Chrus Or.

⁵³⁷ Józefa Karolina oraz jej rodzice — Krzysztof, Karolina Emalia Barchertowie, bliżej nieznanymi.

⁵³⁸ Płock, m. na Mazowszu.

⁵³⁹ Mikołaj Siciński, kapitan zandarmierii obwodu stopnickiego, bliżej nieznanymi.

⁵⁴⁰ Józefa Zagrodzka, bliżej nieznanymi.

⁵⁴¹ Grzegorz Baciewicz, sędzia pokoju powiatu stopnickiego, bliżej nieznanymi.

⁵⁴² Ludwika Rupniewska, bliżej nieznanymi, być może z Rupniewskich h. Szreniawa, których wymienia Spis szlachty, s. 210.

⁵⁴³ Euzebiusz Chruscicki, guardian w Stopnicy 1819—1820, którą opuścił najpóźniej w 1821, gdyż nie notuje go ODO 1821. Zm. 1826 w Kazimierzu; Sroka, s. 148.

⁵⁴⁴ Jan Woycichowski, Słowak lub Polak z Węgier, bliżej nieznanymi.

⁵⁴⁵ Maciej Sokołowski był podporucznikiem w drugim pułku piechoty od 16 września 1812 do 18 grudnia 1816 r., kiedy to opuścił wojsko; B. Gembarzewski, Wojsko polskie. Księstwo Warszawskie 1807—1814, Warszawa 1912, s. 64.

⁵⁴⁶ Franc szek Brzozowski, asesor stopnicki, bliżej nieznanymi. Łusiec, osada niezidentyfikowana.

⁵⁴⁷ Maciej Dużyński nie występuje w opublikowanych spi-

Iacobum Antonium Nawrocki⁵⁴⁸, ak annorum aetatis 22 ak, cuius patrini fuere ill. d. Ignatius Wielogłowski, marschalculus ad comitia Varsoviensis⁵⁴⁹, haeres bonorum Zborow⁵⁵⁰, cum ill. d. Marianna Wielogłowska, sua consorte⁵⁵¹. Ita est. Fr. Eusebius Chruscicki, guar. con., mp.

A. D. 1822 Iacobus Lewkowicz ex oppido Neo-Korczynensi oriundus, a Iudaismo ad fidem Romano-catholicam aspirans, anno aetatis suae 24 inchoans, ab ill. consistorio episcopali Kielcensi die 19 Maii 1822 a. numero 321 ad nostrum conventum Stopnicensem educandus, in misteriiis fidei et moribus Christianis destinatur ac de motivis talis transitus a commissione Cracoviensi examinatus Kielciis⁵⁵², a p. Erasmo Pieliarski, praedicatorre⁵⁵³ ut patre spirituali sibi assignato sufficienter instructus, tandem die 25 Decembris in solemnitate Nativitatis D. Iesu Christi uti in termino ab alta commissione die 30 Maii 1821 a. administrandum baptisma destinato.

Itaque cum concursu populi numerose congregato pill. adm. rev. d. Ludovicus Łętowski, praepositus Stopnicensis⁵⁵⁴, baptizavit praefatum Iacobum impositis ei nomine Stephanus et cognomine Grudziński⁵⁵⁵, levantibus mag. d. Ignatio Czarnowski, cussore^{by} districtus Stopni-

^{by} cassiero Or.

sach kanoników sandomierskich; nie jest też znany jako prepozyt staszowski.

⁵⁴⁸ Konwertyta z judaizmu i jako taki Jakub Antoni Nawrocki, bliżej nieznanymi.

⁵⁴⁹ Ignacy Wielogłowski zm. 1832 a.q.; Stopnickie, s. 229.

⁵⁵⁰ Zborów w., diec. krakowska, dek. Wiślica, woj. krakowskie, obwód i pow. stopnicki, par. Solec; Wiśniowski, s. 204—205; Koba-Ryszewska, s. 15—16; Olszewski, mapa.

⁵⁵¹ Marianna Wielogłowska, żona Ignacego, w 1832 r. odnotowana jako wdowa; Stopnickie, s. 229.

⁵⁵² Kielce m., diec. krakowska, stolica dekanatu i siedziba władz woj. krakowskiego; Olszewski, s. 19—20; Koba-Ryszewska, s. 14—16.

⁵⁵³ Erazm Pieliarski w elenchusach diecezjalnych zapisany jako Piekarski. Wg tych źródeł w Stopnicy dopiero w 1823 i 1824 r.; ODO 1823, s. 121; ODO 1824, s. 123. Nie notuje go ODO 1822, s. 114.

⁵⁵⁴ Ludwik Łętowski (1786—1868), kapłan 1818, proboszcz w Stopnicy po 1819 r., 1845 prekonizowany biskupem tytularnym Joppy, sufragan krakowski; SPTK, t. 2, s. 568—570; PSB, t. 8, s. 361—364.

⁵⁵⁵ Jakub Lewkowicz, konwertyta z judaizmu i jako taki Stefan Grudziński, bliżej nieznanymi.

censis⁵⁵⁶ et mag. d. Marianna de Dzykowscii Wojaskiewiczowa, assistentibus Ioanne Cantio Wojaskiewicz, possessore villae praeposituralis⁵⁵⁷ et Francisca de Sobecchiis Nowakowska⁵⁵⁸. Ita est. Fr. Crescentianus Ref., guar. con.⁵⁵⁹, mp.

8 IX 1824

A. D. 1824 die 8 Septembris baptizatus est quidam Iudaeus, natus in Kołaczkowice de gmina eadem⁵⁶⁰, annos aetatis 18 finiens. Szymek Szlamowicz die 18 Iunii anni currentis veniens ad monasterium nostrum, petiit ad fidem catholicam suscipi. Itaque officio circulari Stopnicensi delatus a mag. d. Zagrodzki, uti vulgo wojta gminy⁵⁶¹, -bz de motivis mutandi primam professionem examinatus, ad educationem in mysteriis fidei et bonis moribus in monasterio relictus. Ab assignato p. mag. ven. Erico Puchalski⁵⁶², patre spirituali, in his instructus ac tandem stabilitatem in arrepta religione catholica appromittens. Cum concessione ill. consistorii

3 IX 1824

episcopalis Kielcensis numero 310, die 3 mensis Septembris Kielciis data, in hac ecclesia nostra ad aedes s.

8 IX 1824

Mariae Magdalенаe Poenitentis die 8 mensis eiusdem baptizatus est ab ill. rev. d. Paulo Kozłowski impositis ei nominibus Iosephus a Cupertino et Thoma a Villanova, cognomine vero Dobrowolski⁵⁶³. Cum concursu populi patrini fuere ill. d. Iosephus Bukowiński⁵⁶⁴, possessor villae Czyżów⁵⁶⁵ et Helena Krainska⁵⁶⁶, assistentes d. Czerniakowski Antonius⁵⁶⁷ et Iosepha Mierzejow-

-bz examinatus Or.

⁵⁵⁶ Ignacy Czarnowski, kasjer powiatu stopnickiego, bliżej nieznanym.

⁵⁵⁷ Jan Kanty Wojaskiewicz, dzierżawca beneficjum plebańskiego, oraz jego żona Marianna z Dzikowskich, bliżej nieznanym.

⁵⁵⁸ Franciszka z Sobeckich Nowakowska, bliżej nieznanym.

⁵⁵⁹ Krescentiana Kasprzyckiego jako gwardiana w Stopnicy wymienia ODO 1822, s. 114 oraz ODO 1824, s. 123.

⁵⁶⁰ Kołaczkowice w., diec. i woj. krakowskie, dek. i obwód stopnicki, par. Janina; Wiśniowski, s. 51; Olszewski, mapa; Koba-Ryszewska, s. 15.

⁵⁶¹ Zagrodzki, wójt stopnicki, bliżej nieznanym.

⁵⁶² Eryk Puchalski przybył do Stopnicy w 1824 r. i przebywał tamże w roku następnym; ODO 1825, s. 103.

⁵⁶³ Szymek Szlamowicz, konwertyta z judaizmu i jako taki Józef Tomasz Dobrowolski, bliżej nieznanym.

⁵⁶⁴ Józefa Bukowińskiego h. Drogostaw, syna Józefa, wspominają Boniecki, t. 2, s. 242; Uruski, t. 2, s. 75.

⁵⁶⁵ Czyżów w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁵⁶⁶ Helena Krainska, bliżej nieznanym.

⁵⁶⁷ Antoni Czerniakowski, bliżej nieznanym.

ska⁵⁶⁸, Iacobus Krainski⁵⁶⁹ et Antonina Czerniakowska⁵⁷⁰. Ita est. Fr. Crescentianus Ref., guar. con., mp. [s. 39]

22 I 1827

A. D. 1827 die 22 Ianuarii Iudaeus annorum aetatis []^{bp} oriundus de villa Niedźwiedź prope Cracoviam⁵⁷¹, conversus, in articulis fidei bene instructus, baptizatus est in ecclesia nostra Stopnicensi a rev. d. Carolo Łokczewski, commendario ecclesiae parochialis Stopnicensis⁵⁷². Impositum ei nomen Adamus Niedźwiecki⁵⁷³. Patrini fuere mag. Vincentius Korczyński, dispositor Skrobaczoviensis⁵⁷⁴ cum mag. Francisca Herlinowa⁵⁷⁵, assistentibus: mag. Hilarione Herlin⁵⁷⁶ et Iulianna Korczyńska⁵⁷⁷, Valentinus Sławiński⁵⁷⁸ cum Angela Korczyńska⁵⁷⁹, virgine. Ita est. Fr. Narcissus Ref., guar. con. Stopnicensis⁵⁸⁰, mp.

16 V 1856

A. D. 1856 die 16 Maii venit ad conventum nostrum Stopnicensem Mosiek Fajwłowicz, Iudaeus, oriundus a Wodzisław⁵⁸¹, viduus annorum aetatis 37, habens testimonium de magistratu eiusdem oppidi, causa inveniendi alicubi famulatus. Revera autem me coram superiore aperuit secretum affinem sui adventus, quod velit amplecti religionem catholicam baptizarique. Susceptus proinde visus est ab omnibus morigerus, devotus, obsequio-

⁵⁶⁸ Józefa Mierzejowska, bliżej nieznanym.

⁵⁶⁹ Jakub Krainski, bliżej nieznanym. Zob. jednak Uruski, t. 8, s. 7 i Boniecki, t. 12, s. 145.

⁵⁷⁰ Antonina Czerniakowska, bliżej nieznanym.

⁵⁷¹ Niedźwiedź w., diec. i woj. krakowskie, dek. i obwód miechowski, par. w miejsu; Olszewski, mapa; Koba-Ryszewska, s. 16.

⁵⁷² Karol Łokczewski, jedyny wikariusz tamże w tym roku; ODO 1827, s. 117.

⁵⁷³ Konwertyta z judaizmu i jako taki Adam Niedźwiecki, bliżej nieznanym.

⁵⁷⁴ Wincenty Korczyński, zarządca skrobaczowski, bliżej nieznanym. Skrobaczów w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁵⁷⁵ Franciszka Herlinowa, bliżej nieznanym.

⁵⁷⁶ Hilarion Herlin, bliżej nieznanym.

⁵⁷⁷ Julianna Korczyńska, bliżej nieznanym.

⁵⁷⁸ Walenty Sławiński, być może ten sam, co wymieniony w Spisie szlachty, s. 226 Ignacy Walenty h. Nałęcz.

⁵⁷⁹ Aniela Korczyńska, córka(?) Wincentego i Julianny, bliżej nieznanym.

⁵⁸⁰ Narcyz Siekierski, wspomniany jako gwardian tamże w ODO 1827, s. 118.

⁵⁸¹ Wodzisław m., diec. kielecko-krakowska, dek. Jędrzejów, gubernia radomska, pow. kielecki; Olszewski, mapa; Koba-Ryszewska, s. 18; St. Marcinkowski, Miasta Kielecczyzny. Przemiany społeczno-gospodarcze 1815—1869, Warszawa—Kraków 1980, wg indeksu.

- sus, pacificus. Doctrinam Christianam facilliter percepit ac didicit, sciebat enim legere et scribere Polonice. Obtentam domum facultate ill. consistorii generalis Kielcensis de die 9 mensis Decembris anno ut supra numero 1376 ac alti regiminis gubernii Radomiensis de die 3 XII 1856 3 Decembris a. c. numero 84172 baptisandi eundem, ego infrascriptus superior conventus in ecclesia nostra in pleno concursu populi die 22, qua indicet Dominica die quadragesima, baptizavi praefatum Mosiek nomine Paulum Fajwlowicz⁵⁸² 1857 anno. Regimen quippe civile prohibuit mutare cognomen familiae. Patrini fuere mag. Thomas Wołoszanski cum consorte sua Edmunda de Fibich⁵⁸³, haeredes in Pęczelice, Szczaworysz⁵⁸⁴, Owczary⁵⁸⁵, quique acceperunt statim neobaptizatum ad obsequia in bonis suis. Ita est. Fr. Dionysius Milewczyk Ref., guar. con Stopnicensis⁵⁸⁶, mp.
[s. 40]
- 24 V 1863 A. D. 1863 die 24 Maii, in ipsa solemnitate Pentecostes dicta, Iudaeus nomine Gimsvel Notowicz, annorum 26 aetatis, oriundus in villa Biechow⁵⁸⁷, in articulis fidei catholicae bene instructus, baptizatus est in ecclesia parochiali per adm. rev. d. Antonium Gawroński, pro tunc commendarium ecclesiae⁵⁸⁸. In baptismo accepit nomen Petrus⁵⁸⁹. Patrini autem eius fuere mag. Hassman, doctor medicinae⁵⁹⁰ et mag. Słuchowska⁵⁹¹. Ita est. Fr. Innocentius Ref., vicarius⁵⁹².

⁵⁸² Mosiek, a jako katolik Paweł, Fajwlowicz, bliżej niezany.

⁵⁸³ Tomasz Wołoszański i jego żona Edmunda z Fibichów, bliżej niezani.

⁵⁸⁴ Pęczelice w., par. Szczaworyż; zob. przypis 33.

⁵⁸⁵ Zob. przypisy 294, 453.

⁵⁸⁶ Dionizy Milewczyk, gwardian w Pińczowie 1841—1843 i w Stopnicy w 1856 r., ostatni prowincjał małopolski, zm. 1869; B. Brzuszek, *Działalność pisarska i wydawnicza franciszkanów—reformatów (1772—1970)*, ZFP, s. 258; *Pińczów—spis*, s. 32—33; DOD 1856, s. 63; Bar, nr 5457.

⁵⁸⁷ Zob. przypis 103.

⁵⁸⁸ Alojzy Antoni Rawa Gawroński, ur. 1819, kapłan 1862, w 1863 r. wikary w Stopnicy, następnie dziekan stopnicki; *Stopnickie*, s. 255; ODO 1863, s. 59.

⁵⁸⁹ Gimsvel, a jako katolik Piotr, Notowicz, bliżej niezany.

⁵⁹⁰ Wiktor Hassman, lekarz szpitala powiatowego w Stopnicy.

⁵⁹¹ Słuchowska, bliżej niezana.

⁵⁹² Innocenty Boniszewski; DOD 1863, s. 72.

WALDEMAR KOWALSKI

The Stopnica register of conversions of the 17th—19th cent.

Summary

The register that has been published here lists 169 persons who joined the Roman-Catholic Church in the years 1655—1863 thanks to the Franciscans — the Reformati of their cloister at Stopnica, a small town in western Little Poland. The source is a contribution to studies on the decadent stage of the Reformation in that area, and it also testifies to this part of the Order's cure of souls which was particularly important for the Brethren.

A little more than 40 p.c. of conversions occurred in the first three decades. The converts of these times were above all the local nobility and its dependants, mostly the former confessors of Calvinism, and, moreover, few Orthodox, Lutherans and Socinians. From the end of the 17th century plebeians of different occupations and nationalities, including German speaking ones, prevailed and the group of ex-Lutherans were increasing. The relatively small number of Jews were not getting noticeably larger until the close of the 18th century.

The acts of adopting the new faith were usually solemn ceremonies which resulted from the importance of conversion to the Church, the attachment to celebrating and the trust in its propaganda values. The law that prohibited a reduplication of a baptism, regardless of a confession in which it was once dispensed, was observed. The source also shows how the pertinent precepts given by theologians were adapted to teaching, in which a miracle was used as a polemic argument.

The part of the source that deals with the facts which had taken place before October 19, 1677 was made up as a fair copy. The developed, detailed narrative makes this part very similar to chronicles and diaries of those times. From the above date the list was continued as a usual church register, so it is composed of different hands' inscriptions, which was the common practice of the Franciscan Orders in Poland.

Translated by Waldemar Kowalski

Indeks obejmuje jedynie osoby wymienione w źródle. Reformatów wzmiankowanych jedynie z imienia wyróżniono pośród innych tak zapisanych skrótem ref. W przypadku, gdy dane nazwisko znane jest skądinąd w innym brzmieniu, odesłano do tej odmiany, którą podaje źródło.

- Abrahamowicz Stanisław 225, 233
 Abramowicz zob. Abrahamowicz
 Abramowiczowa Zuzanna 233
 Adam 223
 Aksakowa Katarzyna 261
 Andres Wenanty 269
 Andrzej, Węgiel (?) 222—223
 Anna 233
 Antoni 254
 Antoni 272—273
 August II 253
- Baciewicz Grzegorz 280
 Barabas Kulyski Teodor 234
 Barabasz zob. Barabba
 Barabba Jan 234
 Barchert Józefa Karolina 279—280
 Barchert Karolina Emalia 280
 Barchert Krzysztof 280
 Barnaba, ref. 262, 263, 264, 265, 266
 Baroci Michał 244
 Baühmes Michał 241
 Beniamin zob. Wawrzyniec
 Bernard, ref. 265
 Bernatoski Józef 270
 Bernhort Jan Jerzy 259
 Betezyński Wojciech 227
 Bętkowski Antoni 253—254
 Białobrzęski Antoni Wojciech 279
 Bidzińska 241
 Bidziński Stanisław 240—241
 Bidziński Stefan 241
 Bidziński Stefan 246
 Bilińska Marianna 277
 Biliński Filip 277
 Biliński Stanisław 277
 Błażej, ref. 274
- Bobrovicius Hiacynt 216
 Bobrownicki Hiacynt zob. Bobrovicius
 Bobrownicki Wiktor 274
 Boniszewski Innocenty 284
 Borek 255
 Borkowski 263
 Borkowski Stanisław 237
 Boroski Nietyksa Karol 257
 Boruch 216
 Brach Michał 262
 Branicki Albrecht 232
 Branicki Jan Klemens 231, 232
 Brank Lucjusz 259
 Brant zob. Brank
 Bronicki Paweł 271
 Broniewski Innocenty 275
 Bronikowska Anna 252
 Brzeska Eleonora 273, 274
 Brzeski Józef Kazimierz 273
 Brzezińska Elżbieta 271—272
 Brzozowski Franciszek 280
 Brzyski 275
 Bukowiński Józef 282
 Bystrzycki Elekt 266
- Celestyn, ref. 261
 Celiński Maciej 254, 255
 Cerkas Stefan 224
 Choeccius Krystyn 231
 Chomentowski zob. Chomotowski, Chomontowski
 Chomętowski zob. Chomotowski, Chomontowski
 Chomontowski Piotr 222, 228
 Chomontowski Zbigniew zob. Chomontowski Piotr

- Chomotowski Michał 250
 Chruścicki Euzebiusz 280, 281
 Chwewdowicz Jan 231
 Ciechanowski Antoni Józef 271
 Cimińska Zofia 222
 Ciszkowski zob. Ciszowski
 Ciszowski Tyburey 221
 Czarniecki Olbracht (?) zob. Braniccki Albrecht
 Czarnowski Ignacy 281
 Czartoryski Stanisław Kostka 263, 266
 Czerniakowska Antonina 283
 Czerniakowski Antoni 282
 Czerwiński Antoni 267
- Damaracki Tomasz 238
 Daniel N. 246
 Dawid zob. Jan, Tatar
 Deganus Bonifacy 263, 264, 266
 Dembińska Marianna 274
 Dembiński zob. Dębiński
 Dębicka Krystyna 235—236
 Dębicka Zofia 220
 Dębicki Krzysztof 238, 245
 Dębicki Marcin 226, 227
 Dębiński Józef 262
 Dębiński Michał 244
 Dębiński Sebastian 270
 Dionizy, ref. 258
 Dionizy, ref. 272
 Dobbert Erdmann 258
 Dobbert Teofil 258
 Dobbert Zofia 258
 Dobertin Ewa Zofia 258
 Dobrowolski Józef Tomasz 282
 Dobrowolski Rajmund Józef 273
 Domańska Konstancja 273
 Domański Józef 273
 Doński Tomasz 251
 Dorstrom Piotr 253
 Drozdowska Hendzlinowa Anna Maria 250
 Drozdowski Stefan 251
 Druw Jan 262
- Dublański Kazimierz 244
 Dunin Karwicki zob. Karwicki
 Dunin Żabiński zob. Żabiński
 Dużyński Maciej 280
 Dydyńscy 270
 Dziekanowicz Tomasz 275
 Dziełowska 230
 Dziełowski 230
 Dzikowscy 282
 Dziuli Michał 260
 Dziuli Stanisław 247
- Elizanowski Jan 243
 Eufrazy, ref. 272
 Elżbieta 233
 Elżbieta z Kątów 235
- Fajwłowicz Mosiek Paweł 283—284
 Felderin Elżbieta 258
 Felderin Reginald 258
 Fibich Edmund 284
 Fliańković Samuel 255
 Firlej Andrzej, s. Andrzeja 228
 Firlej Andrzej, s. Jana 228
 Firlejowa Barbara 221, 225
 Florian, ref. 266
 Foliman Jan 253
 Fortuński Wojciech 278
 Franciszek 225
- Gawroński Rawa Alojzy Antoni 284
 Gazda Andrzej 230
 Gerson zob. Skrobecki
 Gersonowie 269
 Godaczewska Kunegunda 270
 Gołuchowski Jan 245
 Gołuchowski Józef 263
 Grabiński Jan 263
 Grabkowska Teresa zob. Łukowska Teresa
 Grabkowska Zofia 211, 212, 213, 214, 215, 218, 225
 Grabkowski Wojciech 212
 Grocholski Antoni 257
 Grodecka Anna 234

Gromacki Stefan 246
 Grudziński Stefan 281
 Grybel Krystian 253
 Grzebiński Martynian 231
 Gussikovius Wojciech 244, 245
 Guzikiewicz zob. Gussikovius
 Guzikovius zob. Gussikovius

Hassman Wiktor 284
 Heinlyman Jan Jerzy 258
 Helbink Anna 256
 Herlin Hilarion 283
 Herlinowa Franciszka 283
 Honicki 221
 Horak Jan 271
 Horyznowa Marianna 274
 Hoysowna Anna 266
 Hrynieviccius Franciszek 248, 260

Idrys zob. Maciej
 Igrzalovius Wojciech 241
 Illezharzy Gabriel 229, 230
 Illyeshazy zob. Illezharzy
 Innocenty XI 240

Jakub zob. Pardziński
 Jakub Gdańszczanin 229
 Jakobowski Jakub 263
 Jan 225
 Jan, Tatar 242
 Janowski Feliks 279
 Janowski Jan 215
 January, ref. 255
 Januszewski Kazimierz 248
 Jasiński Jan 227
 Jaskulski Stanisław 257
 Jastrzębski Franciszek 246, 248, 250
 Jastrzębski Kapistran 246
 Jaszewski Wojciech 273—274
 Jaykowski 226
 Jeratkowski Grzegorz 262
 Jerzy II Rakoczy 221
 Jezierski Paweł 218, 220, 221, 223, 224, 225, 230
 Jochan 275

Johanna 275
 Józefowa Róża zob. Anna

Kaczorkovius Józef 254
 Kaczorkowski Antoni 263
 Kalityński 274
 Kalwin Jan 213, 239, 244
 Kałuski Andrzej 259
 Kamiński Maciej 248
 Kamodzieński Arnolf 257
 Kań Jakub 252
 Kardynałski Stefan 270
 Karp Ernest 223
 Karwicki Dunin Andrzej 242, 245
 Karwicki Dunin Stanisław 242
 Kasprzycki Krescentian 282, 283
 Kempieńska Marianna 278
 Kettler Jakub 240
 Kin Krystian 260
 Kling Rudolf 267
 Knap Jan Krzysztof 266
 Kobska Krystyna 247
 Komnacka 270
 Komornicka Anna 214
 Komornicka Zofia 227
 Komornicki Hieronim 215, 223
 Komornicki Hieronim Michał 227, 230, 233, 238
 Komorowska Krystyna 214
 Komorowska Zuzanna 213
 Komorowski Jan 214
 Komorowski Jerzy 218, 219, 220
 Komorowski Jerzy Kazimierz 220
 Konrad, ref. 256
 Kopycińska 279
 Kopyciński Nepomucen 278
 Korczyńska Aniela 283
 Korczyńska Julianna 283
 Korczyński Wincenty 283
 Kordbaur Szymon 269
 Kosteccius Leonard 247
 Kostecki Stanisław 243
 Kotarski Jakub 222
 Kowalski Wojciech 249
 Kownaski Piotr 267

Kozikovius Barnaba 245, 246
 Kozłowski Paweł 278, 279, 280, 282
 Kozmicius Bonifacy 234
 Koźmicki zob. Kozmicius
 Koźmiński zob. Kozmicius
 Kraińska Helena 282
 Kraiński Jakub 283
 Krasuski Ludwik 266
 Krizek Mikołaj 230
 Kryleński Aleksander 251
 Kuladzińska Katarzyna 267
 Kulyski Barabas Teodor zob. Barabas Kulyski
 Kwintowicz Franciszek 217, 226

Lanckoroński Franciszek 243, 245
 Lanckoroński Józef 256
 Lanckoroński Wawrzyniec 251, 260
 Lasocina Marianna 245
 Lasocka Zofia 231
 Lehcarius Jerzy 240
 Lembik Andrzej 251
 Lenartówna Dorota 266—267
 Lesiecka Marianna 239
 Lewkowicz Jakub zob. Grudziński Stefan
 Lidelovius Tyburcy 240, 241
 Lipiński Augustyn 275, 276
 Listowski Franciszek 267
 Lubański Antoni 251
 Lubieniecki Ludwik 256, 257
 Lubsiewicz Jan 264
 Lucjusz, ref. 267
 Luter Marcin 217, 218, 219, 225, 231, 240, 246, 253

Łętowski Ludwik 281
 Łokczewski Karol 283
 Łoniowska Jadwiga 244
 Łopaczewski Józef 271

Maciej 260
 Maciej, ref. 266
 Maciejowa Marianna 271
 Mahomet 251

Maier Felicjan 264
 Majer zob. Rybicki
 Małcki Jan 260
 Mandzelowska Marianna 268
 Mandzelowska Zuzanna 268
 Mandzelowski Maciej 268
 Marchocki Mikołaj 234
 Marcin, ref. 259
 Marcinkowska Katarzyna 270
 Marcinkowski Szymon 270—271
 Marcjalis, ref. 274
 Markiewiczowa Helena Antonina 265
 Markiewiczówna Anna 265
 Marmulewicz Jan 261—262
 Mateusz 247
 Matiaszewski Emeryk 254—255
 Maykiewicz Zygfryd 262
 Meriasse zob. Elżbieta
 Mezenscius Florian 247
 Michalski Franciszek 229
 Michał 270
 Michał N. 239
 Michał N., Duńczyk 229
 Michałowski Andrzej 250
 Michałowski Sebastian 272
 Mierzejowska Anna 247
 Mierzejowska Józefa 282—283
 Mikuciński Andrzej Jan Kanty 274, 279
 Mikuciński Ildefons 271
 Mikuciński Stanisław Kostka 271, 272, 273, 274
 Mikulski Franciszek 257
 Milewicz Dionizy 284
 Miller Henryk 266
 Mir 255
 Miroszewska Helena 272
 Mojżesz zob. Wojciech
 Morstin Joachim 272
 Morsztyn Władysław 228
 Morsztynowa Helena 263
 Moskorowski Stanisław 227—228
 Moskorzewski, Moskorzowski zob. Moskorowski
 Myczkowski Hipolit 212—213

Myśliński Marcin 243
 Nasanadziic Wojciech 255
 Nawrocki Andrzej 273
 Nawrocki Jakub Antoni 281
 Nayman Barnaba 266
 Nidelbergierowa Marianna Elżbieta 251
 Niderdoffer Jan 257—258
 Niderdoffer Marianna 258
 Niderdoffer Rupert 258
 Niedźwiecki Adam 283
 Niedźwiecki Andrzej 224, 225
 Nizańkiewicz zob. Nizinkovius
 Nizinkovius Marian 230, 231
 Norwat Marcin 230
 Notowicz Gimsvel Piotr 284
 Nowakowska Franciszka 282
 Nowakowski Andrzej 254
 Nowosielecki Lucjan 279
 Nowosielecki, Nowosielski zob. Nowosielecki
 Oborski Mikołaj 222
 Ochocki Franciszek 264
 Ogrzalovius zob. Igrzalovius
 Ohradzki Jerzy 279
 Okoński Andrzej 223
 Olszewski Michał 278
 Olszowska Petronela 237
 Oraczewski Jerzy 270, 271
 Osmulski 272
 Osolenski 255
 Ossoliński Antoni 255, 262
 Ostański Stanisław 270
 Ostrowski Bogusław Teodor 268
 Ovaniszevius Elekt 260
 Owczarski Jakub 270—271
 Ożarowska Teofila 248—249
 Ożarowski Mieczysław Konstanty 249
 Ożarowski Władysław 234
 Ożarowski Wojciech 228
 Pardziński Michał Paweł 272
 Parysowa Józefa 267, 273
 Paszkowski Antoni 271
 Paweł, (?) Węgier 230
 Pawłowska Ewa 233—234
 Perowicz Tomasz 253
 Perowski Wawrzyniec 219
 Pętkówna Elżbieta 230
 Piasecka Alojza 245
 Piasecki Remigian 245
 Pieglowska Eleonora 265
 Pieglowska Salomea 252, 254
 Piekarski zob. Pieliarski
 Pieliarski Erazm 281
 Pignatelli Antoni 226, 229
 Piotr 275
 Piotr, ref. 273
 Piotrowski Antoni 247
 Piskovius Bernardyn 221
 Pitkowski Jan 249
 Polański Jan 223, 224
 Polatowski Innocenty 239—240
 Porębscius Leon 247, 253
 Porębski zob. Porębscius
 Potocka Aleksandra 239
 Prokop 230
 Puchalski Eryk 282
 Radziwiłłowa 246
 Rakoczy zob. Jerzy II Rakoczy
 Rapp Ernest (?) zob. Karp
 Rawa Gawroński zob. Gawroński
 Rawa
 Rebel Kandyd 249
 Redzwick Jakub 245
 Reichstein Jan Krzysztof 255
 Remer zob. Römer
 Remiszewska Zuzanna 274
 Remiszewski Karol 274
 Reydes Jerzy 232
 Rokiety Grzegorz 241
 Rola Eufrazy 249
 Römer Apolonia 258
 Römer Józef 258
 Romer Tomasz 265
 Romerowa 265
 Rosońkiewicz Dionizy 239

Różycki Andrzej 261
 Różycki Ludwik 219, 220, 233
 Różycki Ludwik 273
 Rūken Jan de 276
 Rūken Katarzyna de 276
 Rūken Katarzyna de. c. Katarzyny 276—277
 Rupniewska Ludwika 280
 Rupniewski Stefan Sebastian 277
 Rusin (?) Stanisław zob. Stanisław, Rusin
 Rusocki Marcján 264
 Ruszewic Jerzy 240
 Rutkowski Antoni 251—252
 Rybicki Wincenty Ignacy Bartłomiej 274
 Rychłowski Franciszek 219, 220, 222
 Ryznerówna Anna 261
 Rzewuski Tyburcy 229
 Rzewuski Walerian 215, 216, 217, 218, 229, 232, 234, 235, 237, 238
 Sater Jan 249—250
 Schtadler Jan 248
 Szczerbicki Andrzej 241
 Seweryn, ref. 255
 Siciński Mikołaj 280
 Sieciechovius Polikarp 248, 250, 251, 252
 Sieciechowski zob. Sieciechovius
 Siedlecka 265
 Siedlecki 265
 Sierakowski 230
 Skierski Tomasz 256
 Skrobecki Jerzy Józef Franciszek 270
 Slaski Franciszek 264
 Sławiński Walenty 283
 Słomicius Norbert 239
 Słomnicki zob. Słomicius
 Słowiński Jan 252
 Słuchowska 284
 Smid Andrzej 243
 Smoyski Józef 237
 Sobecy 282
 Sokołowska Anna 238
 Sokołowski 238
 Sokołowski Jan 279
 Sokołowski Maciej 280
 Soltyk Józef 268, 269
 Soltykowie 273
 Sostowski Antoni 265
 Stadnicki Jan 265
 Stanisław, ref. 268, 269
 Stanisław, (?) Rusin 213
 Stankar Jan 259
 Stefański Bonawentura 268
 Stoinski 254
 Stopnicki Stanisław Kostka 278
 Streyski Wilhelm 259
 Struś Daniel 218, 219, 220
 Struś Daniel, s. Daniela 219, 220
 Stykadzki Klemens 262
 Szaniawski Konstanty Felicjan 256
 Szarchf Jan 266
 Szatyń Piotr 260
 Szlamowicz Szymek zob. Dobrowolski Józef Tomasz
 Sztadler zob. Schtadler
 Sztenberg 265
 Szulc Henryk 245
 Szwarcin Krystyna 264
 Szydłowski Wojciech 248
 Szymon, ref. 267
 Słiwiński Stanisław 254
 Swiechowska Zofia 217, 218, 224
 Swiechowski Andrzej 224
 Święcański Bonawentura 222, 225, 226, 227, 228, 229
 Tarło Karol 241, 244, 245
 Tarło Karol, wnuk Karola 258, 259
 Tarłowa Józefa 264
 Tarłowa Zofia 242
 Tarnowski Jan Stanisław Amor 224, 225
 Tauber Bonawentura 259
 Tomaszewski Franciszek 267
 Tomicka Beata Konstancja 238, 240
 Tomicki Jan 239

- Trzebiński Benedykt 272
 Trzeciński Marcin 263
 Turski Józef 231
- Ukraiński Jan 214, 215
 Unrug zob. Unruk
 Unruhe zob. Unruk
 Unruk Joanna Florentyna de 262
 Urbanides Stefan 233
- Vidoni Piotr 223
 Vitetberg Rupert 253
- Wawrzyniec 244—245
 Wąsiewicz Stefan 231
 Weliński Henryk 246
 Wengin Katarzyna 264
 Węgier (?) Paweł zob. Paweł, (?)
 Węgier
 Węgier (?) Andrzej zob. Andrzej, (?)
 Węgier
 Węgierski Tomasz 274
 Węglowska Katarzyna 261
 Węglowski Wojciech 261
 Węgrzynowicz Wojciech 225, 232, 233
 Węgrzynowicz Józef 265
 Widawska Marianna 275
 Wieczorek Dawid 262
 Wielogłowska Marianna 281
 Wielogłowski Ignacy 281
 Wieyski 239
 Wilcevius Bernardyn 222
 Wincenty, ref. 250, 251, 252
 Wiswicius Ignacy 243
 Wodzicki Elias 275, 278
 Wodzicki Józef 278
 Wojakowski Hieronim 223
 Wojaskiewicz Jan Kanty 282
 Wojaskiewiczowa Marianna 282
 Wojciech 259
- Wojciech (Mojżesz) 227
 Wojciech, ref. 252
 Wolmar Jan 263
 Wolski Franciszek 213
 Wolski Jan 225
 Wolkowski Stefan 238
 Wołoszańska Edmunda zob. Fibich
 Edmunda
 Wołoszański Tomasz 284
 Woycichowski Jan 280
 Wrona Zygmunt 224
 Wyrzykowska zob. Wyzykoska
 Wyrzykowski zob. Wyzykoski
 Wyświęcicki zob. Wiswicius
 Wyzykoska Elżbieta 270, 271
 Wyzykoski Józef 270, 277
- Zacherla Jan 257
 Zagrodzka Józefa 280
 Zagrodzki 282
 Zarembina Kunegunda 279
 Zboski Bogusław 218
 Zebrzydowska Anna 260
 Zgoiński Honoriusz 277
 Zieliński Jan 271
 Ziemblicka Marianna 277
 Zimler Jan 233
 Zolnay Jan 230—231
 Zuzanna 275
 Zycinski 265
 Zygler Paweł 254
 Zygmunt, ref. 250
 Zygmunt, ref. 259
- Zabiński Dunin Krzysztof 246
 Żebrowska 278—279
 Żebrowski 279
 Żwan Antoni 271
 Żwan Józef 271

INDEKS GEOGRAFICZNY

Indeks obejmuje jedynie część źródłową. Hasła główne podano wg obecnie przyjętej pisowni. Ważniejsze odmiany nazw, znanych skądinąd w odmiennym brzmieniu, odnotowano w postaci hasel odsyłaczowych. Pominięto hasła „Polska”, „Stopnica”, jak również formy przymiotnikowe występujące w tytułaturze lub określające miejsce pochodzenia.

- Berlin 258
 Beszowa 237
 Białoborz 279
 Biechów 229, 284
 Bilsko 267
 Bończa 246
 Brandenburgia 262
 Busko 261
- Carstwo Rosyjskie zob. Moskiewskie
 Państwo
 Ceilszen (?) 277
 Chęciny 246
 Chocim 251
 Chomentów zob. Chomętów
 Chomętów 222
 Chotów 231
 Chroberz 219
 Czekarzowice zob. Szczekarzewice
 Częstochowa 226, 245
 Czyżów 282
- Dąbrowica 228
 Dębica 226, 227, 235
 Dobrów 273
 Dubno 231
 Dzików 235
- Flaworycz (?) 248
 Folwarki 278
- Gdańsk 263, 264
 Granów 278
- Hoch Redlau zob. Redla.
 Holandia 258
 Hotów zob. Chotów
- Janina 237, 254
 Kąty 235
 Kielce 281, 282
 Kołaczkowice 282
 Komorów 212
 Korczyn zob. Nowe Miasto Korczyn
 Kotuszów 240
 Kraków 214, 215, 218, 221, 276, 283
 Książnice 264
 Kurlandia 264
 Kurozwęki 255
- Latancze (?) 239
 Leszno 260
 Litwa 222
- Łatanice (?) zob. Latancze
 Łusiec 280
- Mannheim 277
 Marochia (?) 217
 Mielec 262
 Mirów 238
 Mistek 271
 Morawy 269, 271
 Moskiewskie Państwo 252
 Moskwa 264
- Neckargemünd 277
 Niedźwiedź 283
 Nowe Miasto Korczyn 257, 266, 281
 Nowy Korczyn zob. Nowe Miasto
 Korczyn
- Oblekoń (?) zob. Obieków

- Obleków (?) 274
Olacium (?) 258
Olaszium (?) zob. Olacium
Oleśnica 253
Oleśno 263
Olszyny 278
Owczary 270, 284
- Pęczelice 284
Płock 280
Podlasie 222
Pohoroles zob. Pohorylec
Pohorylec 231
Połaniec 247, 264
Pomorze 252
Prusy 266
Przemysł 221
- Radłów 256
Redlau 263
Redłowo zob. Redlau
Ruś 234
Rytwiany 221, 243
- Saksonia 259
Sambor 221
Sandomierz 248
Sieczków 242, 268
Siedmiogród 221
Skotniki 213, 214
Skrobaczów 269
Smoleńsk 252
Spisíske Vlachs (?) zob. Olacium
- Staszów 267, 273
Stryj 221
Sułkowice 280
Szczaworyż 217, 224, 249, 284
Szczeglin 230
Szczekarzowice 241, 244
Sztokholm 251
Szwecja 251, 253
Szydłów 233, 238, 241, 259, 268, 278
- Śląsk 269
Smielowice 279
- Tarnów 214
Transylwania zob. Siedmiogród
Trenczyn 229, 230
- Warszawa 215
Węgry 274
Winiary 264
Wisła 221
Wiśniowa 241, 265
Wituchowa 271
Wodzisław 283
Wołoszczyzna 243
Wołyń 231
Wrocław 250
- Zakliczyn 214
Zborów 216, 281
- Zerniki 249